681.

[illegible]ulus F. Diaconus

Liber Bibliothecae Academicae
publicae Senkenbergianae.
Rep. No.

Ms. 681

67 F. 70
MS No. 134

ceterum ignem. Et mittebat digitum suum in lucernam. Que cum incendis
set ardens, non sentiebat propter nimiam flammam concupiscentie carna
lis. Et ita usque ad mane faciens incendit omnes digitos. Illa autem
infelix videns quod faciebat, a timore velut lapis facta est. Et
venientes mane iuvenes ad monachum illum dicebant: Ve
nit hic mulier sero? Ille autem dixit: Etiam. Ecce ubi dormit. Et in
trantes invenerunt eam mortuam. Et dicunt: Abba mortua est.
Tunc ille recutiens palliolum suum quo utebatur, ostendit eis ma
nus suas dicens: Ecce quod mihi fecit filia ista diaboli; perdidit omnes
digitos meos. Et narrans eis quod factum fuerat dicebat:
Scriptum est: Ne reddas malum pro malo. Et faciens orationem sus
citavit eam. Que conversa caste egit residuum temporis vite sue.

Frater quidam impugnabatur a fornicatione. Contigit autem [illegible]
eum venire in vicum quendam Egipti, et videns filiam sacerdotis pa
ganorum adamavit eam dixitque patri eius: Da mihi eam uxorem. Ille autem re
spondens dixit ei: Non possum eam tibi dare nisi interrogavero deum meum.
Et abiens ad demonem quem colebat dixit ei: Ecce monachus quidam ve
nit volens accipere filiam meam. Do eam ei? Et respondens de
mon dixit: Si negat deum suum et baptismum et propositum monachi
interroga eum. Et veniens sacerdos dixit ei: Nega deum tuum et bapti
sma et propositum monachi, et dabo tibi filiam meam. Ille vero consensit.
Et statim vidit columbam exire de ore suo et volare in celum. Per
gens autem sacerdos ad demonem dixit: Ecce promisit se tria illa factu
rum. Tunc respondens diabolus dixit ei: Non des ei filiam tuam in uxo
rem, quia deus eius non recessit ab eo, sed adhuc adiuvat eum. Et veni
ens sacerdos dixit illi fratri: Non possum tibi eam dare, quia adhuc deus
tuus adiuvabat te et non recessit a te. Hec audiens frater dixit
in semet ipso: Si tantam bonitatem ostendit in me deus, cum ego
infelix negaverim ipsum et baptismum et propositum monachi,
Bonus autem deus et sic malum nunc usque adiuvat me, cur
ego recedam ab eo? Et in semet ipsum reversus
recepit sobrietatem mentis. Et venit in heremum

Hs. 681

ad quendam senem magnum & narrauit ei que fuerant acta. Et re
spondens senex dixit ei. Sede mecum in spelunca & ieiuna tres
ebdomadas continuas. & deprecor dominum pro te. Et laborauit senex
pro fratre & deprecatus est dominum dicens. Obsecro domine. dona mihi animam hanc.
& suscipe penitentiam eius. Et exaudiuit orationem eius deus. Et dum com
pleta fuisset prima ebdomada. uenit senex ad illum fratrem & in
terrogauit eum dicens. Aliquid uidisti? Et respondens frater dixit. Etiam.
Vidi columbam sursum in altitudine celi contra caput meum stantem.
Et respondens senex dixit ei. Attende tibimet ipsi & deprecare
dominum intente. Secunda uero ebdomada uenit senex iterum ad fratrem. &
interrogauit eum dicens. Vidisti aliquid? Et respondit. Vi
di columbam uenientem iuxta caput meum. Et precepit ei senex
dicens. Sobrius esto intente & ora. Et completa tertia ebdomada ue
nit iterum senex & interrogauit eum dicens. Ne aliquid plus uidisti?
Et ille respondit. Vidi columbam que uenit & stetit super caput
meum. & extendi manum meam tenere eam. Illa autem surgens in
trauit in os meum. Et gratias agens deo senex dixit fratri. Ecce sus
cepit deus penitentiam tuam. de cetero attende temet ipsum. &
LI. esto sollicitus. Et respondens frater dixit. Ecce amodo tecum ero
donec moriar.

De filio sacerdotis idolorum

Dicebat quidam de thebeis
senibus quod filius esset sacerdotis idolorum & cum paruulus sederet in
templo. & uidisset patrem suum frequenter ingredi sacrificia
offerre idolo. & quod semel post ipsum occulte intrauit. & ui
dit sathanan sedentem. & omnem miliciam eius astantem ei. Et ecce
unus de principibus eius ueniens adorauit eum. Cui dixit diabolus. Vn
de uenis tu? Et ille respondit. In illa prouincia eram. &
suscitaui illic bella & perturbationes plurimas. & effusi
ones sanguinis faciens ueni nuntiare tibi. Et diabolus interro
gauit eum. In quanto tempore hoc fecisti? Et ille respondit. In tri
ginta diebus. Et diabolus iussit eum flagellari dicendo. Tanto tempore (solum)
hoc fecisti? Et ecce alius ueniens adorauit [illegible] eum.
Et ipsi dixit. Vnde uenis tu? Et respondit [illegible] dem...

In mari eram & suscitaui commotiones. & dimersi naues & multos dimersi
homines occidens ueni nuntiare tibi. Et dixit ei diabolus. Quanto tempore
hoc fecisti. Et ille respondit. Sunt dies uiginti. Et hunc similiter
iussit flagellari dicens. Quare in tantis diebus hoc solum fecisti.
Et tertius ueniens adorauit eum. Dixit autem & huic. Et tu unde ue-
nis. Et respondit. In illa ciuitate fui. & dum ibi fierent nupti-
ę, excitaui lites. & multas effusiones sanguinis feci. insuper &
ipsum sponsum occidi. & ueni nuntiare tibi. Et dixit ei. In quantis diebus
hoc fecisti. Et respondit. Decem. Iussit autem & hunc tamquam moras
fecit flagellari. Venit autem & alius adorare eum. & dixit ei. Unde
uenis. Et dixit ei. In heremo eram. Ecce .xl. anni sunt quod impugno
monachum quendam. & uix nocte ista prualui. ut facerem eum forni-
cari. Quod diabolus audiens. surrexit & osculatus est eum. Et tollens
coronam quam ipse habebat posuit in capite illius. & fecit eum sibi
in una sede consedere dicens. Magnam rem fortiter egisti. Hoc ego
eum uidisse uel audisse dixit in tantum me ipsum. Magnus est ordo mo-
Deo autem dispensante uenit Quidam senex egyptius nachorum. .lv.
quidam pater ut applicaret in scithi. Et cum uenisset ad cellam eius
uidit eam apertam. & pertransiuit admirans quomodo nemo egressus esset
in occursum eius. & reuersus pulsabat dicens. ne forte frater qui in ea
habitat infirmetur. Et cum pulsasset. intrauit & inuenit eum ni-
mium infirmum & dicit ei. Quid habes pater. Et narrauit ei dicens. Ego
de seculari uita sum. & sollicitat me nunc inimicus de uxore mea.
Et narraui patribus & imposuerunt mihi conuersationis onera diuer-
sa. Et cum obedienter implere uellem. ecce defeci. & tamen stimu-
lus crescit. Audiens hec senex contristatus est & dicit ei. Equidem pa-
tres ut potentes uiri bene tibi imposuerunt onera quibus grauaris. sed
si paruulum audis me: iacta ista hec & sume paruum cibum in tempore
suo & recolligens uires tu … as fac aliquantulum opus dei
& iacta in domino cogita … tum tuum. quoniam tuo labore
hanc rem non potes su … pare. Corpus enim nostrum ue-
lut uestimentum est. … Si illud diligenter tracta

ueris stabit. si autem neglexeris illud putrescet. Qui cum audisset
.lm. hec fecit ita et intra paucos dies recessit ab eo stimulus ille.

Monachus quidam solitarius antiquus et conuer- De quodam monacho solitario
satione proficiens sedebat in monte in partes Antinuo
sic audiuimus a notis monachis. cuius uerbis et actu multi proficie
bant. Et cum talis esset. excitatus est diabolus ad inuidiam contra
eum. sicut et contra omnes uirtuti uiuos. Inmittit animo eius cogitatio
nem talem. ut ei qui in conuersatione tali esset non deberet seruiri ab
alio aut ministerium exhiberi. sed magis ipsum debere aliis ministrare.
Quod si aliis non exhibet ministerium. saltem sibi ipsi seruiret dicens. Uen
de quidem in ciuitate sportellas quas facis. et eme tibi que opus sunt et
reuertere in locum tuum. et nulli sis onerosus. Hoc autem suggerebat di
abolus inuidens quieti eius. et oportune uacationi ad dominum. et utili
tati multorum. Undique enim inimicus uenari eum et capere festina
bat. Ille uero tamquam bone cogitationi acquiescens descendit de
monasterio suo. Et qui erat omnibus ammirandus. ignotas tamen habens
huiusmodi insidias astutie. notus autem et famosus omnibus a quibus uide
batur existens. Et cum post longum tempus mulierem uidisset. per incau
telam suam supplantatus est et incidit in eam. Et ueniens in deser
tum locum sequente diabolo uestigia eius. cecidit iuxta flumen.
Et cogitans quod gauisus est inimicus de ruina eius. uoluit seipsum de
sperare. quia spiritum dei maxime contristauit. et sanctos angelos. et uenera
biles patres. quorum multi et in ciuitatibus habitantes superaue
runt diabolum. Et cum nulli horum se facere similem posset. contristaba
tur ualde. et non recordabatur quod deus est qui uirtutem tribuit his qui ad
eum deuotissime conuertuntur. cecatus est et non uidens peccati sui
curam. uoluit se in flumen iactare. ut perfectum gaudium
faceret inimici. Et ex multo animi dolore infirmatus est cor
pore. Et nisi postea mise ricors deus auxilium ei
prestitisset ad perfectum gaudium inimici sine
penitentia moreretur. Nouissime autem in
se reuersus cogitauit maiorem laborem in afflicti

one penitentię demonstr̄e & supplicare d̄o in fletu & luctu, &
ita redijt itm̄ ad monasteriū suū. Et dampnans ostiū celle suę: si
cut solet sup mortuū ita flebat supplicans d̄o. Ieiunans aū̄ & ui
gilans cū omi anxietate extenuauit corp⁹ suū, & nec sic satis fac
tū putabat animo suo q̄a congrue penituisset. Fr̄ib; aū̄ sepe
ad eū uenientib; suę humilitatis causa. & pulsantib; ostiū. ip
se dicebat. n̄ se posse aperire. Sacmn̄to me constrinxi unū deuo
te annū me penitentiā age. s; orate p me. Hec enī inueniebat
q̄m̄ eis excusaret. q̄m̄ illi scandalizabant̄ hęc audientes de eo.
q̄a erat ap̄ illos honorabilis & ualde magn⁹ monach⁹. & fecit
totū annū intente ieiunans. & deuote penitentiā agens. Die
aū̄ pasche nocte ipsa resurrectionis dn̄icę. tollens lucernā no
uā posuit in cacabo nouo & cooperiens de coopclo a sera surrex
ad orationē dicens. Misericors & miserator d̄s qui & barbaros
saluare uis. & ad ueritatis agnitionē uenire. ad te ↄfugi fide
ihū̄ saluatorē. Miserere m̄i qui te plurimū exacerbaui. & inimi
cū gaudere feci. & ecce mortuus sū̄ obediens ei. Tu dn̄e & impi
is & his qui st̄ sine mīa misereris. s; & proximis mīam impen
dere p̄cipis. miserere humilitati meę. Apud te enī inpossibi
le nichil ē. q̄m̄ sec⁹ infernū sic puluis dissipata ē anima mea.
Fac mīam q̄ benign⁹ & misericors es figmento tuo q̄ & corpa
quę n̄ st̄ inde resurrectionis suscitatur es. & exaudi me
dn̄e q̄ defec̄ sp̄c m̄s & infelix anima mea. Tabefactū est &
corp⁹ meū q̄d coinq̄naui. & iā uiue n̄ ualeo p eo q̄d n̄ credidi.
Ignosce peccatū p penitentiā. duplex habens peccatū. Vi
tisti me contumi. & igne tuo p̄cipe   hanc
lucernā accendi. ut & ego accipiens fiduci   ā mīe
& indulgentię tuę p residuū temp⁹ uitę quam̄ donaueris
mandata tua custodiā & a timore tuo n̄ recedā. s; deuote
seruiā t̄ ampli⁹ quā p̄mo. Et hec in nocte ipsa resurrec
tionis cū multis lacrimis dicens surrex̄ ut uidet si accensa
erat lucerna. Et discoopto cacabo uidit q̄ n̄ erat accensa.

Et cecidit iterum in faciem suam. rogabatque dominum dicens. Scio domine
quod certamen factum est ut coronarer. et non steti in pedibus eligens
magis propter carnis delectationem tormentis impiorum adici. Parce
ergo mihi domine. ecce enim iterum confiteor tue bonitati turpitudinem me
am coram angelis tuis. et coram iustis omnibus. et non quod scandalizari
possent. et omnibus hominibus confiterer. Deus miserere mei. ut
et alios erudiam. domine uiuifica me. Et ita tribus uicibus orans exaudi
tus est. Et surgens inuenit lucernam ardentem clare. Et exultans
spe. confortatur gaudio cordis sui. ammirans de gratia dei. quod ita
et peccatis ei indulsit. et satisfecit iuxta petitionem eius et ani
mum ipsius et dicebat. Gratias ago tibi domine. quia et uite huius seculi indig
no misertus es. magno et nouo signo hoc fiduciam tribuens. par
cis et misericors deus animabus quas tu creas. Ita autem perseuerante
eo in conconfessione. illuxit dies et letabatur in domino oblitus cibo
corporali. Ignem autem lucerne illius toto tempore uite sue seruauit. oleum
subinde superinfundens. et faciens desuper quomodo non extin
gueretur. Et ita rursus diuinus spiritus habitauit in eo. et factus
est apud omnes insignis. humilitatem exhibens in confessione
et in actione gratiarum domino cum leticia. Cui et ante aliquot dies mor
tis sue reuelatum est de transitu suo. De his qui seculo renuntiant et aliquid retinent

·Anti· Frater quidam renuntians seculo. et dans que habebat pauperibus. reti
nens autem pauca in sua ratione. uenit ad abbatem antonium. Quod
cum agnouisset senex dicit ei. Si uis monachus fieri. uade in illum
uicum. et eme carnes, et impone corpori tuo nudo. et sic ueni
huc. Et cum sic fecisset frater ille; aues carnes et corpus suum lace
rabant. Cum autem peruenisset ad senem, interrogabat si fe
cisset quod ei dixerat. Illo autem ostendente corpus
suum laceratum. dixit sanctus antonius. Qui renuntiant seculo et uolunt
habere pecunias, ecce ita impugnati a demonibus discerpun
tur.

·Io· De iohanne abbate. Narrauit quidam patrum de abbate iohanne persa.
quia ex multis uirtutibus suis ad profundam simplicitatem atque in
nocentiam uenit. Hic autem manebat in arabia uicina egip

ei. Et mutuavit aliquis a fratre solidum unum, et emit linum ut operare-
tur. Et venit frater rogans eum et dicens. Dona mihi abba aliquantum
linum ut faciam mihi vestimentum quo utar. Et dedit ei cum gaudio. Si-
militer alius veniens rogavit eum ut daret ei aliquantum linum ut
faceret sibi tegumentum et dedit ei. Et multis aliis petentibus da-
bat simpliciter cum gaudio. [illegible] Postea veniens dominus solidi
quem acceperat volens reci[illegible]pere quod mutuaverat et
dixit ei senex. Ego afferam [illegible] tibi eum. Et cum non haberet unde
redderet. abiit ad abbatem [illegible] iacobum dispensatorem ut
rogaret eum et daret ei solidum. Et dum iret in via invenit ia-
centem solidum. et non tetigit eum. sed fecit orationem et reversus est in
cellam suam. Et venit iterum frater ille et cepit ei molestus esse pro solido. Et
dixit ei. Ego reddam tibi. Et abiit senex iterum et invenit solidum in terra
ubi erat prius. et rursus facta oratione reversus est. Et ecce iterum
cepit frater molestus esse. Et dicit senex. Adhuc semel me expec-
ta. et afferam tibi solidum tuum. Et surgens venit ad illum locum
et invenit ipsum solidum ibi. Et facta oratione tulit eum. et venit
ad abbatem iacobum et dicit. Abba cum venirem ad te: inveni hunc so-
lidum in via. Ostende ergo caritatem. et predica in vicinio. ne quis per-
didisset eum. Et predicavit abbas et nemo est inventus qui perdidisset
solidum illum. Tunc ergo dicit senex abbati iacobo. Si ergo nemo eum
perdidit. dabo eum illi fratri. cui ipsi debeo solidum. Et cum venirem
ad te ut tu mihi solidum prestares. et redderem debitum. inveni eum
in via. Et miratus est abbas iacobus quomodo compulsus pro debito non
venisset. et non statim tulisset eum. et reddidisset solidum fratri illi.
Et hoc erat mirabile de ipso. quia si veniebat quis mutuum ali-
quid petere ab eo. non per se ipsum dabat. sed dicebat fratri mutuum po-
stulanti. Vade et quod opus habes tolle tibi. Et quando referebat
quod mutuum accepisset dicebat ei. Repone illud iterum in lo-
co unde tulisti. Si autem nichil referebat ille qui mutuum ac-
ceperat. senex nichil dicebat ei. De [illegible]

Venerunt aliquando quidam greci ut darent elemosinam in civi-

tate ostiacim. et assumpserunt sibi echonomos ecclesie ut ostende
rent eis quis necessitatem maiorem haberet. Illi autem duxerunt eos ad
quendam leprosum et dederunt ei. Ille autem nolebat accipere dicens.
Ecce modicas palmas habeo quas operor et facio plectas. et ex
eis manduco panem. Iterum duxerunt eos ad cellam unius uidue
que erat cum filiabus suis. Et cum pulsarent ostium
cucurrit filia eius ad osti[...]u nuda. Mater autem eius abi
erat ad quoddam opus. erat [...] enim candidatrix. et dabant
filie eius uestimentum et num[...]mos. Illa autem nolebat acci
pere dicens. uenisse matrem suam et dixisse sibi. Confide quia uolu
it deus et inueni opus quod faciam hodie. unde habeamus uictum nostrum.
Et cum uenisset mater eius rogabant eam ut acciperet. et noluit
dicens. Ego habeo curatorem meum deum. et uos eum uultis tolle
re a me hodie. Illi autem agnoscentes fidem eius glorificauerunt deum.

De ortulano

Narrauerunt senes de quodam ortulano quia laboraret et omnem
laborem suum expenderet in elemosinam. et tantum sibi retine
bat quantum ad uictum ipsius sufficeret. Postea uero sathanas immisit in
cor eius dicens. Collige tibi aliquantum pecunie. ne cum senueris aut
egrotaueris opus habeas ad expensam. Et collegit et impleuit lage
nam de nummis. Contigit autem eum infirmari. et putrefieri pedem
eius. Expendit quod collectum fuerat in medicos. et nichil ei prodes
se potuit. Postea uero uenit quidam ex peritis medicis et dixit ei. Ni
si incidis pedem tuum putrefiet. Et constituerunt diem ut inci
derent pedem eius. Illa autem nocte rediens in semet ipsum. et peni
tentiam agens de his que gessit. ingemuit et fleuit dicens. Me
mor esto domine operum meorum priorum que faciebam cum laborarem
in orto meo et quod pauperibus ministrabam. Et cum hoc dixisset
stetit angelus domini et dixit ei. Ubi sunt nummi quos colegisti. Et ubi
est spes de qua tractasti. Tunc intelligens dixit. Peccaui domine ignos
ce mihi. et amodo ulterius non faciam hoc. Tunc angelus tetigit pedem eius et
statim sanatus est. Et surgens mane abiit in agrum operari. Venit
ergo medicus secundum constitutionem cum ferramentis ut secaret pe

deo eius. et dicunt ei. Exiit mane operari in agro. Tunc admiratus me
dicus perrexit in agrum ubi operabatur ille. Et videns eum fodientem terram
glorificavit dominum qui reddiderat ei sanitatem. De abbate milido.

Narraverunt de abbate milido. quod cum habitaret aliquando cum duo
bus discipulis suis in finibus persarum. exierunt duo filii imperatoris
secundum consuetudinem ad venationem et miserunt retia in longo
per milia .xl. ut quodcumque intra retia invenirent occiderent. Inventus
est autem senex cum duobus discipulis suis intra retia. Et cum vidissent
eum pilosum et terribilem aspectu. admirati sunt. et dixerunt ei. Homo es
aut spiritus aliquis. dic nobis. Et dixit eis. Homo sum peccator. et exivi
flere peccata mea. et adoro filium dei vivi. Illi autem dixerunt ei. Non
est alius deus nisi sol. et ignis. et aqua. ipsos adora. et sacrifica eis. Et ille
respondit. Ista creature sunt [illegible] erratis. Sed obsecro vos convertimi
ni. et agnoscite verum deum qui et ista creavit et cetera omnia. Illi autem
deridentes dixerunt. Condempnatum et crucifixum dicis esse verum
deum. Etiam inquit ipsum qui crucifixit et occidit mortem. hunc dico esse
verum deum. Illi autem tam ipsi quam fratribus qui cum eo erant inferentes
tormenta cogebant eos sacrificare. Et duos quidem fratres post plurima
tormenta decapitaverunt. senem autem diebus multis torquebant. Post
ea vero statuerunt eum in quodam loco. et sagittabant in ipso. quasi ad sig
num unus a dorso et alter a pectore. Dixit senex. Quia facti estis in con
sensu unanimi. ut effundatis sanguinem innocentem. crastina
in momento hac hora que modo est filiis sine remanebit mater vestra.
et privabitur affectu vestro. et propriis sagittis sanguinem vestrum invicem
effundetis. Illi autem subsannantes verba eius exierunt in crastino ut
venarentur. Et contigit ut evaderet de retibus eorum unus cervus et ascen
derunt equos et currebant ut comprehenderent cervum. Qui cum iactassent
sagittas post ipsum invicem se in corde dederunt. et mortui sunt iuxta verbum
quod predixerat senex. De quodam fratre impugnato a cogitationibus. .I.

Quidam frater interrogavit senem dicens. Quid faciam. quia cogitatio mea
non dimittit me una hora sedere in cella mea. Et dicit ei senex.
Fili. revertere in cella tua et sede. et labora manibus tuis et ora dominum

incessant. & iacta cogitationes tuas in dnm. & ne te qs seducat ex-
ire inde. Et dicebat ei. qa erat qda adolescens secularis habens
patre & desiderabat fieri monach. Et du multu supplicaret
pat suo ut dimitteret eu conuersari. n acquieuit. Et egressus fr
ille adolescens intrauit in monasteriu. Postmodu au rogat a fide
lib; amicis ut recederet. Et fact monach cep oe op monasterii
pfecte pficere. & ieiunare cotidie. Cep & & biduanas abstinere.
simulit semel in ebdomada reficere. Videbat au eu abbas suus,
& mirabat & benedicebat dnm in abstinentia. & labore
ipsi. Contigit g p aliqt temp cep fr ille supplicare abbati suo
dicens. Rogo te abba ut dimittas me. & uada in heremu. Dic
ei abbas. Fili noli hoc cogitare. Non potes sufferre tale labo
re. & ptea temptationes diaboli & insidias ei. Et cu contige
rit t temptatio. n inuenies ibi qte consolet a pturbationi
b; inimici. que t illate fuerint. Ille au cep amplius rogare
ut eu pmitteret abire. Videns au ~~fr~~ abbas q teneri n po
terat. facta oratione dimisit eu. Postmodu dic abbati suo.
Rogo te abba. ut concedas q ostendant m iter q m pgere debe
a. Tc ordinau cum eo duos monachos monasterii & abier cu
eo. Ambulantib; eis p heremu una die & alta. defecer p estu.
Et picientes se in terram iacebant. Et soporati modico sono.
ecce aqla uenit. Percutiens q; eos de alis suis. pcessit pcul & se
dit in tra. Et uigilantes. uider aqlam. Et dixert ei. Ecce
angls tuus. Surge & sequere ea. Et surgens ualedicens frib
sequebat ea. Et uenit usq; u stabat aqla ipsa. Que mox
surgens. uolau usq; ad unu stadiu. & itm sedit. Similit se
quebat ea fr ille. Et itm uolau & sedit n longe. & factu e
hoc p horas tres. Postmodu au du sequeret ea. deuitt ipsa
aquila in dexteram parte sequentis se. & n coparuit. Et g ille m
chilominus sequebat. & respiciens uidit tres arbores palmar
& fonte aque & spelunca modica. Et dix. Ecce loc que m
pparau dns. Et ingressus cep sede in ea. sumens cibu dactilor

& de fonte aquam bibens. Et ~~fecit~~ [fuit] ibidem annos sex solitarius. nemi
nem uidens. Et ecce una die uenit ad eum diabolus in similitudine
cuiusdam abbatis senioris habens uultum terribilem. Uidens autem eum
frater ille timuit & procidens in orationem surrexit. & dicit ei diabo
lus. Oremus iterum frater. Et surgentes dixit diabolus. Quantum temporis
habes tu hic. Et respondit. Habeo annos sex. Dicit ei demon.
Ecce uicinum habui. & non potui cognoscere. nisi ante dies quattuor,
quia hic habitares. & ego non longe a te habeo monasterium.
Et ecce anni sunt undecim. quod de monasterio non exiui nisi hodie
quo cognoui quod hic in uicino habitares. & cogitaui mecum
dicens. Uadam ad hominem dei istum. & cum eo conferam quod potest
esse saluti animę nostrę. Et hoc dico frater. quia nichil proficimus seden
tes in cellis nostris. quod corpus & sanguinem Christi non percipimus. Et ti
meo. ne fiamus exteri ab eo. si nos ab hoc mysterio elongauerimus.
Sed dico tibi frater. ecce hinc ad tria milia est monasterium habens
presbiterum. Eamus ~~cata~~ [proximum] dominicum diem aut post duas ebdomadas &
accipiamus corpus & sanguinem Christi. & reuertamur ad cellas nostras.
Placuit autem ~~hec~~ fratri ~~illi~~ suasio diabolica. Et ueniente dominico
die, ecce diabolus uenit & dicit ei. Ueni. eamus quia hora est. Et ex
euntes perrexerunt ad predictum monasterium ubi ille presbiter erat. Et in
gressi in ecclesiam. miserunt se in orationem. Et exurgens ab orati
one frater ille respiciens non inuenit hunc qui adduxerat eum illuc
& dixit. Ubi putas perrexit. Ne ad commune necessarium ambu
lauit. Et cum diu sustinuisset. non uenit. Postmodum autem exiens
foras. requirebat eum. Et cum non repperisset dixit ad fratres loci illius interro
gans eos. Ubi est abbas ille qui mecum ecclesiam ingressus est.
Et dicunt ei. Nos neminem alium uidimus nisi te tantum. Tunc cogno
uit frater ille quia demon fuisset. & dixit. Uidete cum qua argutia
diabolus me eiecit de cella mea. Sed tamen non ad me pertinet. quia
ad bonum opus ueni. Percipiam corpus & sanguinem Christi. & sic re
uertar ad cellam meam. Et post factas missas in ecclesia uolens reuer
ti frater ille ad cellam suam, tenuit eum abbas monasterii ipsius dicens.

Nisi reuerteris nobiscu. n dimittem te reuti. Et cu pcepisset ei
bu reus e in cella sua. Et ecce itm diabol uenit in similitu
dine cuida iuuenis sclaris. & cep eu respice a summo capite
usq; ad pedes. & dice. Ipse est iste. Non e hic. Et cep eu con
sidare. Et dx ei fr. Qre me sic respicis. At ille ait. Puto
n me cognoscis. Tam p tantum temp qm me habes cog
nosce. Ego sum uicari patris tui. fili illi. Quom n e dict
pat tuus sic. & mat tua tale nom n habuit. Et soror
tua sic n e dicta & tu sic n uocaris. & mancipia illa. &
illa sic n sunt dicta. Mater u tua & soror ante tres an
nos mortue; pater u tuus m defunct est. & te fecit here
dem dicens. Cui habeo dimitte substantia mea n filio
meo uno sco q reliquit sclm. & abiit post dnm. Ipsi dimit
to omia bona mea. Modo au qui habet dnm & scit ubi
e. dicat ut ueniens distribuat omem substantia. & eroget
ea paupib; p anima mea & sua. Et pexer multi requi
rentes te, & minime inuenert. Ego au ueniens ex occa
sioe p qdam ope huc. cognoui te. Unde n facias moras,
s; ueni uende omia. & fac scdm uoluntate patris tui. Re
spondens fr ille dx. Non necesse habeo reuti ad sclm. Di
cit ei diabol. Si n ueneris & depierit substantia illa in
conspectu di, tu exinde reddes ratione. Qd eni male dico
t ut uenias. & eroges ea paupib; & egenis qm bon dis
pensator. ut n a meretcib; & male uiuentib; extiloet.
qd paupib; dimissu est. Aut qd onerosu est ut uenias
& facias elemosinas scdm uoluntate patris tui p anima
tua. & reuertaris in cella tuam. Qd multa. Suadens frem
deposuit in sclm. & ueniens cu eo usq; ad ciuitate re
liqt eu. Uoluit au fr ille ingdi in domu patris sui ta
qua iam defuncto eo. & ecce ipse pat ei uiuus egdie
bat. Et uidens eu n cognouit. & ait ad eu. Qs es tu.
Ille u turbat nichil potuit responde. Et cep eu itera

to pat ei interrogare unde eet. Te confusus dix ei. Ego su filius tuus. Et ait ei. Ut qd reursus es. Erubescebat n ei dice. qd uerum erat, s dix. Caritas tua fec me reuti. qa desidaba te. Et remansit ibi. A post aliqntu tep incurrit in fornicatione. & multis suppliciis afflict a patre suo. infelix ipse n egit penitentia. s remansit in sclo. Ideoq; dico frs qa monach nunq debet qui suasus ab aliq egdi a cella.

Venert qdam in heremo ad qnda sene de sene qdam sua. magnu. & dixert ei. Qm content es hic abba. & sustines labore hunc. Et dix senex. Tot labor tpris mei que hic sustineo n est idoneus copari ad una hora tormtoz que peccatorib; in futo sclo ppant. ·lx·

de sene & aq. Senex qda sedebat in heremo qui longe habebat aqua a cella sua, xii. milia ubi du semel ire haurire aqua. defecit & dix. Qd necesse e ut hunc labore patiar. Venio & habito circa aqua hac. Et cu dixisset conuersus e & uidit qnda seqnte se & numerante uestigia sua. Interrogauit au eu dicens. Qs es tu. Et ille dix. Angls dni sum. & missus su numerare uestigia tua. & dare t mercede. Qd cu audisset senex forti animo fact e promptior. & adhuc longi posuit cella sua ab aq illa. ·lx·

de iracundia. Fr qdam erat in congregatione inqet & freqnt mouebat ad ira. Dic g in semet ipso. Vada & sol alicubi habitabo. Et cu n habeo cu q dica t audia ero qet. & qescet a me passio ire. Egrediens g in spelunca manebat solus. Una au die implens sibi sin rsculu aque: posuit illa in tra. Contig au ut subito usaret. Ille u im pleui sdo. & itm usata e. Deinde tcio implens posuit ea & itm usata est. Qd comot furore. tenuit uasclm illud & freg. Inse au reus cognou qa ab eode demone iracundie sit illus & dix. Ecce ego & sol su. & uicit me. Reutar g in congregatione. qr ubiq; labor & patientia op e. & maxime adiutorio di. Et surgens reus e in locu suu. Et interroga ·lxi·

uit seni dicens. Quid faciam pater quia nichil operor monachile
sed in negligentia quadam sum manducans et bibens et dormiens
et in. super in cogitationibus turpibus et multa perturbatione
sum transiens ab opere ad opus. et a cogitationibus ad cogitationem.
Dixit autem ei senex. Tu sede in cella tua et fac quod potes sine
perturbatione. Ita est enim parum quod tu modo facis sicut quando abbas
antonius magna et plurima in heremo faciebat. Credo enim
in deo. quia quicumque sedet in cella propter nomen eius. et custodit con
.lxii. scientiam suam. inveniatur et ipse in antonii loco.
Interrogatus est senex quomodo oporteat vigilantem monachum
non scandalizari. quando videt aliquos ad seculum revertentes. et re
spondit. Intueri debet monachus canes. qui venantur lepores.
Et sic unus ex eis videns leporem insequitur. ceteri autem tantummodo
canem videntes currentem. aliquamdiu cum ipso currunt.
postea vero lassantes retro revertuntur. solus autem ille qui videt leporem se
quitur donec comprehendat. nec impeditur ab intentione cursus
sui super illos qui retro revertuntur. sed neque de precipiciis. neque de
silvis. neque de vepribus cogitans. sed in spinis aliquoties incur
rens rapitur et pungitur. et non quiescit donec comprehendat. ita
et monachus vel qui dominum christum querit. cruci indesinenter
intendit. et que occurrunt scandala omnia preterit. donec
ad crucifixum perveniat.
lxiii Frater quidam novem annis mansit impugnatus a cogitationi
bus suis ut exiret de congregatione fratrum. et cotidie tollebat
pelliculam suam in qua iacere solitus erat ut exiret. Et quando fi
ebat vespere. dicebat in semetipso. Crastina hinc disce
dam. Et mane dicebat in cogitatione sua. Extorqueamus
hic stare et hodie propter dominum. Quod cum implesset novem annos
de die in diem ita faciens. abstulit dominus ab eo omnem temp
.lxiiii. tationem eius. Frater quidam incidens in temptati
onem. tribulando perdidit regulam monachilem. Et cum iterum
vellet observantie regularis sibi dare principia. a tribula

tione impediebatur. Et dicebat in semetipso. Unde habeo me ita
inuenire sicut aliquando eram. Et deficiens animo. non preualebat ut in
choare monachi opus. Veniens autem ad quendam senem narrauit ei que
agebantur circa ipsum. Senex autem audiens ea de quibus affligebatur
adhibuit ei tale exemplum dicens. Homo quidam habuit possessi
onem et de negligentia eius in sentibus redacta est et repleta est tribu
lis et spinis. Visum est autem ei postea ut excoleret eam. et dixit filio
suo Vade et purga agrum possessionis illius. Et ueniens filius
eius ut purgaret. cum respexisset. uidit multitudinem tribulorum et
spinarum increuisse ei. et deficiens animo. dixit ad seipsum. Quan
do ego habeo hec omnia eradicare et purgare potero. Et proiciens se
in terram cepit dormire. Hoc autem fecit multis diebus. Post hec
uenit pater eius uidere quid fecerat. et inuenit eum nichil operatum.
Et dixit ei. Quare usque modo nichil fecisti. Et dixit ille iuuenis patri
suo. Mox ut ueniebam operari pater. cum uidissem multitudinem
hanc tribulorum et spinarum. reuocabar ab assumptione laboris
et tribulatione. et proiciebam me in terram et dormiebam. Tunc dixit
ei pater suus. Fili ad mensuram latitudinis quam iacens in terra oc
cupas per singulos dies operare. Et ita paulatim proficiet opus tuum.
et tu pusillanimis non efficieris. Quod cum audisset iuuenis fecit
sic. et in paruo tempore purgata est et exculta possessio. Et tu
ita frater paulatim operare et non deficies. et deus per gratiam suam re
stituet te iterum priori ordini suo. Hoc audito frater ille abiit
et cum omni patientia sedens faciebat sicut edoctus fuerat a sene.
et sic inueniens requiem proficiebat per Christum dominum. [illegible] lxxv

Senex quidam erat qui frequenter egrotabat. Contigit autem eum
uno anno non egrotare. et affligebatur grauiter. et plora
bat dicens. Dereliquit me deus et non uisitauit me. [illegible] lxxvi.

Senex quidam erat in thebaida sedens in spelunca. et habu
it quendam discipulum probatum. Consuetudo autem erat ut se
nex uespere doceret discipulum. et commoneret eum que erant
anime proficua. Et post ammonitionem faciebat orationem

et dimittebat eum dormire. Contigit autem laicos quosdam religiosos
scientes multam abstinentiam senis, uenire ad eum. Et cum conso
latus eos fuisset, discesserunt. Post quorum discessum. sedit item se
nex uespere post missas, secundum consuetudinem amonens illum fratrem
et instruens eum. Et cum loqueretur grauatus est somno. Frater autem sustinebat
donec excitaretur senex et faceret ei iuxta consuetudinem orati
onem. Cum ergo non euigilante sene diu sedisset discipulus. conpulsus est
discipulus cogitationum suarum molestia recedere et dormire.
Qui extorquens sibi restitit cogitationi et resedit. Item autem con
pellebatur somno et non abiit. Similiter factum est usque septies. et re
stitit animo suo. Post hec iam media nocte consummata euigila
uit senex et inuenit eum assidentem sibi et dixit ei. Usque modo non
discessisti? Et ille ait. Non. quia non me dimiseras pater. Et senex
dixit. Quare me non excitasti? Et ille respondit. Non te presumpsi pul
sare. ne te contribularem. Surgentes autem ceperunt facere matu
tinos. Et post matutinorum finem, dimisit senex discipulum. Qui cum
sederet solus. factus est in excessu mentis. Et ecce quidam ostendebat ei
locum gloriosum et sedem in eo. et super sedem septem coronas. Interro
gabat autem illum qui hec ostendebat dicens. Cuius sunt hec? Et
ille respondit. Discipuli tui. Et locum quidem et sedem pro conuersa
tione sua, donauit ei deus. Et has septem coronas, nocte ista
promeruit. Hec autem audiens senex miratus est. et tremefactus uo
cauit discipulum suum et dicit ei. Dic mihi quid feceris nocte hac?
Et ille dixit. Ignosce mihi pater. quia nichil feci. Senex autem existimans
quod humiliando se non confiteretur. dixit ei. Crede non quiescam nisi
dixeris mihi quid fecisti uel quid cogitasti nocte hac. Frater autem nichil
sibi conscius quod egisset. non inueniebat quid diceret. Dicebat seni.
Ignosce mihi pater nichil feci nisi tantum hoc quod conpulsus mo
tu cogitationum mearum ut discederem et dormirem septies.
Sed quia a te dimissus secundum consuetudinem non fueram. non recessi.
Audiens autem hoc senex. statim intellexit quia quoties restitit
cogitationi sue, toties coronabitur a deo. Et fratri quidem nichil

hoc dixit causa utilitatis eius. Sed abbas narrauit hec spiritualibus patribus
ut discamus quia et pro paruis cogitationibus deus nobis coronam tribu
it. Bonum ergo est ut extorqueat sibi ipse homo in omni re
propter dominum. Sic enim scriptum est regnum celorum uim patitur et
uiolenti diripiunt illud. de alio egroto. Egrotauit aliquando se
nex quidam qui solitarie habitabat. Et non habens qui ei serui
ret. surgebat et quodcumque inuenisset in cella sua manduca
bat. Et cum per aliquot dies ita fieret. nemo ueniebat ad uisita
tionem eius. Transactis autem triginta diebus et nullo ueniente ad
eum. misit dominus angelum qui ministraret ei. Et cum sic fieret per
septem dies. recordati sunt patres et dixerunt ad inuicem. Ea
mus et uideamus ne forte infirmetur ille senex. Cum ergo uenissent
et pulsassent. discessit ab eo angelus. Senex autem de intus clama
uit. Discedite hinc fratres. Illi autem leuantes a cardine ostium mira
uerunt et interrogauerunt eum quare clamauit. Et ille dixit. Quia trigin
ta dies habui laborans in infirmitate. et nemo me uisi
tauit. Et ecce iam dies septem sunt ex quo dominus angelum misit ut mi
nistraret mihi. Qui cum uenissetis. recessit a me. Et hec dicens
dormiuit in pace. de paupere fratre. Narrauit quidam patrum dicens quia cum .lxxvi.
essem in oxyrinco uenerunt ibi pauperes in uespere sabbati ut
acciperent agapen. Et dormientibus eis. erat ibi quidam tantum
unam habens mattam. Cuius medietatem sibi submittebat. et
medietate cooperiebatur. Erat enim ibi ualidum frigus. Et cum exis
sem ad urinam. audiui eum murmurantem et gementem de frigo
re et consolabatur semetipsum dicens. Gratias ago tibi domine. Quanti
sunt modo diuites in custodia. qui et in ferro sedent. aut pedes
habent in ligno constrictos. qui neque urinam suam libere faci
ant. Ego autem uelut imperator sum. extendens pedes meos
et ubi uolo ambulo. Hec illo dicente. ego stabam audiens
uerba eius. Ingrediens autem narraui ea fratribus et audientes multum edi
ficati sunt. de monacho et [illegible] fratre eius. Monachus quidam erat habens fratrem .lxxvii.
secularem pauperem. et quicquid laborabat prebebat ei. Sed quanto ei

ille pbebat tantū ille pauperior fiebat. Egressus aū ille monach'
indicauit hoc seni cuidā. Senex aū dixit ei. Si me uis audire
ult' nichil pbeas ei. sȝ dic illi. Fr. qn̄do habui dedi t. tu g' m la
bora. & ex eo qd' laborauis pbe m. Et q̄cq̄d t attulerit accipe
ab eo. Et ubi scis peregrinum aut sene pauperem da illud. & ro
ga eos ut orent p eo. Ille aū fr hec audiens fec ita. Et ueni
enti ad se illo seclari fr̄e, locut' ē ei quēadmodū dixerat se
nex. Et discessit contristatus. Et ecce prima die tollens de orto mi
nuta olera attulit ei. Accipiens aū fr ei dedit senib; & ro
gauit eos ut orarent p eo. Qui cū accepisset benedictionē, re
uersus ē in domū suā. Postea u° iterum attulit olera & tres panes.
Et accipiens fr ei fecit sic pri'. Et consecuta benedictione,
iterum discessit. Tercio ueniens, attulit multas expensas. &
uinū & pisces. Quod cum uidisset fr ei miratus est. & uocauit
paupes. & refec eos. Dixit aū illi seclari fri suo. Ne op' habes
aliquantos panes? Et ille dixit. Non dn̄e. Qm̄ qn̄do accipiebā ali
quid a te: uelut ignis intrabat in domū meā. & consumebat illud.
Nūc aū qn̄ a te nichil accipio. sȝ superhabundo. & ds̄ benedic me.
Egressus aū fr indicauit hec omīa que facta fuerant seni. Et dixit
ei senex. Nescis. quia op' monachorum ignis ē. & ubicūq; ingredit
consumit. Hoc aū utile est fri tuo ut de labore suo mi
sereatur. & orationē a scis uiris accipiat. & ita benedictionē
consequens multiplicabit labor ei'. de iohe abbe

lxviii Dicebant de iohe q' fuit abbas pauli. quia magnę obedientię
fuerit. Erat aū in quodam loco memoria. & habitabat i ea le
ena pessima. Videns aū circa ipsū locū senex stercora leenę,
ipsi dixit iohi. Vade. & affer stercora illa. Et ille dixit ei. Quid
faciā abba, propter leenā illā? Senex aū subridens dixit ei. Si
uenit contra te liga illā & affer huc. Exiit ergo fr uespe illuc.
& ecce uenit leena sup ipsū. Ille aū scdm uerbū seni im
petū fec sup eā ut teneret illā. Fugit aū leena & sequeba
tur eā ille dicens. Expecta. quia abbas meus dixit ut ligē te. Et

tenens ea alligaui. Senex aut expectando eu diuti sedebat. &
tribulatioe affligebat. Et ecce tardi uenit. & tenebat leenam
illa ligata. Qd cu uidisset senex admirat est. Volens au humi
liare illum. eicidit eu & dix. Bauose. canem fatuu adduxisti
m. Soluit au eam stati senex. & dimisit redire ad locu suu.
V enit aliqn marci uidelicet mat ut uideret de matre marci ·lxix·
eu & habebat secu plurimu obsequium. Adqua cu exisset
senex. dix ei illa. Abba dic filio meo ut exeat ad me. & uidea
eum. Ingrediens au senex dix ei. Egdre ut uideat te mat tua.
Ille au uestit erat saccu scissu & recusutu pannis. & caput
atq; facies ei tincta de fumo & fuligine coquine. Qui ppter
obedientia abbatis egssus e qde. s; clausit oclos suos. & ita
salutaui matre sua. ut eos q uenant cu ipsa dicens. Sani
estote. Et nemo ex eis. nec mat cognou eu. Que itm
misit ad sene dicens. Abba. mitte filiu meu. ut uidea illu.
Et dix marco. Nō dixi t egdre ut uideat te mat tua. Et
dix ei marc. Egssus su iuxta ubu tuu pat. Verūtam rogo
te. ne illud ult m dicas ut exeam. ne inobediens t uidear
ee. Egss senex. dixit mat ei. Ipse e q exiu ad uos & salutau
uos dicens. salui estote. Et consolat ea. fec discedere. ·lxx·
D icebant senes. qa nichil sic querit ds de fervore obedientie
ab his q primitias habent conursationis qm
obedientie labore. Senex qda solitari habebat qnda
ministru manente in possessione. Contig au semel u
dante minist deficerent seni necessaria. Et cu temp int
cessisset. & n uenisset minist. defecert que necessaria
babebat senex ad uictu. & qd oparet manib; suis. Qui cu
affligeret n habendo qd laboraret. neq; unde uiueret.
dix discipto suo. Vis ut uadas ad possessione illa. & uo
ces nob ministru q solet afferre ea que op sunt nob.
Et ille respondit. Qd uis facia. Timebat at & discipls
ille descendere ad possessione. ne scandalizaret aliquede.

Sed ne inobediens esset patri suo acquieuit abire. Dixit autem ei senex.
Vade et crede in dominum patrum tuorum quia protegat te ab omni temptati
one. Et facta oratione dimisit eum. Veniens autem frater in possessionem
regis ubi manebat minister ille. et inuenit hospitium eius. Contige
rat autem eum cum suis omnibus ad memoriam parentum suorum extra
possessionem inueniri. excepto una filia eius. Que pulsantem fratrem
ut audiuit uenit ad ostium et aperuit ei. Et cum interrogaret eam de
patre suo. illa hortata est eum ut introiret hospitium. simul et et
trahebat eum. Ille uero non acquiescebat intrare. Sed cum diu eum cogeret
preualuit eum introducere ad se. Et complexa eum. cepit eum illicitare
ad commixtionem corporis sui. Ille autem uidens se [mouere] ad luxuriam et co
gitationibus confundi. ingemiscens clamabat ad dominum dicens.
Domine propter orationes patris mei libera me in ista hora. Et cum hec
dixisset subito inuentus est ad flumen pergens ad monasterium
LXXI et restitutus est illesus ad abbatem suum. De duobus carnalibus fratribus

Duo fratres carnales uenerunt habitare in monasterio quondam ex
quibus unus erat preclare continentie. alter magne obedien
tie. Cui dicebat pater. fac hoc. et faciebat. et fac illud. et faci
ebat. Manduca mane et manducabat. De quo magnam opi
nionem in monasterio habebat. quia ita obediens existe
bat. Pungebatur autem inuidie incitatione frater ille contine
ns aduersus eum. dixit in semetipso. Ego probabo istum. si ha
bet obedientiam. Et accedens ad patrem monasterii dixit ei.
Mitte mecum fratrem meum ut eamus alicubi. Et dimisit eos
abbas abire. Et assumens eum frater ille abstinens. uoluit eum
temptare. Et cum uenissent ad flumen ubi erat multitudo
corcodrillorum dicit ei. Descende in flumine et transi. Et ille
mox descendit. Venerunt autem corcodrilli et lingebant corpus
eius in nullo ledentes eum. Quod cum uidisset frater eius dixit ei. Ascen
de de flumine. Et cum iter agerent. inuenerunt corpus inhuma
tum iacens in terra. Et dixit abstinens ille ad fratrem. Si habu
issemus aliquod uestimentum iactaremus super corpus illud. Et respon

derit obediens fr̄ dix̄. Magis orem⁹ & forsitan resurget. Et stan
tes ad oratione atq; orantes intente. surrexit mortuus ille. Quo
facto. glāt ē ille abstinens fr̄ & dix̄. Pro continentia mea
suscitat⁹ ē mortuus hic. Omnia aū hec reuelauit dn̄s abbati
monasterii eorū & qualit̄ temptauerit fr̄em suū de corcodril
lis. & q̄m̄ suscitat⁹ ē mortuus. Et cū uenissent in monaste
riū. dix̄ abbas abstinenti illi. Quare ita fecisti fr̄i tuo. Ecce
tamen p obedientia ei⁹ mortuus ille surrexit. [illegible] .lxxii.

Alter q̄dam secularis uite habens tres filios renūtiauit sc̄lo. &
uenit ad monasteriū relinquens filios suos in ciuitate.
Et cū fecisset tres annos in monasterio. ceperunt ei cogitatio
nes sue filios ad memoriā frequent̄ adducere. & contristabat̄
p̄ se ualde. Neq; enim dixerat abbati filios se habere. Videns
aū eum abbas tristē dic̄ ei. Quid habes q̄d tristis es. Et narrauit
ei q̄a tres filios haberet in ciuitate. & q̄ uellet eos ad monaste
rium ei adducere. Precepit aū abbas ut adduceret eos. Qui cū p̄fectus
ē ad ciuitatē inuenit duos ex his iam defunctos. unū u̓ so
lum remansisse. Quē assumens uenit ad monasteriū. Et re
q̄rens abbatē. n̄ eū inuenit illic. Interrogauit aū fr̄s ubi eet
abbas. Et illi dixerūt. Usq; ad pistrinū p̄rexit. Ille u̓ tollens
filium suū quē adduxerat abiit ad pistrinū. Et uidens
eū abbas uementē salutauit. Et tenens infantē quē addux
erat amplexat⁹ est eū. & dicit pat̄ ei⁹. Amas eū. Et ille dix̄.
Etiā. Rursus dic̄ ei. Omnino diligis eū. Et respondit. Etiā.
Hec audiens abbas. p̄ea dix̄ ei. Tolle ergo si amas eū. & mitte
in furnū sic m̄ cū ardet furn⁹. Et tenens pat̄ filiū suū. iac
tauit eum in furnū ardentē. Statim aū fact⁹ ē furn⁹ ue
lut ros. Et qua re acquisiuit gl̄am in tempore illo quemad
modū abraham patriarcha. [illegible] lxxi

Dix̄ q̄dam senex q̄a fr̄ qui ad obediendū patri sp̄uali ani
mū dedit. maiorē mercedē habet quā ille qui in he
remo solus recesserit. Dicebat aū q̄a narrauit aliquis

patrũ uidisse quatuor ordines in celo. Quorum primus ordo erat
hominũ infirmorum & gratias agentium deo. Secundus ordo hospitali
tatẽ sectantiũ. & instanter ministrantiũ eis. Tercius ordo in solitu
dine conuersantiũ & nõ uidentiũ hominẽ. Quartus ordo eorum qui ad
obediendũ spiritualib; patrib; se subiciunt propter dominum. Videbat
autem ordo obedientiũ torque aurea & corona & maiorẽ gloriam
quam alii habebat. Ego autem dixi ei qui mihi ostendebat omnia hec.
Quomodo iste ordo qui paruus est. maiorẽ quam alii gloriam habet? Et
ille respondens dixit mihi. Quia qui hospitalitatẽ sectantur. secundum
propriam uoluntatẽ id ipsũ faciunt. Similiter & qui in heremo
ingũt se relinquunt. arbitrio suo de seculo recesserunt. Hic autem ordo qui se
ad obediendũ dedit. omnis uoluntates suas abiciens pen
dit ad dominum. & ad iussionẽ spiritualis patris. propterea & maiorẽ
gloriam ab aliis habet. Qua propter o filii bona est obedientia que
propter dominum fit. Intendite quoque filii uirtutis huius aliquid ex parte.
Obedientia. salus est omniũ fideliũ. Obedientia genitrix est omni
um uirtutũ. Obedientia. regni celorum inuentrix est. Obedi
entia. celos aperiens. & hominẽ de terra eleuans est. Obedien
tia coabitatrix est angelorum. Obedientia. sanctorum omniũ cib; est.
cxiii Ex hac enim ablactati sunt. & per hanc ad perfectionẽ uenerunt.

De abbate machario

Narrauit aliquando de se ipso abbas ma
chari dicens. Quando eram iuuenis & sedebam in cella mea
in egypto. tenuerunt & fecerunt me clericũ in uico. & cum nol
lem acquiescere ad ministrandũ. fugi ad aliũ locũ. & uenit ad
me quidam secularis homo sed uita religiosus. & tollebat a me opus
quod faciebam manib; meis & ministrabat mihi que necessa
ria erant. Contigit autem temptante diabolo ut uirgo quedam
in uico illo uiciata lapsum faceret. Et cum in utero habere ce
pisset. interrogatur quis esset de quo in utero haberet. Illa autem dixit. Qua
hic solitarius est qui mecum dormiuit. Exeuntes autem de uico il
lo comprehenderunt me & adduxerunt ad uicũ. & appenderunt ad
collũ meũ caccabatas ollas. & ansas uasorum. & miserunt

me circa totum uico illo. et percutiebant cedentes atque dicentes. Hic
monachus corrupit filiam nostram. Tollite. tollite eum. Et ceciderunt
me pene usque ad mortem. Superueniens autem quidam senum dixit. Quam
diu ceditis monachum istum peregrinum. Ille autem qui mihi solebat mi
nistrare necessaria sequebatur retro cum uerecundia. Etenim et ip
sum contumeliis multis affecerunt dicentes. Ecce solitarius mo
nachus cui tu testificabaris quid fecit. Quia non dimittimus eum. donec
fideiussorem prebeat. quod pascat eam. Et dixi illi qui mihi ministrare
solebat. ut fideiussor mihi fieret. Et reuersus sum ad cellam meam. et
dedi ei quantas habui sportellas dicens. Vende eas. et da illi
mulieri mee manducare. Dicebam autem in animo meo. Macha
ri. ecce inuenisti tibi mulierem. oportet habes modo amplius laborare. ut
pascas eam. Et operabar non solum in die sed et in nocte. et transmitte
bam ei. Cum autem uenisset tempus infelici illi ut pareret. traxit plu
rimis diebus in dolore et non pariebat. Dicit quidem ei. Quid est hoc. Et
illa dixit. Ego scio quare torqueor diu. Et interrogata a parenti
bus suis quare. respondit. Quia illi monacho crimen imposui. et
fallens implicaui eum. cum iste non habeat causam. sed iuuenis ille ta
lis hoc fecit. Audiens autem uerba hec ille minister meus. gaudens
uenit ad me et dixit. Quia non potuit parere illa puella. donec
confiteretur quod tu nullam causam in conspectu eius habuisses. sed quod
mentita sit aduersum te. et ecce omnes habitatores uici illius uo
lunt uenire huc ad cellam tuam glorificaturi dominum. et peniten
tiam apud te acturi. Ego autem audiens ista a ministro meo
ne affligerent me homines surrexi. et fugi hic in sci
thi. et hoc est principium cause propter quam hic habitare cepi.
Preteriens aliquando abbas machari a palude ad cellam suam
reuertens portabat palmulas. et ecce occurrit ei diabolus
in uia cum falce messoria. Voluit autem eum percutere de falce
illa et non potuit. Et dixit ei. Multam uiolentiam patior a te
machari. quia non possum preualere aduersus te. Ecce enim quecumque tu
facis et ego facio. Ieiunas tu. et ego penitus non comedo. Vi

gilas tu. et ego omnino non dormio. Unum est autem solum in quo me su
peras. Et dicit ei abbas Macharius. Quid est illud? Respondit ei diabolus.
lxxv. Humilitas tua propter quam non praevaleo adversum te. De sene quodam volente se iustificare

Senex quidam erat solitarius vacans in heremo. et dicebat in semet
ipso quia perfectus esset in virtutibus. Hic oravit dominum dicens. Osten
de mihi quid est perfectio animae et faciam. Volens autem deus humiliare co
gitationes eius dixit ei. Vade ad illum archimandritam. et quicquid
tibi dixerit facito. Revelavit autem deus archimandritae illi antequam
ille ad ipsum veniret dicens. Ecce ille solitarius venit ad te. dic
ergo ei ut tollat flagellum. ut vadat et pascat tibi porcos. Veniens
ergo senex pulsavit ostium et ingressus est. Et cum se salutassent. sede
runt. Et dixit ei solitarius. Dic mihi quid faciam ut sim salvus. Et ille
dixit. Facies quodcumque dixero tibi? Et respondit ei. Etiam. Et dixit
ei. Ecce tolle flagellum. et vade pasce porcos. Hi autem qui eum nove
rant et audierant de eo. cum vidissent quia porcos pasceret dice
bant. Vidistis illum magnum solitarium de quo audiebamus? Ecce
stupuit cor eius et demonio vexatus. et pascit porcos. Videns autem
deus humilitatem eius quia ita patienter sustinebat obprobria homi
num. praecepit eum iterum redire ad locum suum. [illegible]

lxxvi. Quendam senem monachum solitarium homo quidam a demonio vexa
tus et fortiter spumabat percussit in maxillam. Senex vero statim
convertit ei aliam. Demon vero non ferens incendium humilitatis
eius mox exiliuit ab eo. Senex dixit cuidam. Quia qui plus quam
lxxvii. dignus est honoratur et laudatur amplius patitur detrimentum. [illegible]

Manebat quidam monachus egiptius in suburbano
constantinopolitanae civitatis. Et cum transiret theodo
sius iunior imperator per viam illam. relictis omnibus qui in obsequio eius erant,
et venit solus ad cellam eius. Et pulsavit ad ostium monachi. ape
ruit ei monachus. Videns autem eum agnovit quidem quia imperator
esset. sic tamen suscepit eum tamquam unum ex officio militantium. Cum
ergo introisset. fecerunt orationem et sederunt. Coepit autem interrogare
imperator dicens. Quomodo sunt patres in egipto. Et ille respon

dit. Orant om̄s p salute uīa. Impator au circuspiciebat in cella ei si q̄d habet. & nichil illic uidit n paruā sportellam habentē modicū panis. & lagenā aque. Et dic ei monach. Gusta modicū. Et infudit panes ei. & misit ei oleū & sal & manducau. Et dedit ei aquā ut biberet. Dix au ei impator. Scis q̄ sim. Et ille dix. Ds te scit q̄ sis. Te dix ei. Ego sū theodosius impator. Ille au statim adorau salutans eū humilit. Et dic impator. Beati estis uos q secura uita habetis & n cogitatis de hoc sclo. Veritatē au dicā. q in impio nat sum. & ita nūq delectat sū pane & aq sic hodie Satis eni libent comedi. Et ex te cepit honorare eū impator. Senex q egressus fugit. & iterū uenit in egyptū.

Duo monachi q etiam erant *de duobus fratribus* ·lxx·viii
carnales frs habitabant simul & uolebat diabolus separare eos ab inuicē. Semel q unus q erat minor etate incendit lucernā. & posuit eā sup candelabrū. Hec au opa sua demon. & euertit candelabrū. Pro q iere ciecidit eū maior fr cum ... na. Ille penitentiā egit dicens ei. habe patientiā in me fr. & itm accendā eam. Et ecce uirtus dni uenit & torquebat demonē illū usq; mane. Demon au nuntiauit pncipi suo qd factū fuerat Et audiuit sacerdos paganorum id qd retulerat demon & egressus fact ē monachus & ab initio conuersationis sue tenuit humilitatē dicens. humilitas soluit uirtutē omnem inimici. sicut ego eos audiui loquentes dicendo. Qa qn perturbam monachos. conuitit unus ex eis & agit penitentiā & destruit omnē uirtutē nram.

de abbate gelasio ·lxx·viiii
Dicebant frs de abbate gelasio q̄a habuerit codicē in membranis ualentē solidos decē & octo. Continebat eni uetus & nouū testamentū totum. & posit erat codex ipse in ecclesia ut q uellet de frib; legeret. Superueniens au qdā fr peregrinus applicuit ad senē. & uidens codicē illū concupiuit eū.

Et furatus eum. discessit. Senex autem non est secutus post eum ut comprehende
ret eum ut poterat qui intellexerat quod fecisset. Ille autem pergens in civi
tatem. quaerebat cui venderet eum. Et cum non invenisset qui volebat
emere. coepit sedecim solidos pretium ipsi postulare. Ille vero volens compara
re eum dixit. Da mihi primum ut ostendam eum. et sic tibi pretium dabo.
Dedit ergo ille codicem. ad ostendendum. Quem accipiens ille. at
tulit eum ad abbatem gelasium ut probaret si bonus codex esset. aut
si tantum valeret. Dixerat enim ei et quantitatem. quam venditor po
stulabat. Et dixit senex. Eme illum quia bonus codex est. et valet
pretio quod dixit tibi. Ille autem veniens dixit venditori aliter. Ecce os
tendi illi abbati gelasio. et dixit mihi quia carus est. et non valet quan
tum dixisti. Ille hoc audiens dixit ei. Nichil aliud tibi dixit senex.
Et ille ait. Nichil. Tunc dicit ei. Iam nolo vendere. Compunctus autem ve
nit ad senem penitentiam agens. et rogans eum ut reciperet. Se
nex autem noluit eum recipere. Tunc dixit ei frater. Quia si non recipis eum
non possum securus esse. Et dicit ei senex. Si non potes esse securus nisi re
cipiam eum. ecce recipiam. Et remansit frater ille apud eum
lxxx. usque ad exitum suum proficiens de patientia senis.
Venerunt aliquando latrones in monasterium cuiusdam senis
et dixerunt ad eum. Omnia quae in cella tua sunt tollere
venimus. Et ille dixit. Quantum vobis videtur filii tolli
te. Tulerunt ergo quaecumque invenerunt in cella et abierunt.
Obliti sunt autem ibi sacculum qui erat absconsum in cella. Senex
vero tollens eum secutus est post eos clamans et dicens. Filii tollite quod
obliti estis in cella. Illi vero admirantes patientiam senis. revo
caverunt omnia in cellam eius. et penitentiam egerunt omnes ad in
lxxxi vicem dicentes. Hic vere homo dei est. De abbate [illegible]
Dicebant de abbate pafnutio. quia non cito bibebat vinum.
Ambulans aliquando iter supervenit in conventu latronum.
et sciebant quia non biberet vinum. Videns ergo unus eorum de multo la
bore fatigatum. implevit calicem vini. et in alia manu tenuit
gladium evaginatum. et dicit seni. Si non bibas. occidam te.

Senex uero sciens quod mandatum domini uult facere. & uolens eum lucrifieri. acce
pit & bibit. Ille uero princeps latronum penitentiam apud eum egit dicens.
Ignosce mihi abba. quia contristaui te. Et dixit ei senex. Credo in deo
meo. quia propter hunc calicem faciat misericordiam tecum & in hoc saeculo & in futuro.
Et respondit princeps latronum. Et ego credo in deo. quia amodo non faciam
alicui quodquam mali. Et lucratus est senex omne collegium illorum la
tronum. pro id quod se propter dominum dimisit uoluntati eorum. De tribus ad messem euntibus. lxxxvi.

Perrexerunt aliquando tres fratres ad messem. & susceperunt certum
spacium sexaginta modiorum quod meterent. Vnus autem ex eis ip
sa prima die infirmari cepit. & reuersus est ad cellam suam. Duo autem
qui remanserant unus alteri dixit. Ecce frater uides quia incurrit in egrit
udinem frater noster. extorque ergo tu in animo tuo & ego meo similiter
paululum & credamus in deo. quia per orationem eius implebimus nos duo
opera. & metemus partem ipsius. Cum ergo explicassent messem toti lo
ci illius quem susceperant. uenerunt accipere mercedem suam. Et uoca
uerunt fratrem illum dicentes. Veni frater accipe laborem tuum. Et ille
dixit eis. Qualem laborem accipiam qui non messui. Et illi dixerunt ei. Ora
tionibus tuis consummata est messis. Veni ergo. accipe mercedem tu
as. Facta ergo plurima contentione inter eos de hac re. illo sci
licet dicente non accipiam quia non laboraui. illis uero non acquiescentibus
nisi & ipse perciperet partem suam. abierunt ad iudicium cuiusdam magni
senis. & dixit ei ille frater. Exiuimus tres ut meteremus in agro cuiusdam
ad mercedem. Cum autem uenissemus ad locum quem messuri eramus.
ipsa prima die cecidi in egritudinem. & reuersus sum in cellam meam.
nec una die metere preualens cum eis. Et nunc cogunt me fratres isti
dicentes. ueni accipe mercedes ubi non laborasti. Dixerunt autem &
illi fratres. Reuera exiuimus metere. & suscepimus spacium sexagin
ta modiorum quod meteremus. & si fuissemus toti tres cum grandi
labore uix potuissemus explicare illud. Orationibus autem fratris
huius nos duo uelocius quam tres potuimus & demessuimus agrum.
& diximus ei. Veni accipe mercedes tuas. & non uult. Hoc autem
audiens senex miratus est. & dixit uni de monachis suis. Percute

signū in cella fr̄m. ut congreg̃ent se hic om̄s. Q cū uenissent
dix̄ eis. Venite fr̄s & audite hodie iustū iudiciū. Et indicauit
eis omnia senex. & adiudicauit fr̄m illū ut accipe& mercedes
suas. & face& ex his mercedib; qđ ipse uelle&. Et discessit fr̄ ille
lxxxiii. contristat᷑ & plorans. q̄si p̄iudiciū passus. de abbate daniele
Dixit abbas daniel qui erat discipl̄s abbatis arsenii. q& nar
rauit ei abbas arsenius tamq̄ de aliq̄ alio dicens. puto tam̄ qđ
de se dicebat. q̄a cū sede& q̄dā senex in cella sua. uenit uox
dicens ei. Veni ostendam t̄ op̄a hominū. Et surgens exiit.
Et dux̄ eū in q̄ndā locū & ostendit ei ethyopē incidentē
ligna. & facientē sarcinā grandē & temptabat portare eā &
n̄ poterat. p eo qđ auferre& ex sarcina illa. Ibat ite& & inci
debat ligna. & addebat ad sarcinā. Hoc aū faciebat diuti᷒.
Et p̄cedens paululū ostendit ei hominē rursus stantē sup la
cū. & haurientē aquā ex eo. & effundentē in cisterna p̄tu
sā. que cisterna ipsā aquā itm̄ refundebat in lacū. Et dic̄
ei itm̄. Veni ostendā t̄ aliud. Et ecce uidit templū & duos ui
ros sedentes in eq̄s. & portantes lignū t̄nsuersū unū contra
unū. Volebant aū p ianuā introire i templū. & n̄ poterant
p̄pt lignū illud qđ in t̄nsuerso portabant. Et n̄ inclinantes
se un᷒ p alīū ut fiere& lignū illud directū. remanserūt foris
ext᷑ ianuā templi. Et eum interrogasse& qđ hoc ee&. ille re
spondit ei. Hi sunt q̄ portant uelut iusticiā cū sup̄bia
iugum. & n̄ humiliati st̄ ut corrigerent se. & ambula
rent humilit̄ in uia xp̄i. p̄pt qđ & remanent foris a reg
no dī. Ille aū q̄ ligna incidit. homo ē in peccatis multis
& p eo n̄ agit penitentiā ut subt̄hat de peccatis suis
& alias iniq̄tates adhibe& sup̄ iniq̄tates suas. Q autē
lxxii aquā imple&. homo ē q̄ op̄a q̄dē facit bona. s; q& habe&
& in eis p̄mixta & mala. p hoc aū p̄didit & & bona op̄a
sua. Qua p̄pt conuenit omnē hominē sobriū eē in
considerandis op̄ib; suis. ne inuanū uideat᷑ sustinere

Narrauit item abbas daniel dicens. Dixit pater noster abbas arse- lx…
nius de quodam sene qui erat magnus in hac uita. simplex autem
in fide. et errabat pro eo quod erat idiota. et dicebat non esse natu-
raliter corpus christi panem quem sumimus. sed figuram eius esse. Hoc autem au-
dientes duo senes et scientes quod magna esset uita et conuersa-
tio eius. cogitauerunt quod innocenter et simpliciter diceret hoc. et ue-
nerunt ad eum et dicunt ei. Abba audiuimus sermonem cuiusdam
infidelis qui dicit quod panem quem sumimus non natura corpus christi. sed
figura est eius. Senex autem ait eis. Ego sum qui hoc dixi. Illi autem roga-
bant eum dicentes. Non sic teneas abba. sed sicut ecclesia catholi-
ca tradidit. Nos credimus autem quod panis ipse corpus christi est. calix
ipse est sanguis christi secundum ueritatem. et non secundum figuram. Sed sicut
in principio puluerem de terra accipiens plasmauit hominem
ad imaginem suam. et nemo potest dicere quod non erat imago dei
quamuis incomprehensibilis. ita et panis quem dixit quod corpus meum
est. credimus quia secundum ueritatem corpus christi est. Senex autem ait eis.
Nisi re ipsa cognouero. non mihi satisfacit ratio uestra. Illi autem dixe-
runt ad eum. deprecemur dominum ebdomada hac de mysterio hoc. et cre-
dimus quod deus reuelabit nobis. Senex uero cum gaudio suscepit
sermonem istum. et deprecabatur dominum dicens. Domine si tu cognoscis
quoniam non pro malicia incredulus sum rei huius. sed per ignorantiam er-
ro. reuela ergo mihi domine ihesu christe quod uerum est. Sed et illi senes
abeuntes in cella suas rogabant et ipsi dominum dicentes. Re-
uela domine ihesu christe seni mysterium hoc. ut credat et non perdat
laborem suum. Exaudiuit autem dominus utrosque. Et ebdomada completa
uenerunt dominico die in ecclesiam. et sederunt ipsi tres soli super
sedentes de scirpo quod in modum fascis erat ligatum. medius
autem sedebat senex ille. Aperti sunt autem intellectuales oculi eorum.
Et quando positi sunt panes in altari. uidebatur illis tantum-
modo tribus tamquam puerulus iacens super altare. Et cum extendisset
presbiter manus ut frangeret panem. descendit angelus domini de celo.
habens cultrum in manu. secuit puerum illum. sanguine

u ei excipiebat in calice. Cu au pbr frangeret in paruis partib
pane. etia et angls incidebat pueri mebra in modicis partib.
Cu accessisset senex ut acciperet scam comunione data e ipsi
soli caro sanguine cruentata. Q cu uidisset pertimuit et cla
mauit dicens. Credo dne. qa panis qui in altari ponit corp
tuum e. et calix tuus est sanguis. Et stati facta e pars illa
in manu ei panis scdm mysteriu. et sumpsit illud more agens
gras deo. Dixerit au ei senes. Ds scit humana natura. qr n po
test uesci carnib crudis. et ppterea transformau corp suu. et
sanguine suu in panu h q illud cu fide suscipiunt. Q egerunt
deo gras de sene illo. qa n pmisit pire labores ei. et reuisit
cum gaudio ad cellas suas. De eodem. Iteru abbas da
lxxxiv mel narrau de alio sene magno. qui habitabat in inferi
ores partes egipti. qa dicebat p simplicitate qd melchisedech
ipse e fili di. hoc au indicatu est sce memorie cirillo ar
chiepo alexandrino de eo. et misit ad eu. Sciens au qr sig
nifer eet ille senex. et qcqd peteret a do reuelabat ei. et
qr simplicit dicebat hoc ubu. usus e huiusmodi ratione dicens.
Abba rogo te qr in cogitatione mea est qd melchisedech
ipse sit fili di. et rursus alia cogitatio mea dic qr n sit s
homo sit. et summ sacdos fuerit di. Qm g hesito de hoc id
circo misi ad te ut depceris dm. quatin reuelare tibi
net de hoc qd ueritas habeat. Senex au de conuersatione
sua psumens cu fiducia dix. da m tres dies inducias et
ego depcor dm de hac re. et renuntiabo t qd m fuerit
reuelatu de hoc. Intrans g in cella suam depcabat dm de
hoc ubo. Et ueniens post tres dies dix sce memorie cirillo
homo e melchisedech. Archiepc au respondit ei
apud te abba. Et ille dix ei. Ds ostendit m omnes pa
triarchos. ita ut singli eoz cora me transirent ab ada
usq; ad melchisedech. et angls assistens dix m. Ecce iste
est melchisedech. Et ido archiepe cer esto qr sic e. Abi

eius aū senex p se ipsū p̄dicabat q̄a homo eēt melchisedech
& gauisus ē magnifice sc̄e memorie cirillus. De iohe abbate lxxiiii.
Dixit abbas iohēs q̄a uidit q̄dam seniū in excessu m̄tis tres mo
nachos stantes t̄ns mare. Et facta ē uox ad eos ex alia parte
litoris dicens. Accipite alas igneas. & uenite ad me. Et duo q̄
dē ex eis acceperunt alas & uolauer̄t ad aliud lit̄. unde facta
ē uox. Tercius u̾ remansit & flebat fortit̄ & clamabat. Postea u̾
date sunt & ipsi ale. s̄n̄ igneę. s̄ infirme & debiles. ita ut cū
om̄i labore mergendo & resurgendo. nimis afflict᷒ ueniret ad
lit̄. Sic ē & generatio hec. Que si accipit pennas. n̄ tam̄ igneas
s̄ uix infirmas & debiles potest accipe. De abbate machario lxxv.
Abbas machari᷒ habitabat in loco nimis deserto. erat aū solus
in eo solitari᷒. in inferiori u̾ parte erat alia solitudo in q̄ habi
tabant plurimi fr̄s. Obseruabat aū senex ad iter. & uidit sa
tanan uenientē in habitu hominis ut t̄nsiret p cellam ei᷒.
Videbat᷒ aū q̄si tunica eum uti linea omnino uetusta. & tota
cribrata. & p omīa foramina ei᷒ pendebant ampulle. Et dix̄
ei senex. Hoc maior q̄ uadis. Et ille respondit. Vado commoni
care fr̄s. Senex aū dix̄ ei. Ut q̄d t̄ ampullas istas. Et dix̄. Gu
stū fr̄ib; porto. Et dix̄ ei senex. Et tota cū gustu portas. Et respon
dit. Etiam si unū alicui n̄ placet. offeram aliud. Si aū nec il
lud. dabo tercium & ita p ordinē. ut modis omīb; uł unū ex
eis placeat. Et obseruabat senex custodiens uias. donec iterum
remearet ille. Et cum uidisset eū senex dix̄ ei. Saluus sis. &
respondit ei. Ubi est m̄ sal᷒. & dix̄ ei senex. Quare. Et respon
dit. Q̄a om̄s m̄ scī effecti sunt. & nemo m̄ acq̄escit. Et dix̄ senex.
Nemine ḡ amicū habes illic. Et respondit. Unū tantū m̄
fr̄em habeo ibi. ut ipse sol᷒ m̄ acquiescit. Et cū uocat᷒ fr̄ ille.
Respond. Theoctist᷒. Et cū hec dixisset t̄nsiit. Surgens aū
abbas machari᷒ perrex̄ ad inferiorē heremū. Q̄d cū uidissent
fr̄s. acceperunt ramos palmaꝝ. & occurrer̄t obuiā ei. & singli
eoꝝ parabant cellas suas incerti ap᷒ quē declinaret. Senex aū

ingrediebatur qui inter eos Theoctistus vocaretur. Et inveniens eum, intravit in cellam eius. Theoctistus autem suscepit eum gaudens. Cum autem coepissent secrete loqui, dicit ei senex: Quomodo circa te, frater, est? Et ille dixit: Orationibus tuis bene. Et dixit senex: Non impugnant te cogitationes? Et ille dixit: Interim bene sunt. Erubescebat enim dicere ei. Et dixit ei senex: Ecce quot annos habeo in conversatione loci istius, et omnes honorant me. Et tamen in hac senectute infestat me spiritus fornicationis. Et respondit Theoctistus dicens: Crede, abba, quia et mihi. Senex autem simulabat alias cogitationes sibi esse molestas, donec faceret confiteri. Deinde dicit ei: Quomodo ieiunas? Et ille dixit: Ad nonam. Dicit ei senex: Ieiuna usque ad seram, et abstine, et commenda evangelia ut memoriter teneas ea, sed et alias residuas ex animo meditare sepius. Et si tibi ascendit cogitatio mala, numquam deorsum aspicias, sed semper desursum, et statim te dominus adiuvabit. Et corrigens senex fratrem illum, reversus est in solitudinem suam. Et cum observaret, vidit iterum demonem illum. Et dicit ei: Quo vadis iterum? Et ille respondit: Commemorare fratris. Et abiit. Dum autem reverteretur, dicit ei senex: Quomodo est frater ille? Et ille respondit: Male. Senex autem dixit: Quare? Et ille respondit: Quia totus sanctus factus est. Et quod maius malum, quia et unum quem habui amicum et obedientem mihi, et ipse nescio unde subversus est. Et nec ipse mihi acquiescit, sed omnibus sanctior effectus est. Et propterea iuravi iam non calcare ad illum nisi post longum tempus. Haec dicens transiit relinquens senem. Senex vero sanctus intravit in cellam suam adorans et gratias agens deo.

·lxxx·vi· Abbas Moyses qui habitabat in petra impugnatus est aliquando nimis a fornicatione. Et cum non praevaleret se tenere in cella, profectus est et indicavit hoc abbati Ysidoro. Et rogavit eum senex ut reverteretur in cellam suam. Ille autem non acquievit dicens: Non possum, abba. Et assumpsit eum et levavit secum in domum et dixit ei: Attende ad occasum. Et attendens vidit multitudinem demonum, et hi erant confusi et turbantes se ad oppugnandum. Dicit ei iterum abbas Ysidorus: Respice ad orientem. Et attendit et vidit innumerabilem multitudinem angelorum in gloria. Dixit abbas Ysidorus: Ecce isti sunt qui missi sunt sanctis ad

auxiliandum. Qui uero ad occasum ascendunt. hi sunt qui impugnant eos.
Plures ergo qui nobiscum sunt quam qui aduersum nos sunt. Et ita agens gratias deo. De fratribus
abbas moyses suscepit fiduciam. et reuersus est in cellam suam. et eodem moyse

Sedentibus aliquando fratribus apud eundem abbatem moysen dixit ei. Ecce lxxvi
barbari hodie in scythi ueniunt. sed surgite. et fugite. Dicit
ei ille. Et tu non fugies abba. Ille autem dixit eis. Ego per tot annos expec
to diem istum. ut impleatur sermo domini mei ihesu christi dicentis. Omnes
qui acceperint gladium gladio peribunt. At illi dixerunt ei. Neque nos fu
giemus. sed tecum moriemur. Et ille dixit eis. Ego causam non habeo. unusquisque
uestrum uideat. quomodo sedeat. Erant autem septem fratres cum eo. et dixit eis
Ecce barbari appropinquauerunt ianue. Et statim intrantes inuenien
tes barbari occiderunt eos. Unus autem ex eis timore carnali perterri
tus fugit. et abscondit se post plectas de palma. Et uidit septem
coronas descendentes et coronantes abbatem moysen et sex fratres lxxvii
qui cum eo fuerant interfecti. de iohanne Dicebat abbas iohannes
qui exiliatus est a marciano. quia uenimus aliquando de syria ad abbatem
pastorem. et uolebamus interrogare eum de duricia cordis. Senex autem
grece nesciebat loqui. neque interpretes inueniebatur. Uidens nos se
nex tribulantes cepit greca lingua loqui dicens. Natura aque
mollis est. lapidis autem dura est. Et si uas aque plenum pende
at super lapidem ex quo assidue stillans gutta cadat in lapidem per
forat eum. ita et sermo diuinus lenis est. cor autem nostrum indurum. Au
diens ergo homo frequenter diuinum sermonem. aperitur cor eius ad timo

Beate memorie paulus simplex de paulo simplice discipulus abbatis lxxv
discipulus abbatis antonii narrauit patribus talem rem. quod aliquando
ueniens in monasterio uisitandi gratia. et pro instructione fratrum.
post consuetam adinuicem consolationem intrauerunt ecclesiam dei. missas
solito more celebrare. Beatus ergo paulus intuens ad unumquemque
introeuntium in ecclesiam. qualis animo intraret. habebat enim
hanc gratiam datam sibi a deo. ut sic uideret unumquemque cuius animi
esset. sicut nos facies nostras inuicem ad inuicem. sed et uniuscuiusque an
gelum gaudentem in eis. Ingredientibus ergo omnibus clara facie et splen

dido uultu. unum uero uidit nigrum et obscurum toto corpore. et
demones ex utraque parte eius tenentes et trahentes eum ad se ip
sos. et capistrum in naribus eius mittentes. sanctum uero angelum eius delon
ge lugubrem et tristem sequentem. Paulus uero lacrimans. et manu
frequenter pectus tundens sedebat ante ecclesiam. plorans ualde
eum qui ei talis apparuerat. Qui autem uidebant quod faciebat. et
tam celerem eius mutationem ad lacrimas et luctum. interrogabant
rogantes eum ut diceret quid uideret. timentes ne quid in reprehensio
ne omnium uideret. propter quod hoc faceret. Postulabant et ut ad missas
intraret cum eis. Paulus autem repellens et negans se ingressu
rum sedebat foris. plorans nimis illum. Post paululum autem di
misso ecclesiae conuentu. iterum paulus attendebat singulos
exeuntes. ut quomodo intrantes agnouerat. sciret quales exirent.
Et uidit illum uirum nigrum et obscurum toto corpore. demones
autem qui eum antea tenebant. postea delonge sequentes. sanctum uero
angelum iuxta ipsum ambulantem letum et perspicuum. et gauden
tem super eum ualde. Paulus autem exiens cum gaudio clamabat
benedicens dominum et dicens. O ineffabilis misericordia dei et bonitas
o diuinae miserationes eius et innumerabilis bonitas. Ve
nite. uidete opera domini quam terribilia sunt et in omni stupore dig
na. Venite. uidete eum qui uult omnes homines saluare.
et ad agnitionem ueritatis uenire. Venite adoremus et procida
mus ante eum et dicamus. quia tu solus potens es peccata dimittere.
lx Ad hanc uocem eius omnes cucurrerunt cupientes audire quae dice
bat. Et conuenientibus omnibus referebat paulus. quae uidisset
antequam in ecclesiam intrarent. et quae postea iterum. Et inter
rogabat illum uirum ut diceret ei causam propter quam ei tantam subito
immutationem deus donauit. Homo quoque ille conuictus a pau
lxi lo. coram omnibus quae circa ipsum erant aperte narrauit dicens.
Ego homo peccator sum et multo tempore in fornicatione uixi.
usque nunc. Ingrediens autem nunc in sanctam ecclesiam audiui uocem ysa
iae prophetae cum legeretur. magis autem uocem domini loquentis in eo uero

dic. Lauamini. mundi estote. auferte malum cogitationum uestrarum
ab oculis meis. discite bene facere. Et si fuerint peccata uestra tamquam
fenicium. uelut niuem dealbabuntur. Et si uolueritis & audieritis me
bona terre comedetis. Ego inquit fornicator in hoc sermone com
punctus sum nimis. & ingemiscens intra conscientiam meam dixi
ad dominum. Tu deus qui uenisti in mundum peccatores saluos facere.
& quod hec que mihi lecta sunt promisisti per prophetam. comple effectu & opere
& in me indignum & peccatorem. Ecce enim amodo promitto tibi. & spon
deo sermone. & corde confiteor. quod iam non agam ultra illud ma
lum. hodie ergo domine & in hac hora suscipe me penitentem & inter
pellantem te & renuentem omne peccatum. In his ergo promissionibus
egressus sum de ecclesia statuens in anima mea nihil ultra agere
mali coram oculis domini. Quod cum audissent omnes clamauerunt ad dominum
uoce magna dicentes. Quam magnificata sunt opera tua domine
omnia in sapientia fecisti. Qua propter agnoscentes hoc xpiani
de sanctis scripturis & diuinis reuelationibus quantam deus habeat boni
tatem circa eos qui ad eum deuote confugiunt. & per penitenti
am emundantur priora delicta. non solum coguntur penas soluere pro
peccatis ante commissis. uerum & consequuntur bona promissa. Non
ergo desperemus de nostra salute. quia sic per ysaiam prophetam promisit eos
qui in peccatis sunt inuoluti denuo lauare. & sic lanam & ni
uem dealbare. & bonorum celestium que in ciuitate celesti ierusalem
sunt replere. ita & nunc iterum per iezechielem prophetam eum iureiuran
do promisit. Viuo ego inquit dominus. quia nolo mortem peccatoris
sed ut magis conuertatur & uiuat. De solitario & … lxxvi

Narrauit quidam patrum quod erat aliquis solitarius in heremo ne
lopoleos. & ministrabat ei quidam secularis, sed fidelis. Erat autem
& in eadem ciuitate homo qui erat diues & impius. Contigit
ergo ut moreretur ille diues. & deducebat eum tota ciuitas. simul
& episcopus cum lampadibus. Egressus est & ille qui ministrabat illi soli
tario secundum consuetudinem portans ei panes. & inuenit quia
comedit eum belua. & ait. Non surgam hinc donec demon

stretur mihi a deo que sint hec. quia ille quidem impius talem apparatum ha
buit in deducendo. hic vero qui serviuit et die noctuque: ita pertulit.
Et ecce angelus veniens dixit ei. Ille impius habuit parvum opus bo
num in hoc seculo. et recepit illud hic: ut illic nullam requiem
inveniat. Iste autem solitarius quia homo erat ornatus ad omnem
virtutem. habebat vero et ipse ut homo modicum aliquid culpe: et
recepit illud hic. ut illic inveniatur purus coram deo. Et ita con
solatus in bonis verbis abiit glorificans dominum super iudicia eius quia ve

lxxvii Referebat quidam patrum [illegible] ra et iusta sunt.
Quia tres res sunt honorabiles apud monachos. quibus oportet
nos cum timore et tremore et gaudio spirituali accedere: communi
catio scilicet sacramentorum et mensa fratrum. et pelvis in qua fratrum pedes
lavantur. Referebat autem et exemplum tale dicens. quia erat quidam
magnus senex providens. et contigit eum ut gustaret cum pluribus
fratribus. Et comedentibus illis. videbat in spiritu idem senex. dicens
ad mensam quosdam edentes mel: alios autem panem: alios vero stercus.
Et admirabatur intra semetipsum. et deprecabatur dicens. Domine revela
mihi mysterium hoc quia idem cibus omnibus appositus est: in manducando
autem ita immutata videntur. ut quidam edant mel. quidam autem panem
alii vero stercora. Et venit ei vox desuper dicens. Qui illi qui mandu
cant mel. hi sunt qui cum timore et tremore et gaudio actione edunt
ad mensam et incessanter orant. et oratio eorum sicut incensum ascen
dit ad dominum: et ideo mel comedunt. Qui autem panem manducant. hi
sunt qui gratias agentes percipiunt ea que a deo donata sunt. Illi vero qui
stercora manducant. hi sunt qui murmurant. et dicunt hoc bonum est. il
lud malum est. Hec autem talia non oportet cogitare. sed magis glorifi

lxxviii Dicebat abbas Sysois. Quando eram [illegible] care dominum.
in Scithi cum abbate Machario ascendimus metere cum eo sep
tem nomina. Et ecce vidua una colligebat spicas de post
nos et non cessabat plorans. Vocavit ergo senex dominum agri illius et
dixit ei. Quid est ancille huic quod semper plorat. Qui dixit ei. Quia vir
eius habuit depositum cuiusdam et mortuus est. non loquens. et non dixit

ubi posuit illud. Et vult dominus depositi illius accipere eam et filios
eius in servitutem. Et ait ei senex: Dic illi ut veniat ad nos
ubi requiescimus in caumate. Et cum venisset, dixit ei senex: Ut quid
semper ploras? Quae ait: Vir meus defunctus est, accipiens commen-
datum alicuius, et non dixit moriens ubi posuit eum. Et dixit ei se-
nex: Veni et ostende mihi sepulchrum viri tui. Et assumptis
secum fratribus abiit cum ea. Et cum venissent ad locum ubi po-
situs erat, dixit ad illam senex: Recede hinc in domum tuam. Et o-
rantibus illis, vocavit senex illum qui mortuus fuerat dicens
ei: Ubi posuisti alienum depositum? Qui respondens dixit ei: In
domo mea absconditum est sub pede lectuli. Et ait illi se-
nex: Dormi iterum usque in diem resurrectionis. Videntes autem
fratres prae timore ceciderunt ad pedes eius. Quibus dixit senex: Non propter
me factum est hoc, nihil enim sum, sed propter illam viduam et orphanos
ipsius fecit deus rem hanc. Hoc enim est magnum, quia sine peccato
vult deus esse animam, et si quid petierit accipit. Veniens autem nuntia-
vit viduae illi ubi positum erat illud commendatum. At illa sumens
illud reddidit domino suo et liberavit filios suos. Et qui audierunt
glorificaverunt dominum.

Transiens aliquando abbas [illegible] LXXXVI
emilis per quendam locum, vidit quendam monachum detentum
ad quodam tamquam homicidam. Accedens autem senex atque interrogans
fratrem illum, et comperto quia calumpniabantur ei, dicit ad eos qui eum
tenebant: Ubi est ille qui occisus est? Et ostenderunt ei. Et ap-
proximans ipsi defuncto dicit omnibus: Orate. Ipso vero expanden-
te manus ad dominum surrexit is qui defunctus erat. Et dixit ei coram omnibus:
Dic nobis quis est qui te interfecit. At ille dixit: Ingressus in ecclesiam commen-
davi pecunias presbitero. Ipse vero surgens occidit me et portans
me proiecit in monasterio abbatis huius. Sed rogo vos ut tollantur
ipsae pecuniae ab eo et dentur filiis meis. Tunc ait ad eum senex:
Vade, dormi donec veniat dominus et resuscitet te. Et confestim
obdormivit.

Venerunt aliquando plures ad abbatem [illegible] LXXX
pastorem. Et ecce quidam de cognatis ipsius abbatis habebat filium

et erat facies eius per operationem diaboli conuersa retrorsum. Videns
autem pater eius multitudinem patrum. accipiens puerum sedebat
foris plorans. Contigit autem ut unus seniorum egrederetur foras. Qui
cum uidisset ait. Quid ploras homo. Qui dixit ei. Cognatus sum ab
batis pastoris. et ecce contigit huic puero temptatio ista.
Et uolens eum isti seni offerre ut eum curaret timui. non enim uult
nos uidere. Et nunc si cognouerit quia hic sum mittit persequens et
minat me hinc. Ego uero uidens presentiam uestram presumpsi ue
nire huc. Ergo quomodo uis abba miserere mei. et introduc intus
puerum hunc. et ora pro ipso. Et accipiens eum senex introiuit. et
usus est prudenter. et non statim eum obtulit abbati pastori. sed
incipiens a minimis fratribus dicebat. Consignate puerum istum.
Cum autem fecisset omnes per ordinem consignare eum. ad ultimum obtu
lit eum abbati pastori. qui nolebat tangere eum. At illi rogabant
eum dicentes. Vt omnes. ita et tu pater fac. Et ingemiscens
surrexit et orauit dicens. Deus salua plasma tuum. ut non dominetur
xxxi illi inimicus. Et consignans curauit eum. ac reddidit patri sanum.
Temporibus iuliani apostate cum descendisset De iuliano apostata
in persidem. missus est demon ab eodem iuliano uelocius uadens
in occidentem. ut adduceret ei responsum aliquod inde. Cum autem
peruenisset ille demon in quendam locum ubi quidam monachus habi
tabat, stetit ibidem per decem dies immobilis. eo quod non pote
rat ultra progredi, quia monachus ille non cessabat orando neque in
nocte neque in die. Et regressus est sine effectu ad eum qui
miserat illum. Dixit autem ei iulianus. Quare tardasti. Respondit
ei demon et dixit. Et moram feci et sine actione reuersus sum.
Sustinui enim decem dies publium monachum. si forte cessaret
ab oratione ut transirem. et non cessauit. Et prohibitus sum transi
re. et redii nichil agens. Tunc impiissimus iulianus indigna
tus dixit. Cum regressus fuero. faciam in eo uindictam. Et intra
paucos dies interemptus est a prouidentia dei. Et continuo unus ex
prefectis qui cum eo erant uadens uendidit omnia que ha

bebat & dedit pauperibus & ueniens ad senem illum factus est mona
chus magnus & sic quieuit in domino. [illegible] Uenit aliquando lxxxii
quidam secularis ad abbatem sysoi in monte abbatis antonii, habens
filium suum secum & in itinere mortuus est filius eius. & non est conturbatus.
sed cum fide tulit illum ad senem supradictum, & procidit cum filio suo
tamquam penitenciam faciens: ut benediceretur ab eodem
sene. Et surgens pater pueri reliquit filium suum ante pedes ip
sius senis, & egressus est foras celle. Porro senex putans quod peni
tentiam ageret ante pedes eius puer ille; dixit ei. Surge uade foras.
Non enim sciebat quia mortuus est. Et statim surgens egressus est. Et ui
dens eum pater eius expauit, & intrans adorauit senem & dixit causam. Au
diens autem senex hoc contristatus est. Non enim uolebat hoc fieri. Pre
cepit itaque ei discipulus ipsius senis. ut nemini nunciaret hec
usque ad obitum ipsius senis. de quodam sene Ascendit quidam lxxxiii
senex aliquando de scithi in montem tthym. & uidentes labo
rem abstinencie eius. obtulerunt ei modicum uinum. Alii autem audien
tes de ipso. adduxerunt ad eum hominem quendam demonium habentem.
Cepit autem demon ille maledicere senem illum dicens. Ad istum potato
rem uini me adduxisti. Et senex quidem propter humilitatem nolebat
eum eicere. propter improperium uero ei dixit. Credo in christo. quia priusquam finem fa
ciam bibens calicem istum egrediaris ab eo. Et cum cepisset senex
bibere. clamauit demon dicens. Incendis me. Et antequam consuma
ret bibens. exiuit ab eo demon per gratiam christi.

Misit quidam patrum discipulum suum haurire aquam. Erat autem puteus
ualde a cella ipsorum & oblitus est portare fu
nem. Dum uero uenisset ad puteum frater. & cognouisset quod non portasset
funem. fecit orationem & clamans dixit. Abbas meus dixit ut imple
res lagenam istam aqua. Et continuo ascendit aqua usque lxxxiiii
ad summum putei & impleuit lagenam. & restituta est aqua
iterum in locum suum. Retulit abbas dulas dicens. quia
ambulantes aliquando in heremo ego & abbas meus besarion. ue
nimus secus quendam speluncam. In qua ingressi. inuenimus ibi quendam

fratrem sedentem et operantem plectam de palmis. Qui noluit respi
cere ad nos. neque salutare. nec omnino voluit loqui nobiscum. Dixit
autem mihi senex. Eamus hinc. forsitan non est animus fratris istius loqui nobis
cum. Egressi quoque inde ambulavimus Lico videre abbatem Iohannem. Rede
untes vero venimus iterum per illam speluncam ubi fratrem illum videramus.
Et dixit mihi senex. Ingrediamur ad fratrem istum. si forte revelavit
ei deus ut loqueretur nobiscum. Egressi autem invenimus eum dormisse in pace.
At vero senex ait mihi. Veni frater colligamus corpus eius. in hoc ipsum enim
misit nos deus. ad recondendum eum. Cum autem colligeremus eum. inve
nimus quia natura mulier erat. Et admiratus est senex dicens. Ec
ce et quomodo mulieres colluctantur adversus diabolum in heremo. et
nos in civitatibus dehonestamur. Glorificantes ergo deum. qui protegit
diligentes se. recessimus inde.

De vindemio abbate

xxxv Dicebat abbas vindemius. quod narravit abbas machari dicens.
Sedente me aliquando in scithi. descenderunt duo adolescentes
peregrini. Unus quidem ipsorum incipiebat mittere barbam. alius vero non ad
huc. Venerunt ergo ad me dicentes. Ubi est cella abbatis macha
rii. Ego autem dixi eis. Quid eum vultis. Responderunt. Audientes de eo
de scithi venimus videre eum. Dico eis. Ego sum. Qui penitentiam
agentes dixerunt. Hic volumus manere. Ego autem cum vidissem eos deli
catos et quasi a divitiis. dixi eis. Non potestis hic sedere. Dixit
ille maior. Et si non possumus hic sedere. pergemus alibi. Dico apud
animum meum. Ut quid eos persequor et scandalizantur. Labor ipse
facit eos ut a semetipsis fugiant. Et dixi eis. Venite. facite
vobis cellulam si potestis. Dicunt et illi. Ostende nobis tan
tummodo et faciemus. Dedi autem illis securim et sportam plenam
panibus et sal. ostendi et illis duram petram dicens. Excidite
hic et adducite vobis ligna de palude. Et cum imposueritis
tectum sedete in eodem loco. Ego autem putabam quod fugerent
propter laborem. At illi interrogaverunt me. Quid operatur hic. Di
co eis. Plectam de palmis. Et sumens folia palmarum de palu
de. ostendi eis initium plectae. et quomodo consummare deberent.

Quibus et dixi. Facite sportas et date custodibus ecclesie. et ipsi uo
bis afferent panes. Post hec ergo ego recessi ab eis. Ipsi autem pati
enter omnia quecumque dixi eis fecerunt et non peruenerunt ad me per tres an
nos. Sustinui autem et ego luctando cum animo meo dicens. Pu
tas que est horum operatio. quod non uenerunt interrogare me de cogita
tionibus suis. Qui enim de longinquo sunt ueniunt ad me. isti
uero de proximo michi non uenerunt ad me. nam nec ad alium abierunt. nisi solum
ad ecclesiam cum silentio accipere oblationem. Igitur ego rogaui dominum
ieiunans una septimana. ut demonstraret michi operationem eorum.
Surgens autem post illam septimanam abii ad eos uidere quomodo sederent.
Et cum pulsassem. aperuerunt michi. ac salutauerunt me tacentes. Faci
ensque orationem sedi. Innuens autem ille maior minori ut egrede
retur. ipse uero sedit. facere plectam nichil loquens. Et circa horam
nonam significauit percutiens. et uenit ille minor. et fecit modi
cam coctitam pulmenti. Apposuit uero et mensam innuente ei illo
maiore. et posuit super eam tres paximates. et stetit tacens.
Ego autem dixi. Surgite manducemus. Et exurgentes mandu
cauimus. Attulit uero lagunculam et bibimus. Cum autem factum est uespe
dicunt michi. Vadis hinc. Respondi ego. Non sed hic dormiam. Po
suerunt autem michi mattam in parte. et sibi in alium angulum in parte.
Tulerunt et cingulos suos. et semicintia sua. et posuerunt se dor
mire simul super mattam ante me. Cumque se reclinassent. ora
ui dominum ut michi reuelaret operationem ipsorum. Et apertum est tectum
celle. et facta est lux tamquam per diem. Ipsi uero non conspiciebant lumen
illud. Cum uero putarent quod ego dormirem. tetigit ille maior mi
norem in latere. Et surrexerunt atque cinxerunt se. expandentes ma
nus quoque in celum steterunt cum silentio. Ego quidem uidebam eos. ipsi
uero me non uidebant. Uidebam ergo demones sicut muscas ueni
entes super illum minorem. et alii quidem ueniebant ut sederent
super os eius. alii uero super oculos. Et uidi angelum habentem gladium
ignis circumuallantem eum atque insecantem ab eo demones. Il
li autem maiori non poterant appropinquare. Circa mane uero re

dinauerit se. & ego feci meipsum q̄si euigilantē. & ipsi fece
rit similit̄. dix̄ aū ille maior hunc tantū sermonē. Vis di
cem⁹ hos duodecim psalmos. dixi. Etiā. Et psallebat ille mi
nor quinq; psalmos. senos u̾sus. & unū alla. Et p̄ uniuq̄q;
u̾sum. exibat lampas ignis de ore ipsi⁹. & ascendebat i celu.
Similit̄ aū & ille maior cū apiebat os suū psallens. tāquā
funis ignis egrediebat̄ de ore ei⁹. & p̄tingebat in celū. Et ego
dixi modicū ex animo sic & illi op⁹ dī. Exiens aū dixi. Ora
te p̄ me. Illi u̾ satis m̄ fecer̄t dicentes nichil. Et cognoui
q̄ ille maior p̄fect⁹ est. illū aū minorē inpugnabat ad
huc inimic⁹. Post paucos aū dies dormiuit ille maior fr̄ &
t̄tio die ille minor. Et cū aliq̄ frm̄ aduenirent abbati
machario. ducebat eos in cellā ipsoꝝ dicens. Venite. ui
dete mystiū hoꝝ minoꝝ p̄egrinoꝝ.

xxvi Duo q̄dam patrū rogauer̄t dīm ut ostenderet eis inquā p̄fe
cturē mensuram. & uenit illis uox dicens. q̄ in uilla illa q̄
est in egypto. est sclaris q̄dam eucharist⁹ nomine. & uxor ei⁹
uocat̄ maria. nondū adhuc p̄uenistis ad mensurā ipsoꝝ. Exur
gentes aū illi duo senes uener̄t in uicū illū. Qui p̄cunctan
tes inuener̄t cellulam ipsi⁹ & uxorē ei⁹. Et dicunt ad eā. Ubi
est uir tuus. At illa dix̄ eis. Pastor ouiū est. & ipsas pascit.
Et introduxit eos in domū suā. Cū u̾ sero factū eēt. uenit ipse
eucharist⁹ cū ouib;. Et uidens illos senes parat illis mensam
misitq; aquam in peluī. ut lauaret pedes eoꝝ. Qui dixer̄t
ei. Non gustabim⁹ q̄cq̄m. n̄ indicaueris nob. opationē
tuā. Tūc ille eucharist⁹ cum humilitate dix̄ eis. Ego pastor
sū ouiū. & hec uxor mea est. Cū u̾ p̄seuerassent illi seni
ores rogantes eū ut omīa denuntiaret eis. & ipse nole
bat dicē. dixer̄t ei. Ds̄ nos misit ad te. Audiens aū hoc
u̾bum timuit. Dixitq; eis. Ecce oues istas habem⁹ a paren
tib; nr̄is. & q̄cq̄d ex ipsis donauit nob dš. facim⁹ illud tres
partes. Partē unā paup̄ib;. & unā partē in susceptione

pegrinoꝝ. & tertiam partem ad usum nr̃m. Ex quo enim accepi uxo
rem meam. neq; ego pollut⁹ sum. neq; ipsa. s; uirgo est. Singli
aũ remoti a nob dormim⁹. & noctu quidē induim⁹ saccos. in die
u͂o uestimenta nr̃a. & usq; nc̄ nemo hominũ hec cognouit. Cũ
q; hec audissent illi patres. admirati sunt. & recesserũt glorifi
Narrauerũt de quodam solitario quia [illegible] cantes dn̄m. lxxxvii
exiit in heremũ uestit⁹ lineo sacco tantũ. Cũ ambulasset tres
dies. ascendit sup petram. & uidit sub ipsa uiridē herbā
& hominē pascentē tanquam bestiam. descendens aũ occulte
tenuit eũ. Senex u͂o ille cũ esset nud⁹ n̄ poterat ferre odorē
hominũ. Angustat⁹ u͂o uix potuit euadē de manib⁹ ei⁹ & fu
gebat. Ille q; fr̄ exiit currens & clamans post ipsũ. Expec
ta me quia pp̄t dn̄m te sequor. At ille conuersus dix ei. Et ego
pp̄ter dn̄m fugio abs te. Fr̄ aũ ille p⁹ hec piecit leuitonē q
erat indut⁹. & sequebat eũ. Quē cũ uidisset senex quia iactaue
rat indumentũ suũ. sustinuit eũ. Et cũ appropinquasset ei. dixit
ad illũ senex. Quando piecisti materiā mundi abs te. ego te ex
pectaui. Rogabat aũ fr̄ ille dicens. Pater dic m̄ ubi. quom̄ sal lxxxviii
uus efficiar. Qui dix ei. Fuge homines & tace & saluus eris [illegible]
Narrabat quidam solitari⁹ frib; qui erant in raythu ubi sunt
lxx. arbores palmarũ in loco ubi applicuit moyses cũ pp̄lo
quando egressus est de tr̄a egypti sic dicens. Cogitaui aliquando debe
re me ingredi in interiorē heremũ. si forte inuenirē aliquē ant̄
me habitantē in heremo. & seruientē dn̄o nr̄o ihu xp̄o. Am
bulans aũ quatuor dies ac noctes inueni speluncā. Et cũ
appropinquassem respexi int⁹. & uidi sedentē hominē. & pul
saui sedm̄ consuetudinē monachorũ ut egrediente salutare
eũ. At ille n̄ mouebat. requieuerat enim in pace. Ego nichil
dubitans intraui. Et cũ tenuissem eũ confestim dissolut⁹
ē & fact⁹ est puluis. Deinde aspiciens uidi colobiũ pendens.
Cũ u͂o & hoc tenuisse dissolutũ est & in nichilũ redactũ. Cũ
aũ de hoc hesitarē egressus sũ inde. & pambulabā in deserto

in quo rursus et aliam repperi speluncam et vestigia hominis ibidem.
Factus sum autem alacrior appropinquans ad ipsam speluncam. Ut vero
iterum pulsavi et nemo mihi obaudivit, ingressus nullum inveni. Stans
autem foras speluncam dixi intra meipsum, quia hic oportet venire
hunc servum dei ubicumque fuerit. Cum vero iam periret dies, vidi buba
los venientes et illum servum dei venientem cum eis nudum, de ca
pillis cooperientem que inhonesta erant corporis sui. Qui appro
pinquans mihi existimabat spiritum esse et stetit ad orationem. Iam
multum temptatus fuerat a spiritibus sicut ipse postea dicebat.
Ego autem hec intelligens dicebam ei. Serve dei et ego homo sum.
Vide vestigia mea et contrecta me, quia caro et sanguis sum.
Cum vero post orationem dicto amen respexisset me et consolatus fuisset,
introduxit me in speluncam et interrogabat me dicens. Quomodo huc
advenisti. Cui ego dixi. Requirendi gratia servorum dei veni in hac
solitudinem et non me fraudavit deus a desiderio meo. Ego autem inter-
rogavi eum rursus dicens. Quomodo huc venisti et quanti temporis
habes, aut quid est alimentum tuum, vel quomodo cum sis nudus non indiges
vestimento. Qui dixit mihi. Ego in cenobio eram thebeo et opus
meum erat lini textura. Subintravit autem in animum meum cogi
tatio ut exiens inde singulariter sederem et potius inquit bene quie
tus esse et suscipere peregrinos ac pluriorem mercedem suscipere ex
eo quod acquisierim de opere tuo. Ut autem consensi cogitationi
huic et opere perfeci eam, exiens enim edificavi mihi monasterium
ibique veniebant qui mihi iniungebant opus. Cumque iam multum
esset quod congregaveram, festinabam pauperibus ac peregrinis illud dis
tribuere. Sed adversarius noster diabolus invidens mihi sicut semper et de fu
tura in me fieri retributionem machinabatur auferre eo quod
festinabam labores meos deo offerre. Videns autem unam virgi
nem sacratam iniungentem mihi species et eas me perficientem atque
reddentem, immisit ei ut rursus mihi demandaret alias species.
At vero ubi iam consuetudo facta est et fiducia maior, postre
mo et tactum manuum et risus ac simul convescere. Ad ultimum

conceptum dolore & pfecim iniqtate. Cu au mansisse in eade
ruina sex msib; p ea cogitaui dicens. Qa aut hodie. aut crasti
no. aut p multos annos morti adiciet. etnu habebo suppli
ciu. Si eni uxore qs hominis uiolauerit. penis etnis subia
cebit. quantis tormentis dign e qui xpi stuprauerit sponsa. Et sic
occulte in hac hemu recurri. omnia relinquens illi mulieri.
Veniens q; huc inueni spelunca hac. atq; fonte hc. & istam
palma afferente m botriones duodeci dactilo. Et singlos
mses affert unu botone q m sufficit. xxx. dies. & p hunc
maturat alt. Post tep au multu creuert capilli mei & cu
disrupent iam uestimenta mea. de ipsis qua decet parte
opio corpis mei. Du au rurs eu interrogare si in pmordus dif
ficultate habuisse ibide. ait m. In initus ualde afflict su
dolore iecoris. ita ut humi iacens n possim stans psalmu
dice. s; pstrat in tiam clamaba ad altissimu. Cu au in spe
lunca eem in dolore ualido. atq; defectione. ut & nec egr
di iam posse. uidi uiru intrante & iuxta stante ac dicen
te m. Qd pateris. Ego au confortat ab eo modicu. dixi ei.
E parte doleo. Q dix m. Vbi doles. Cu u ostendisse ei. digitos
man sue in directu coniungens. diuisit locu ipsu tamq p gla
diu. Et auellens iecur. ostendit m uulnera. Et raso iecore
manu sua in pannu ipsas scabies misit. atq; rursu iecur
imponens manib; suis. locu ipsu reclusit. Et ait m. Ecce
san factes es. serui dno ihu xpo sicut oportet. Et ex te sic
t su san. & sine labore ia su hic. Ego au multu illu roga
ui ut manere in interiore spelunca & ait m. Ho potes suf
ferre demonu impet. Et ego hoc ipsu considans. roga
bam ut orans p me dimitteret me. [illegible] epo esco.
Dicebat rurs ali senex. q & dign effect e epe ciuitati
oxirinchi tamq ab alio hec audisset. s; ipse erat qui hoc fe
cerat. Visu e ingt m aliqn intrare in interiore hemu qd
est circa assa u gen est mazicorum ut uidere si forte inue

rire aliquē xpo seruientē. Sumens itaq; paucos paximates
& quasi dierū quatuor aquā in uase. it̄ meū faciebā. Tr̄nsac
tis u° quatuor dieb;. consumptisq; cibis expectabā q̄d agerē.
Et confidens dedi me ipsū ad pgendū. Ambulaui g° alios
quatuor dies. sine cibo pdurans. Cūq; ieiuniū & laborem
itineris corp⁹ meū iam n̄ ferret. in pusillanimitatē ueni.
ac sic iacebam in t̄ra. Veniens au̅ q̄dam digito suo tetigit
labia mea tāquā si medic⁹ de sputo oculi pcurat. Stati
u° confortat⁹ sum. ita ut putarē me neq; ambulasse. neq;
famē ptulisse. Cū g° uidissē uementē in me uirtutē hanc
surgens pambulabā desertū. Peractis itaq; aliis quatuor
dieb; rursus fatigat⁹ defeci. Cūq; extendissē man⁹ meas
in celum. ecce uir ille q̇ pd̄e me confortauerat. itm̄ digi
to suo q̄si liniens labia mea confortauit me. Facti s̄t
au̅ dies decem & septē & post hec inuenio tuguriū &
arborē palme. & uirū stantē cui⁹ capilli capitis erant p
indumento ipsi⁹. q̄a capilli ei⁹ canicie candidi erant p to
tū. Erat au̅ terribilis aspectu. Cūq; uidisset me stetit
ad orationē. Et cōpleto am̄. cognouit me ēē hominē. Te
nensq; m̄ manū. interrogabat me dicens. Q° m° huc aduenis
ti. & si adhuc constant om̄ia que sunt in mundo. & si ad
huc sunt psecutiones. Ego au̅ dixi ei. Q̄a uiri gr̄a q̄ in ue
ritate dn̄o xpo seruitis hanc pambulando heremū. psecu
tio u° cessauit p potentiā xpi. E dissere n̄c m̄ obsecro te.
& tu q° m° huc aduenisti. At ille cū lamentatione ploratis ce
pit dicē m̄. Ego ep̄c eram & psecutione facta. multis m̄
illatis suppliciis. cū ferre iam n̄ posse cruciat⁹. pcā sacri
ficaui. In me ipsū deinde reuersus. agnoui iniquitatē meā. &
dedi me ipsū ad moriendū in hanc heremū. & sū degens hic
annis. xl. nouē in confessione & obsecratione ad dn̄m. si for
te dimittat⁹ m̄ peccatū meū. Et uictū q̄dē p̄stitit m̄
dn̄s ex hac palma. consolationis u° indulgentiā n̄ accepi

usque xlviii annos. In hoc autem anno consolatus sum. Hec autem dicens
repente surrexit. Et currens exiit foras. stetit in oratione diu.
Cum autem complesset orans. uenit ad me. Intuens autem ego faciem eius ex
territus trepidaui. Facta enim erat tamquam ignis. Dixit quoque mihi. Noli timere.
Dominus enim te misit ut funeri tradas corpus meum atque sepulture.
Dum autem consummasset hec dicens. statim extendens manus pedesque
finem fecit uite. Dissuta quoque tunica mea. ego dimidiam mihi tenui.
et dimidiam inuoluto sancto eius corpusculo. abscondi in terra. Recon
dito quoque illo. continuo palma illa aruit. et tugurium illud ceci
dit. Ego autem multum flens obsecraui dominum si quomodo prestaret mihi pal
mam illam. ut perseuerarem in loco illo residuum tempus meum. Ut
autem non est hoc factum. dixi apud me. Non est uoluntas dei. Orans quoque
tendebam iterum in scithin. et ecce homo ille qui liniuit labia mea
ueniens apparuit mihi. atque confortauit me. et ita conualui per
uenire ad fratres. et narraui eis hec. rogans eos ne desperarent ei.
semet ipsos. sed per patientiam inuenirent deum. [illegible]

Frater quidam interrogauit senem dicens. Nomen est quod saluat. aut
opus. Respondit ei senex. Opus saluat. Scio enim fratrem orantem aliquando
et statim audiebatur oratio eius. Subintrauit autem in animum eius cogitatio.
ut uellet uidere animam peccatoris et iusti. quomodo abstrahatur a cor
pore. Et non uolens deus contristari eum in desiderio suo. dum sederet in
cella sua ingressus est lupus ad eum. Et tenens ore suo uestimenta eius
trahebat eum foras. Surgens autem frater sequebatur eum. Lupus autem duxit
eum usque ad aliquam ciuitatem. et dimittens fratrem illum recessit. Cum
uero sederet foras ciuitatem in monasterio manens erat quidam habitans qui ha
bebat nomen quasi solitarii magni. Ipse uero solitarius infirmus erat
expectans horam mortis sue. Frater quoque ille qui ibidem uenerat uide
bat multam preparationem fieri cereorum et lampadarum propter soli
tarium illum tamquam per ipsum deus panem et aquam inhabitantibus ciuita
tem illam prestaret atque saluaret eos. et dicebant quia si hic finem
erit. simul omnes moriemur. Facta autem hora exitus ipsius. uidit frater
ille tartaricum infernum descendentem super solitarium illum. ha

bentē tridentē igneū. & audiui uocē dicentē. Sic aīa ista
ñ me fec̄ quiescē in sē neq; una hora. sic neq; tu miserearis
ei⁹ euellens eā. deponens ḡ tartaric⁹ ille quē tenebat triden
tē in corde solitarii illi⁹. p multas horas torquens eū. abstrax
anımā ei⁹. Posthec aū̄ ingressus fr̄ ille in ciuitatē. inuenit
hominē pegrinū in platea egrotū. ñ habentē q̄ ei curā ad
hibe&. & mansit cū eo die una. Et cū uenisse& hora dormi
tionis ei⁹. conspic̄ fr̄ ille. michaelē & gabrielē descenden
tes ꝓpt animā ei⁹. Et sedens un⁹ ad dextˢ. & ali⁹ a sinistˢ ei⁹. ro
gabant animā ei⁹ ut egđe&. Et ñ exibat. q̄si nolens relinq̄re
corp⁹ suū. Dix̄ aū̄ gabriel ad michaelē. Assume iā̄ animā
istā ut eam⁹. Cui michael respondit. Iussi sum⁹ a dn̄o. ut si
ne dolore eiciat̄. ideoq; ñ possum⁹ cū ui auelle eā. Exclama
uit ḡ michael uoce magna dicens. Dn̄e q̄d uis de anima hac.
q̄a ñ acquiescē nob ut egđiat̄. Venit aū̄ ei uox. Ecce mitto
dd̄ cū cythara & om̄s dō psallentes in ierl̄m. ut audiens psal
mū ad uocē ipsoꝝ egđiat̄. Cūq; descendissent om̄s in cir
cuitu animę illi⁹ cantantes ymnos. sic exiliens anima illa
sedit in manib; michael. & assumpta est cū gaudio.

ci Dixit item idē qui sup̄ de q̄dam sene. q̄a ueniens Item de eodem
aliq̄n in ciuitatē ut uenundare uasa que opat⁹ fuerat. &
cū explicuisse& ea. contig̨ eū sedē ante ianuā cuidā̄ diuitis
q̄ iā moriebat̄. Sedens ḡ senex ille uidit eq̄s nigros & terribi
les. habentes singli baculū igneū in manib; suis. Cū ū iā puē
nissent ad ianuā illā statuer̄t eq̄s suos foras. & intrauit un⁹
q̄sq; cum festinatiōe. Infirm⁹ aū̄ ille uidens eos clamauit uo
ce magna dicens. Dn̄e adiuua me. At illi dixerunt ei. Hc̄ me
mor factus es dī. q̄n iā sol obscurat⁹ est. Q̄re usq; in hodiernū
diem ñ exquisisti eū. dū adhuc splendor ei erat diei. Hc̄ aū̄ i hac
hora ñ est t̄ portio spei. neq; consolationis. De q̄dā machario

ii Dixerunt patres fuisse q̄ndam machariū q̄ sciti p̄m⁹ mona
sterīū fec̄. Est enī loc⁹ ipse hem⁹ longe a nitria habens interuallū

itineris diei noctisque. Est enim grande periculum euntibus ibidem. Si enim
modicum quis aberrauerit. uagatur periclitatur per heremum. Sunt autem omnes illi
perfecti uiri. nec aliquis imperfectus potest in eodem loco tam feroci
perdurare. quia omnino aridus est & absque ulla consolatione eorum
que necessaria sunt. Hic ergo predictus uir machari cum esset homo
de ciuitate. conuenit cum machario illi maiori. Et
cum uenissent ad transfretandum nilum flumen. contigit eos in
gredi in naui maiori. in qua tribuni quidam cum multa intrauerant
excellentia. habentes intra redam totam eream. & equos quibus freni au
rei erant. & obsecundantes quosdam milites & pueros torques
atque aliquos aureos habentes cingulos. Videntes ergo tribuni hos
duos monachos ueteres pannos indutos & in angulo seden
tes beatificabant exiguitatem ipsorum. Unus uero ex tribunis illis
ait ad eos. Beati estis uos. qui mundo huic illusistis. Respon
dens autem ille urbanus machari dixit ad eos. Nos quidem isti illusimus
uobis autem hic mundus illusit. Scito tamen quia non uolens hoc dixisti.
Utrique ergo beati dicimur id est macharii. At ille tribunus conpunc
tus nimio et regressus domi expoliauit se uestimentis suis. & cepit
esse monachus. faciens elemosinas multas. Dicebant de eodem CIII
abbate machario maiore. quia dum ambularet aliquando in heremo.
inuenit caput hominis mortui in terra iacens. Et dum caput eum
moueret de uirga palme quam in manu habebat. locutum est
caput illud ad eum. Cui dixit senex. Quis es tu. Respondit caput
illud ad senem. Ego eram sacerdos gentilium. qui commanebant in hoc
loco. Tu uero es abbas macharius qui habes spiritum sanctum dei. Quacumque
ergo hora misertus fueris eorum qui sunt in tormentis. & oraueris pro eis.
tunc consolantur pusillum. Dicit ei senex. Et que est ipsa conso
latio. Respondit illud caput. Quantum distat celum a terra. tantum
est ignis sub pedibus nostris. & super caput nostrum. Stantibus ergo no
bis in medio ignis. non est ut quis facie ad faciem uideat proximum
suum. Ait ergo senex cum fletu. Ve illi diei in quo natus est homo. si
hec est consolatio supplicii. Rursum dixit senex. Est peior tor

ĩtiũ abbatis. Respondit caput illud. Maior pena subtus nos
est. Dicit ei senex. Et qui sunt in ipsa. Dicit ei caput. Nos qui ignoravimus
Deum. ut ad modicum habemus aliquid misericordie. Hi vero qui cognoverunt Deum
et negaverunt eum. nec fecerunt voluntatem eius. hi sunt subtus nos.
Et post hec sumens senex caput illud sepelivit. Item de eodem.
Orante aliquando eo[...]dem abbate Machario in cella sua
venit ei vox dicens. Machari. nondum pervenisti ad mensuram
illarum duarum mulierum illius civitatis. Surgens vero senex mane
accepit virgam suam palmeam. et cepit pergere in civitatem. Cum ergo per-
venisset in eam. reperto loco pulsavit ad ianuam. Egressa autem
una suscepit eum in domum suam. Et cum sedisset vocavit eas
Que cum venissent sederunt cum eo. Ait autem ad eas senex. Propter
vos tantum laborem pertuli. Dicite mihi operationem vestram. que-
vel quomodo est. At ille dixerunt. Crede nobis. quia hac nocte non fui-
mus sine viris nostris. Qualem ergo operationem possumus habere. At vero se-
nex cum satisfactione rogabat eas. ut manifestarent ei actum
suum. Tunc dixerunt ei. Nos quidem secundum seculum extranee nobis sumus.
Placuit autem nobis nubere duobus fratribus secundum carnem. xv. annis. Hos
usque hodie due habitamus in hac domo. et nescimus si aliquando
litigavimus ad invicem. vel sermonem turpem dixit una ex nobis
ad alteram. sed in pace et concordia peregimus totum tempus hoc. Sub-
intravit autem nobis in animo ingredi in monasterium virginum. et rogati
viri nostri non nobis consenserunt in hoc. Cum vero minime valuissemus
obtinere huiusmodi consilium. disposuimus utreque testamentum inter nos et
Deum. ut usque ad mortem per os nostrum non egrediatur sermo secularis.
Audiens autem hec abbas Macharius dixit. In veritate quia non est virgo.
neque sub marito agens. neque monachus. neque secularis. sed Deus secundum
IIII unius cuiusque propositum omnibus prestat spiritum sanctum. [illegible] duos angelos
Dicebant patres de aliquo sene magno. quia cum ambularet in
heremo. vidit duos angelos comitantes secum a dextris unum et
alium a sinistris suis. Dum vero ambularent. invenerunt cadaver in
via iacens. Et cooperuit senex ille nares suas propter fetorem.

fecerit aū & angli similit. Et pfecti post illū. dix ei senex.
Et uos hec odoratis. Qui dixerit ei. Nequaquā. sꝫ ppt te coo
purimꝰ & nos. Na immundiciā mundi huiꝰ n̄ odoramꝰ nos
neq; appropiat nob. sꝫ animas que fetore peccatoꝝ habent
ipsaꝝ odore nos odoramꝰ. De moyse sene. Dixit senex mo CV
yses. quia debet homo quasi mortuus ee socio suo. hoc e
mori amico. ut n̄ diiudicet eum in aliqua causa. Dixit
itm. qꝛ debet homo mortificare seipsū ab omi re mala
p̄usquā egdiat de corpore. ut n̄ ledat ullū hominē. Dixit
itm. Nisi habuerit homo in corde suo qa peccator ē. ds
n̄ exaudiet eū. Dic ei fr. Qd est in corde habe qꝛ peccator
est. Et dix senex. Si qs portat peccata sua. n̄ uidet peccata pxi
mi sui. Dix rursus senex. Nisi conuenit actus orationi. in
uanū laborat homo. Et dix fr. Qd est consensus act cū ora
tione. Respondit senex. Ut p eis qb; oramꝰ. iam n̄ illa faci
amꝰ. Qndo eni homo dimiserit uoluntatē suā. tc ei recon
ciliabit ds & suscipiet orationes ei. Interrogauit fr senē. In
omi labore hominis qd est qd eū iuuat. Scptū est enī ait
senex. ds est qui adiuuat. p pphām. ds nr̄ refugiū & u. a. i.
q. i. n. n. Dix fr. Ieiunia & uigilie qs fac homo. qd effici
untur. Dix ei senex. Quoniam ipsa sunt que faciunt humili
ari animā. Scptum est enī. Vide humilitatē meā & labo
rē meū. & dimitte omia peccata mea. Si g̊ fecerit ani
ma labores istos. miserebit sup eam ds ppt eos. Interrogauit
fr senē dicens. Qd facit homo in omi teptatione ueni
enti sup se. aut in omi cogitatione inimici. Ait illi se
nex. Flere debet in conspectu bonitati di ut adiuuet
eū & requiescet uelocit sicut scptū est. si rogat i
scientia. Dns m̄ adiutor ē. n. t. q. f. m. h. Interrogauit
itm fr dicens. Ecce homo cecidit seruū suū ppt peccatū
qd egit. Qd dicet seruus ille. Dix ei senex. Si bonꝰ ser
uus est dicet. Peccaui. miserere mei. Dix ei fr. Nichil aliud.

dixit ei senex. Non. Ex quo enim culpam super se posuerit et dixerit
peccavi. statim ei miseretur dominus suus. Fili autem hoc est non iudicare
proximum. Quando enim manus domini occidit omne primogenitum in terra
egipti. non erat domus in qua non esset mortuus in ea. Dixit ei frater. Quid
est verbum hoc. Respondit ei senex. quod si conspexerimus peccata
nostra. non videbimus peccata proximi. Stultitia est homini haben
ti mortuum suum. et relicto eo abire. et flere mortuum proximi
sui. Mori autem proximo tuo. hoc est portare peccata tua. et si
ne cogitatu esse ab omni homine. quod iste bonus est. et ille malus
est. et ne facias malum ulli homini. neque cogites malum in cor
de tuo in aliquem. neque spreuis aliquem facientem malum. nec ac
quiescas facienti malum proximo suo. et noli oblogui de aliquo
sed dicito. deus cognoscit unumquemque. Noli quoque obedire detrahenti. neque
congaudeas ei in detractione ipsius. Noli obedire oblogunti proximo
suo. et hoc est nolite iudicare et non iudicabimini. Non habeas ini
micitias cum quocumque homine. neque teneas inimicitias in corde
tuo. neque odio habeas eum qui inimicatur cum proximo suo. et non sen
tias inimicitias ipsi. Noli despicere eum qui inimicitias ha
bet cum proximo suo. et hec est pax. In his teneto ipsum consolare
modicum tempus. Est labor et sempiterna requies gratia dei ubi Amen.
Dixit alius senex. Propter te inquit homo salvator natus est. Propter hoc ve
nit filius dei. ut tu salvareris. factus est homo. manens deus. factus est
puer. factus est lector. Accipiens namque librum legit in synago
ga dicens. Spiritus domini super me. eo quod unxit me. evangelizare
pauperibus misit me. factus est subdiaconus. praecingens se linteo la
vit pedes discipulorum suorum. praecipiens eis fratrum pedes lava
re. factus est presbyter. et resedit in medio magistrorum populorum do
cens. factus est episcopus. et accipiens panem benedixit. ac fregit
dedit que discipulis suis. Et cetera. Flagellatus est propter te. ma
gis autem propter nos. Crucifixus et mortuus est et tertia die re
surrexit et assumptus est. Omnia propter nos suscepit in se. omnia
iuxta dispensationem. omnia ordine. omnia consequenter est operatus

ut nos saluaret. et tu propter eum non toleras. Simus sobrii. uigilemus. uacemus orationibus: ut que placita sunt ei facientes saluari possimus. Joseph nonne in egipto est uenditus. in terra aliena. Tres pueri in babylone captiui. numquid cuiquam habuerunt noticiam. Tamen deus patrocinatus est eis. suscepitque et glorificauit eos. qui timebant eum. Qui dat animam suam deo. non habet propriam uoluntatem. sed expectans dei arbitrium. non laborat. Nam si tuam uis facere uoluntatem non cooperante deo. nimium fatigaris. De abbate iohanne CVI.

Interrogauit frater abbatem iohannem dicens. Quomodo anima habens propria uulnera. non erubescit detrahere proximo suo. Cui respondit senex per parabolam. Erat quidam homo pauper habens uxorem. Qui cum uidisset aliam mulierem pulchriorem. ipsam quoque sortitus est in coniugium. Erant autem utreque nude. Sed cum esset in quodam loco nundine rogauerunt ambe dicentes. Tecum uenire desideramus. Qui mittens nudas in dolium cum nauicula transfretauit. uenitque ad locum. Facta autem meridie. cum una earum ipso recedente uidisset silentium. exiliuit in quendam locum dolio uicinum uelociter. et ueteres atque conscissos pannos repperiens precinxit se. dehinc fiducialiter uisa est ambulare. Altera nuda sedens intrinsecus. dicebat marito. Ecce meretrix ista nuda est. nec confunditur. Cui maritus cum dolore ait. O miraculum. Hec utcumque confusionem suam cooperuit. tu uero undique nuda non erubescis. culpare uel ex parte uestitam. Ita est omnis detractor. qui propria mala non uidens. aliena semper accusat. De iohanne

Dicebat abbas iohannes quibusdam fratribus. quia fuerunt tres phylosophi amici. Quorum unus moriens. alteri reliquit filium suum commendatum. Qui in etate iuuenili prouectus nutritoris sui adulterauit uxorem. Quo scelere cognito. missus est foras. Deinde cum plurimum peniteret. non ei concessit regressum. sed ait illi. Vade. et esto tribus annis inter dampnatos qui metalla in flumine deponunt. et sic tibi indulgeo culpam tuam. Quo post triennium redeunte rursus ait. Vade alios tres annos. da mercedes ut iniurias patiaris. Ille uero fecit sic. alios tres annos. Qui dixit ei. Veni quoque nunc ad ciuitatem

tem atheniensiū ut phylosophyā discas. Erat aū ad portam
ciuitatis qdam senex phylosophꝰ sedens. atq; intrantes con
tumeliis afficiebat. Iniuriauit ḡ & iuuenē illū. at ille iniu
riatus risit. Cui senior ait. Qđ ē hoc qđ ego iniurias facio.
& tu rides. Dixit ei iuuenis. Non uis ut rideam. q tribꝰ annis
ut iniurias paterer dedi mercedes. & hodie gratis eas pa
tior. Prorsus ob hoc ego risi. Dixitq; ei senex. Ascende & ingre
dere ciuitatē. Cūq; hoc retulisset abbas iohes dixit. Hec porta
dī. & patres nri ꝑ multas iniurias ineam gratulantes in
VII gressi sunt. De abba pastore. Dixit abbas pastor. Scriptū est in euangelio
Qui tunicā habet, uendat eā. & emat gladiū. Hoc intelligit. q ha
bet requiem. dimittat eam. & teneat pugnā. Pugnā ū dicebat
aduersus diabolū. Dicebat q̄ sup̃ quidā senior. q̄dā in partibꝰ egip
ti sedebat in cella. Cui frater aliqs & uirgo q̄dā ministrabant.
Accidit aū una die ut uterq; sibi ad senē uenientē occur
rerent. Cū ū facto iam sero ad sua remeare n̄ possent. po
suit mattā senior inter utrosq; ut dormirent. Frater aū ille
carnis suę temptationē n̄ ferens. miserandā uirginē stuprauit.
& perdidit. Consūmato peccato mane discessit. Senex aū
cū cognouisset. futura prospiciens. tacuit in presenti. Redeuntes
itaq; persequente eos sene. neq; aliquā tristiciā demonstrante.
ū recessit ab eis. ita ad inuicē loquebantur. Putasne intellexit
hic senex facinꝰ nrm an n̄. Reuisiq; ad eū penitentia duc
ti dixerunt ei. Scē pater intellexisti queadmodū nos seduxe
rit inimicꝰ. atq; prostrauerit. an n̄. Qui respondit. Intellexi fi
lii. Dicunt ei. Et ū fuit in illa hora mentis tuę cogitatio
tua. Dixitq; eis. Mea cogitatio illa hora illic erat. ubi cru
cifixus est xpc. Stabat & flebat. tam prosequa ꝑ nobis. S;
quia in penitentiā uitā dns repromisit. amoneo ut curan
do uulneri qđ ꝑ superbiā pertulistis. diligenti insistatis. Ac
cepta ḡ ab eo regula penitentię. recesserunt iā fortiter cer
tantes. donec uasa electa fieri potuissent. [illegible]

Quidam frater interrogavit senem utrum cum matre vel cum fratribus proficiscens
manducare deberet. Cui respondens senex dixit. Cum muliere in
quantum non manducabis. Interrogatus est senior a quodam militante. si
deus recipit penitentem. Qui cum eum pluribus edificasset sermo
nibus postremo ait ad eum. dic mihi dilectissime. si clamis tua
scissa fuerit proicies eam. Qui respondens ait. Non. sed resarciens
utor ea. Dicit ad eum senior. Si igitur tu parcis proprio vestimento. deus
sue imagini non indulgebit. Dicebant seniores. quia quando intrabat
moyses in nubem cum deo loquebatur. quando autem exibat de nube
cum populo. Sic et monachus donec in cella sua est. cum deo loquitur.
Egrediens autem de cella. cum demonibus est.

De duobus ducibus. CVI

Rem vobis refero fratres quam fideli ac probabili relatione audivi
modernis accidisse temporibus; que vos virtutem elemosinarum
doceat diligere. et ad eas vigilanter exercendas accendat. que
scilicet elemosine non solum viventibus in carne ad indulgenti
am peccatorum prosunt. sed et defunctis quibus iam penitentie locus non est
ad salutem et redemptionem subveniunt animarum. Duo duces
varia et diuturna pugna inter se confligebant. quorum alter sar
dinensis. alter siciliensis erat. Dux sardinie eusebius. dux si
cilie vocabatur ostorgius. Erat autem eusebio firmum studium circa
defunctos in celebratione missarum in largitionibus elemosi
narum. in decimis omnium rerum suarum solvendis. omnia faciens pro
defunctis. Preterea unam civitatum suarum quam habundantio
rem habebat. deo et liberandis fidelium animabus constituit. ne
que inde aliquid ad suum accipiebat. immo vero decimas regni sui
atque possessionum suarum eo conduci faciebat. [illegible] Ibi
maxima pauperum turba congregata iugiter [illegible] refi
ciebat. atque vestiebat. ibi et missarum celebritas [illegible]
per ecclesias fiebat. Alter ostorgius in regno et exercitu ditior
[illegible] erat et potentior. sed in hac parte virtutis longe in
ferior. neque ei in omni thesauro [illegible] mundi compar
d. quis in celo sic thesauriza [illegible] bat. sed neque

in exercitu qui sub de redemptis captiuis quamuis nesciremus maiorem
copiam probabat sicut in sequentibus res acta manifestat. Igitur ostrogi
in urbe hanc quam predixi. deo et curis animarum dispositam
animum intendit. eamque insidiis aggressus cepit. Quod cum uero euse
bius tunc absens per nuntium agnouit. nimium egre ferebat. ita
ut diceret se malle dimidium regni sui amisisse. quam hanc
ciuitatem dei. Cohortatur se et suos quid facimus boni milites. Er
go simultanee dimittamus iniuriam dei et nostram. Nos et pauci
cum multis congrediamur uiriliter in nomine domini. Vincat quem ip
se iustus et omnipotens rex celi uincere disposuerit. Nam et si hosti nostro
uictoriam concesserit. uobis pro diuina iusticia occumbere pulchrum
erit. Ad ea uerba conspirante ac fauente suorum frequentia
militum. dux exercitu undique aduocato hostem insequitur. eumque
loco munitissimo in insidiis donec sese ille ostenderet operitur.
Interea deputati custodes in eminentiori loco siti longe lateque
prospectu patebant ac curiosis circumquaque oculis omnia per
lustrabant. cum ecce alba facies quam longe oculorum acie pote
rant persentire. apparuit. Quod mox in hac uisione de hoste sus
pecti. sollicita prestolatione stabant intenti. Cumque magis
magisque quos uidebant appropinquarent. tandem plurimam aciem
niuei exercitus in niueis equis cum niueis uexillorum signis. et cum
candida armatura aduentantes animaduertunt. statimque de
tam inaudita re attoniti. principi auxilium nuntiare concur
runt. At inter spem metumque positus. quod albatos audierat ex bo
na parte eos fore animum erigebat. quod uero aciem bello instruc
tam pre parat. ne quid hostile sibi minaretur metuebat. Itaque
con sultis primatibus suis. quatuor idoneos uiros eo
legat. qui percunctentur eos unde et qui sint. quo tendant. pacifici
ne hostes aduenerint. Appropinquantibus eis illuc. similiter
de agmine illo candido quatuor equites obuiam mittunt
qui ad inquisitio ne idoneam referant actionem.
Occurrit que eis nuntius ducis. salutant

pacifice: resalutant & illi officiosissime. Qui percunctati causā
aduent⁹ sui talisq; apparat⁹. pmo eos noua consternatos uisiōe
amica confirmant responsiōe. Constant⁹ agite. nichil time
atis. nichil cunctemini. Erga uos pacifici. in hostes urōs ue
nim⁹ armati. Nos u͛ de familia sūmi sum⁹ dī. & nc̄ dn̄o nr̄o
ad debellandū hostē suū uenimus adiutores fidelissimi. Ad
dideri t̄ ad hec. Ite inquiunt. & referte pncipi urō de nob. ne
ad nr̄m colloquium uenire cunctet̄. ac de certo ne qd uereat̄.
Regssi cū magno gaudio nuntii. referunt uiro ordinē rei. Conti
nuo ille q̄si de sepulchro timoris ac doloris in spē reuiuiscens.
exultat. triumphat. iamq; q̄si uictoria parata secur⁹ illi occur
rente parat. Qui ut appropinquau͛. & ipse eq̄tes obuiā habuit.
eosq; percunctatus. idē qd sui retulerant audiuit. A qb; & ip
se interogat. an pro iniuria ciuitatis ablate doleret. nimiū
se dolere respondit. ido maxime. q: illā dō omnū bonor lar
gitori dederat. Qui dixerunt. Quicq; casus surripuerit. n̄ pi
bit. s; centuplicatū in celo manebit. S; ne sollicitū te longi tra
ham⁹. iā nos oē ius tuū ab hoste duplo exigem⁹. & insup ipse
aut debet t̄ sese. aut t̄ uinctū in tuā tradem⁹ potestatē. Tantū
nos audi. & parato exercitu festina nos subseq. Tc pnceps se
comendans uoluntati. & eor fidi. reu̇sus. q̄s habē poterat co
pias congregauit. unā legionē instruit. & cont̄. lx. milia se
cur⁹ de diuino auxilio ad bellū parat & pcedit. Quē exercit⁹
albator pcedens. xl. ut uidebat̄ miliū. tetendit aciē contra
ostorgiū. Ille u͛ eos tali apparatu sibi imminente agnouit.
tanta rei nouitate perculsus q̄ sint. qd ue petant. pp̄e & ip
se interogatū mittit. Respondent hi n̄tiis se de familia
regis sūmi eē. & ut ipsū ducē illor ostorgiū capiant. in ul
tione diuine iniurie se uenire. n̄ his cito occurrat. & deo
atq; consorti suo eusebio sup inuasa ciuitate satisfaciat.
Postq ea nuntii uti cognouerant. dn̄o suo retulerunt. ipse
pauefact⁹ nimis. consulari suor petit. atq; eos ut audiu

quo iussus erat cum omnibus suis copiis accessit. permeatque eos de
nuo exercitu illo sibi occurrente. quod alii atque alii de fami
lia domini audierant. et ipse audiuit. Addiderunt et multum grauis
simas dicentes. iram diuinam ei imminere. quia ciuitatem ipsi datam
ausus esset fraudulenter et insidiose surripere. At ille hoc terro
re compulsus. rogat pacem. promittens sue temeritatis quamcumque
uellent satisfactionem. Ventum est ergo ad exercitum. et ecce inter col
loquium eusebius cum sua copia superuenit. Statimque ostorgius quicquid ipsi
abstulerat. dupplicitur restituit. atque insuper sese cum suis omnibus
sicut iussus illi dedit. His ita pacificatis. sepe dictus ille exercitus
satis familiariter allocutus eusebium. rogat. satisne uoluntati eius
sit factum. Qui uero cum magna gratiarum actione sufficere sibi respon
dit. ipse quoque eos qui essent subtilius sciscitari accessit. Hec mortui
illi respondent. nos sumus defunctorum anime quas tuis bene
ficiis et elemosinis larga domini donauit indulgentia. et quibus iam
liberatis a diaboli captiuitate et peccati. lucidas mansiones
tribuit in eterna regione. Unde non pigeat te pro nobis fecisse. quia gratiam
dei et omnium sanctorum atque omnium fidelium defunctorum pro tanto benefici
o habes maxime. Et nunc scito. quia nos omnes eripueris quos uides
et adhuc multos per benignam et beniuolam domini prouidentiam eripi
es. si ab hac tua intentione non desistas. Age ergo. et quod prius bene
faciebas ex bona uoluntate. iam nostra amonitus oratione. simul
et fidelitate. melius atque melius de reliquo satage. ut captiuos quos
apud iustum iudicem liberas. apud eundem intercessores habeas. His dic
tis postulata ducis licentia. itinere quo uenerant iussi sunt redi
re. Tunc uero ille qui prius tanta incepti lucri tanta bona fecerat. iam
experto quantum deinceps circa defunctos elemosinator accreue
rit. conicere potius quam exponi poterit. Hec ex reuelatio
ne domni abbatis maioli sancti et summe auctoritatis uiri de clu
niaco monasterio cognita habemus. quia in contentione horum du
orum principum captiuis sint abductis. dum circa abbatias quas
in ecclesia curabat finibus disponendas esset occupatus. Sed hic fra

te et si huius relationis credatur auctori. non facile credetur novae et in-
auditae rei. Sed in hoc omnis questio cito clauditur. si divina maies-
tas quaecumque vellet posse et facere recolatur. Haec vero relatio quaeque
fuerit hoc maxime sana et indubitata fide certum tenemus
ac fideliter persuademus. quicquid boni pro defunctis facimus. et illis ad eter-
nam proficere requiem et salutem. et nobis quod facimus ad divinam gratiam prome-
rendam. suorumque fidelium societatem. Quapropter non est negligenda
nobis cura defunctorum. maxime carorum et fratrum nostrorum. sed quanto
quid circa illos agatur nescimus. tanto solliciti pro facultate nostra
eis succurrere. ipsosque benignissimo redemptori nostro cotidianis
precibus commendare debemus. quodque ipsi iudici iusto deo peccavere
potius quam mortem carnis illorum deflere.

De milite coenredi regis

Fuit autem temporibus coenredi regis in provincia merciorum vir quidam
in laico habitu atque officio militari positus. Sed quantum pro industria
exteriori regi placens. tantum pro interna suimet negligentia dis-
plicens. Ammonebat ergo illum rex sedulo ut confiteretur et emen-
daret ac relinqueret scelera sua. priusquam subito mortis superven-
tu tempus omne penitendi et emendandi perderet. Verum ille frequen-
ter licet ammonitus spernebat verba salutis. seque tempore sequenti peniten-
tiam acturum promisit. Hic tandem infirmitate tactus decidit in
lectum. atque acri cepit dolore torqueri. Ad quem rex ingressus. di-
ligebat enim. multum hortabatur ut vel tunc antequam moreretur peni-
tentiam commissorum ageret. At ille respondit non se tunc velle confi-
teri peccata sua sed cum ab infirmitate resurgeret. ne exprobrarent
sibi sodales quod timore mortis faceret ea quae sospes facere nolu-
it. fortiter quidem locutus ut sibi videbatur. sed miserabiliter ut post
patuit. diabolica fraude deceptus est. Cumque morbo ingraves-
cente denuo ad eum visitandum ac dolendum rex intraret. cla-
mabat statim miserabili voce. Quid vis modo. quid huc venisti. Non
enim mihi aliquid utilitatis aut salutis potes ultra conferre. Cui
rex. Noli inquit ita loqui. Vide ut sapias sanum. Non inquit insanio
sed pessimam mihi sententiam prae oculis habeo. Et rex. Quid inquit hoc est.

paulo ante ait intrauerunt domum hanc duo pulcherrimi iuue-
nes et resederunt circa me. unus ad caput. et unus ad pedes. Protulit-
que unus libellum perpulchrum. sed uehementer modicum. ac mihi dedit ad le-
gendum. In quo omnia bona que umquam feceram intuens scripta repperi.
et hec nimia erant pauca et modica. Receperunt codicem. et mihi
dicebant nihil. Tum subito superuenit exercitus malignorum spi-
rituum et horrendorum. domumque hanc interius exteriusque obsedit.
et repleuit. Tum ille qui obscuritate tenebrose faciei. et prima-
tus maior eorum uidebatur. proferens codicem horrende uisionis
et magnitudinis enormis. et ponderis pene inmotabilis. ius-
sit uni ex satellitibus suis mihi ad legendum deferre. Quem cum legis-
sem. omnia scelera mea non solum que opere. sed etiam uerbo. nec non que
tenuissima cogitatione peccaui. manifestissime tetris litteris
in eo descripta inueni. Dicebatque ad illos qui mihi assederant ui-
ros albatos et preclaros. Quid hic sedetis scientes certissime quia noster
est iste. Responderunt. Verum dicitis. Accipite et in cumulum uestre
damnationis ducite. Quo dicto. disparuerunt. Surgentesque duo
nequissimi spiritus habentes in manibus uomeres ardentes. percusse-
runt me unus in capite. et unus in pede. Qui modo cum magno tormen-
to in interiora corporis mei irrepunt. moxque ut ad se inuicem
peruenerint moriar. et paratis ad rapiendum me demonibus in
inferni claustra pertrahar. Sic loquebatur miser desperans.
et non multo post defunctus penitentiam quam ad breue tempus cum
fructu uenie facere supersedit. in eternum sine fructu penis sub-
ditus facit. Quod autem codices diuersos per bonos siue malos spiritus
sibi uidit afferri. ob id superna dispensatione factum est. ut
meminerimus facta et cogitationes nostras non in uentum diffluere.
sed examen summi iudicis cuncta reseruari. et siue per ami-
cos angelos in fine nobis ostendenda. siue per hostes. Quod uero prius
candidum codicem protulerunt angeli. deinde atrum demones. ani-
maduertendum est quod in prima etate bona aliqua fecit. que tamen uni-
uersa praue uiuens obnubilauit. Qui si e contrario errores

puericie in adolescentia corrigere. ac bene facienda a cunctis oculis absconde curasse. eorum numero sociari possit. de quibus ait psalmista. Beati quorum remisse sunt iniquitates. et q. t. s. p. De martyrio monacho cx

Quidam monachus martirius nomine uite uenerabilis fuit. qui ex suo monasterio uisitationis gratia ad aliud monasterium tendebat cui spiritualis pater preerat. Pergens itaque leprosum quendam quem densis uulneribus elefantinus morbus per membra fedauerat inuenit in uia uolentem ad suum hospicium redire. et pre lassitudine non ualentem. Ipse uero iam ne se habere prohibebat hospicium. quo isdem martirius monachus ire festinabat. Vir autem dei eiusdem leprosi lassitudine misertus. pallium quo uestiebatur in terra protinus proiecit. et expandit ac desuper leprosum posuit. eumque suo pallio undique constrictum super humerum leuauit. secumque reuertens detulit. Cumque iam monasterii foribus appropinquaret. spiritalis pater eiusdem monasterii magnis clamare uocibus cepit. Currite. ianuas monasterii citius aperite. quia frater martirius uenit dominum portans. Statim uero ut martirius ad monasterii aditum peruenit. is qui leprosus esse uidebatur de collo eius exiliens. et in ea specie apparens qua recognosci ab omnibus solet. redemptor humani generis deus et homo christus iesus ad celum martirio aspiciente rediit. eique ascendens ait. Martiri. Tu me non erubuisti super terram. ego te non erubescam super celos. Qui sanctus uir mox ut est monasterium ingressus. ei pater monasterii dixit. frater martiri. ubi est quem tu portabas. Cui ille respondit dicens. Ego si scisse quis esset. pedes illi tenuisse. Tunc isdem martirius narrabat. quod cum portasset. pondus eius minime sensisset. Hec mirum. quomodo enim pondus sentire poterat. qui portantem portabat. [illegible] cxi

Quidam iudei uitrarii filius cum apud christianos pueros studia litterarum exerceret. quodam die dum missarum festa in basilica beate marie celebrarentur. ad participationem gloriosi corporis et sanguinis dominici cum aliis infantibus infans accessit. Quo sacro assumpto. ad domum patris gaudens reuertitur. Illo quoque operante inter amplexus et oscula. que acceperat refert. At ille christo domino. ac

suis legibus inimicus ait. Si cum his infantibus communicasti. Oblitus paterne pietatis. ad ulciscendum mosaice legis iniuriam parricida durus extitit. Et apprehensum puerum in os fornacis ardentis proiecit. adiectaque ligna ut vehementius exureret insistit. Sed non defuit illi misericordia. que tres quondam hebreos pueros chaldaicos in camino proiectos. nube roris lenta respserat. ipsa enim et hunc inter ignes et prunarum moles iacentem prorsus consumi non patitur.

Et cum audisset mater quod scelus filium commune pater deliberasset exurere. cucurrit ad liberandum eum. Sed cum vidisset mater incendia ab ore fornacis patulo hucque illucque flammam dirante respergi. ornatum capitis ad terram proiecit. diffusaque cesarie se miseram clamitans ciuitatem uocibus implet. Quod cum xpiani quod actum fuerat didicissent. cucurrerunt omnes ad tam iniquum spectaculum. retractoque igne ab ore fornacis. inuenerunt puerum quasi super plumas mollissimas decumbentem. Quo extracto. admirantur omnes illesum puerum clamoribus locus ille impletur. Te apprehendentes auctorem huius sceleris in ipsas proiecerunt flammas. Proiectum autem ita totum ignis absorbuit. ut uix de ossibus eius paruum quoddam non relinqueret inditium. Interrogantes autem infantulum xpiani [illegible] qualiter ei inter ignes fuisset umbraculum. ait. Mulier que in illa basilica ubi panem de missa accepi in cathedra residens. paruulum in sinu gestat infantem. hec me pallio suo ne ignis deuoraret operuit. Unde indubitatum est beatam mariam ei affuisse. Agnita ergo infans fidem catholicam. credidit in nomine patris et filii et spiritus sancti una cum genitrice sua.

cxv Quidam curialis in ualerie prouincia sacratissimo paschali sabbato iuuenculam cuiusdam filiam in baptismate suscepit. Qui post ieiunium domum reuersus. multoque uino inebriatus. eandem filiolam suam secum manere petiit. eaque nocte illa quod dictu nefas est perdidit. Cumque mane facto surrexit. reus cogitare cepit ut balneum adiret. ac sic aqua balnei lauaret maculam peccati. Fecit ergo lauit. cepitque trepidare ecclesiam ingredi. Sed si tanto die

non intraret ad ecclesiam erubescebat hominibus. si vero intraret. pertimescebat iu
dicium dei. Vicit itaque humana verecundia processit ad ecclesiam sed
tremebundus ac pavens stare cepit. atque per singula momenta sus
pectus qua hora inmundo spiritui redderetur. Cumque vehementer timeret.
et ei in illa missarum celebritate quasi nichil adversi contigisset. letus ex
iit. et die altero ecclesiam securus intravit. Factumque est ut per sex con
tinuos dies letus ac securus procederet. estimans quod ei scelus dominus aut
non vidisset. aut visum misericorditer dimisisset. Die autem septimo
subita morte defunctus est. Cumque sepulture traditus fuisset. per lon
gum tempus cunctis videntibus de sepulchro ipsius flamma exiit. et
tamdiu ossa eius concremavit. quousque omne sepulchrum consu
meret. et terra que in tumulo collecta fuerat. defossa videretur. Quod vide
licet omnipotens deus faciens ostendit. quid eius anima in occulto pate
retur. cuius et corpus ante humanos oculos flamma consumpsit. Qua
in re nobis quoque hec audientibus exemplum formidinis dominus dare
dignatus est. quatinus ex hac consideratione colligamus quid anima
vivens ac sentiens pro reatu suo patitur. si tanto ignis suppli
cio et insensibilia ossa concremantur. De chrisaurio

cxiii

Quidam vir nobilis in valeria provincia nomine crisau
rius fuit. quem lingua rustica ipsius criserium vocabat. Vir
valde idoneus sed tantum plenus vitiis. quantum rebus. Superbie tumori
deditus. carnis sue voluptatibus subditus. in acquirendis rebus avari
tie facibus accensus. Sed cum tot malis dominus finem ponere decre
visset. corporis languore percussus est. Qui ad extremum veni
ens. ea hora qua iam de corpore erat exiturus. apertis oculis vidit
teterrimos et nigerrimos spiritus coram se assistere. et vehementer immi
nere. ut ad inferni claustra se raperent. Cepit tremere. pallescere.
trepidare. et cum magnis vocibus inducias petere. filiumque suum
nomine maximum monachum nimiis et turbatis clamori
bus cepit vocare dicens. Maxime curre. numquam tibi mali ali
quid feci. in fide tua me suscipe. Turbatus mox maximus affu
it lugens. et perstrepens familia convenit. Eos autem quos ille

insistentes sibi grauiter tolerabat. Ipsi malignos spiritus uidere non pote
rant. sed eorum presentiam in confusione. in pallore ac tremore illius
qui trahebatur uidebant. Pauore autem eorum huc illucque uertebatur
in lecto. Iacebat in sinistro latere. aspectum eorum ferre non poterat.
Vertebatur ad parietem: ibi aderant. Cumque constrictus nimis relaxari
se posse iam desperaret. cepit magnis uocibus clamare. Indu
cias uel usque mane. inducias uel usque mane. Sed cum hec clama
ret. in ipsis suis uocibus de habitaculo sue carnis auulsus est. De
quo nimirum constat quia pro nobis ista non pro se uidit. ut ei ui
sio nobis proficiat. quos adhuc diuina patientia longanimiter
expectat. Nam illi tetros spiritus ante mortem uidisse et induci
as petisse quid profuit. qui easdem inducias quas petiit non accepit.
Hoc ergo fratres karissimi nos sollicite ista cogitemus. ne nobis in uacuum
tempora pereant. et tunc queramus ad bene agendum uiuere. cum iam com
pellimur de corpore exire. Memoramini quod ueritas dicat. Orate
ne fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Legis quippe mandatum
ambulare longius in sabbato non licet. Hiemps quoque ad ambulan
dum impedimentum est. quia gressus ambulantium torpor frigoris as
tringit. Ait ergo. ne fiat fuga uestra hieme uel sabbato. Ac si ap
te dicat. Videte. ne tunc queratis peccata uestra fugere. quando iam
non licet ambulare. Illud ergo tempus quo fugere non licet. modo debet cogi
tari dum licet. Illa est hora nostri exitus semper metuenda. ista re
demptoris nostri ammonitio ante mentis oculos semper ponenda qua
cx ait. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. de monacho et fratre suo

xuii Rem fratres karissimi refero. ut si uos peccatores esse ex corde con
spicitis. omnipotentis dei misericordiam amplius ametis. In mona
sterio quod iuxta beatorum martyrum iohannis et pauli ecclesiam si
tum est. frater quidam ad conuersionem uenit. deuote susceptus est. sed ip
se deuotius conuersatus. Hunc frater suus corpore non corde ad monasterium
secutus est. Nam ualde conuersationis uitam et habitum detestans
in monasterio ut hospes habitauit. et monachorum uitam
moribus fugiens. recedere a monasterii habitatione non poterat

quia quod uel ageret. uel unde uiueret non habebat. Erat eius prauitas cunc
tis onerosa. sed hunc omnes eius germani pro fratris eius amore tolerabant.
Nam superbus et lubricus. si quis post hoc secum sequeretur uita nesciebat.
Irridebat uero si quis illi hanc praedicare uoluisset. Itaque cum habitu
saeculari uiuebat in monasterio uerbis leuis. nutibus instabilis. mente
tumidus. ueste incompositus. actione dissipatus. Mense autem iulio
elapso. huius [quam] nostis pestilentiae clade percussus est. Qui ad extre
mum ueniens. urgeri coepit. ut animam redderet. Et ultima iam corporis
parte praemortua. uitalis uirtus in solo pectore et lingua reman
serat. Fratres aderant. eiusque exitum inquantum largiente domino pote
rant oratione tuebantur. At ille subito draconem ad deuoran
dum se uenire conspiciens. magnis coepit uocibus clamare dicens.
Ecce draconi ad deuorandum datus sum. sed propter uestram praesentiam deuo
rare me non potest. Quid mihi moras facitis. Date locum. ut ei deuo
rare me liceat. Cumque eum fratres ut signum sibi sanctae crucis imprimeret
admonerent. respondebat ut uirtute quam poterat. dicens. Volo me
signare sed non possum. quia a dracone premor. Spumae oris eius faciem
meam liniunt. guttur meum eius ore suffocatur. Ecce ab eo mea
brachia comprimuntur. qui iam et caput meum in suo ore absorbuit.
Cumque hoc ille pallens. tremens. et gemens diceret. et moriens
coeperunt fratres uehementius orationibus insistere. et oppressum draconis
praesentia. suis precibus adiuuare. Cum repente liberatus magnis coepit
uocibus clamare dicens. Deo gratias. Ecce discessit. ecce exiit.
ante orationes uestras fugit draco qui me acceperat. Mox quoque
seruiturum se deo et esse monachum deuouit. atque a tempore illo
febribus premitur. doloribus fatigatur. Morti quidem subtractus est. sed ple
ne adhuc uitae restitutus non est. Quia enim longis et diuturnis iniquitatibus
pressus est. longo squalore fatigatur. et durum cor ignis pur
gationis durior concremat. quia dispensatione agitur. ut pro
lixiora uitia. aegritudo prolixior exurat. Quis illum umquam serua
ri ad conuersionem crederet. Quis tantam dei misericordiam considerare suf
ficiat. Ecce uidens paruulus draconem uidit in morte cui

seruiunt inuita. Hec uita ut uidit funditus perdere. sed ut cui ser
uierat sentire: sciendo resisteret. ipsumque resistendo superaret. et eum a
quo prius non uidens tenebatur. uidit postea ne teneretur. Reuocemus ergo
ante oculos mala que fecimus. pensemus ex quanta benignitate
deum toleramus. consideremus que sunt pietatis eius uiscera. ut non solum cul
pas indulgeat. sed celeste regnum penitentibus etiam post culpas pro
mittat. atque ex omnibus medullis cordis dicamus singuli. dicamus
cxv omnes. Deus meus misericordia mea. De petro elemosinario. Fiducia magna
erit coram summo deo elemosina omnibus qui faciunt eam. quia sicut aqua extin
guit ignem. ita elemosina extinguit peccatum. Accipite huius rei
exemplum de quodam theloneario petro nomine. qui fuit ualde diues.
et inmisericors. Semel ergo sedebant pauperes ad solem in hyeme.
seque calefaciebant. et ceperunt singuli domos elemosinatorum
collaudare. ac pessorare. et similiter maledicere eos qui eis elemo
sinas non faciebant. Habebant etiam in ore nomen illius petri thelone
arii. et unusquisque alium interrogabat. Vere tu frater aliquid accepisti de
domo illius benedictionem. Et omnibus interrogantibus ad inuicem. nul
lus inuentus est accepisse aliquando de domo eius aliquid. Dicit ergo unus ex eis
Quid dabitis mihi. et ego accipiam hodie ab eo benedictionem. Et faci
entes cum eo pactum. uenit et stetit foris portam domus expectans.
quando ad domum suam reuerteretur. Ex dispensatione dei peruenit si
mul ipse ingrediens portam. et animal portans siligines a
mercato causa prandii illius. Videns ergo egenum et non inueniens
cx lapidem. pre furore arripit siliginem de sacco. et iactauit in faciem.
Ille uero suscepit eam et abiit ut satisfaceret consortibus suis. quod ex ipsius
manibus eius accepisset eam. Itaque post duos dies egrotauit infir
mitate ad mortem. et uidit in somnis seipsum rationem ponentem
ac suos actus omnes super stateram appendere. In una quidem acie con
gregabantur quidam mauri deformes. Altera autem acies aliorum quorundam
erat candidatorum ac tristium specie. Qui nichil inuenientes
boni ut et ipsi appenderent contra aduersum mala opera que col
lecta erant a mauris in acie ipsorum nimis tribulabantur. ac

nīte contristabant. ad alterutrū. & dicebant. Ergo ne nichil
habem⁹ hic. Tc̄ dic̄ un⁹ illoꝝ. Vere nichil habem⁹ n̄ unā siligi
nē quā dedit ante duos dies xp̄o. & ipsā n̄ uoluntarie. Et
mittentib; eis siliginē. eq̄litas facta est. Tc̄ dicunt theloneario
hi q̄ apparuerant candidati ei. Vade age ad siliginē hāc. nam
uere mauri isti te apphendent. Euigilans ḡ agnouit quę ui
sa sūt ab eo n̄ ee mendacia. s; ueracia. Omīa enī quę a iuuentu
te sua egerat. & quę erat oblit⁹ uidebat ethyopes illos cong
gare. ac deportare ad libram. Ait enī. Si una siligo quā iac
taui p furore ita pfuit. a q̄ntis malis libat se q̄ dat bona deuo
tione bona sua indigentib;. Ac postea sum⁹ elemosinator fact⁹
est. ut & corpi suo n̄ parcet. Contigit enī aliqn̄ sedm consuetu
dinē pcede eum diluculo ad theloneū. & obuiauit ei nauta
q̄ naufragio nud⁹ ut nat⁹ euaserat. Et cecidit ante eū rogans
ut ptectionē ap eū impetret. Ille u° putans qd egen⁹ eet. expo
liau coopertoriū suū qd illi meli⁹ erat. deditq; ei. rogauitq; ut hoc
ipse uestiret. Egens u° ille erubescens uestiri hoc. dedit illud
uenditori ut uenundaret. Et cū recedet theloneari⁹ uidet hoc
suspensū. ac tristis est uehemt̄. Et ascendens domū suā nichil
passus ē gustare. s; sedebat plorans & cogitans. Q̄a n̄ sum dign⁹
ut mei memoriā habet egen⁹. Cū ḡ anxiaret obdormiuit.
Et ecce uidit quēdā speciosū tamq̄ solē portantē crucē sup
caput ei⁹. ac uestimentū qd nautę dederat assistentē sibi & di
centē. Qd ploras petre. Ille u° dix tamq̄ ad dn̄m loquens. Q̄a dn̄e
ex quib; nob largiris dam⁹ aliena & in turpe lucrū accipiunt
accipientes. Tc̄ dic̄ ei. Cognoscis hoc. Et ostendit ei uestē quā
dederat egenti. dic̄ ei. Ecce ego illo uestior ex q̄ m̄ dedisti. & grās
ago uoluntati tuę bonę. qm̄ frigore affligebar. & coopuisti
me. Ad se ḡ conuisus admirat⁹ ē. & cepit beatificare egenos ac
dicē. Viu dn̄s si inope sc̄ xp̄i mei n̄ moriar. s; fiā tamq̄ un⁹ ex
eis. Accersito ḡ notario suo quē & emerat dic̄ ei. Secretū me
ū tibi uolo pdē. & crede si ppalaueris me. barbaris uendā te.

dedit q; ei decē libras auri & dix ei. Vade & eme negociū t
& sume. & deduc me in ierłm. ac uende me cuilibet xpiano. &
p̄cium da paupib;. Notario aū recusante. dic̄ ei itm̄. Quod si me
n̄ uendideris. ego uendā te barbaris ut p̄dixi t. Obaudiuit
g ei notari & puenientib; eis in ierłm. inuenit idē notari
amicū suū fabrū argentariū q dampna inciderat. Ad col
latione u uenientib; ambob; dicit ei notari Audi me zoile.
& eme unū seruū quē habeo bonū. Audiens aū argentari
qd seruū habet. inuat est ac dic̄ ei. Crede m n̄ habeo unde
illū emē possim. Dic̄ ei rursus notari. Accipe mutuū. &
eme illū. ~~Multū~~ est bon. ac benedic̄ t ds p eū. Acq̄eū g ei &
emit eū sordidis uestimentis indutum in numismatib; xxxta.
Relinquens u eū notari abiit constantinopolī nulli hec di
cens. nec de p̄cio fraudat ē. s; paupib; dedit totū. Ergo aliqn
coquinabat dn̄o suo. aliqn lauabat pannos ei. Affligit aū
seipsū ieiunio multo. Cū g uidisset hui dn̄s se benedici. dic̄
ei. Volo humilis petre liberū te facē. & ut sis de reliq qsi fr
ms. Ille u noluit. Viderat aū eū sepe conuicia pferre. ac p
cuti a conseruis suis. Quotiescūq; g tribulabant eū conser
ui ei. apparebat ei qui in affrica illi apparuerat uestit cooptо
rio ei. tenens & illa xxx. numismata in manib dicens ei. No
li mest esse fr petre. Ego suscepi & p̄tiū tui. s; sustenta usq;
dū cognoscaris. Post aliqd uero tēp uenerunt a patria ei qdā ar
cxi genti uenditores ut orarent ad loca scā. & inuitauit eos ad
prandiū suū dn̄s dn̄i pet. Et cū ministrare stati ille recog
nouit eū. Ipsi aū cū prandent ceperunt inuicē ad aures di
cē. Quā similis est iste dn̄o petro theloneario. Ille u occulta
bat uultū suū qntum poterat. Itm̄ comedentib; eis ceperunt
dicē ad eū qui eos inuitauit. Et enī dn̄e zoile publicā psonā
habes in ministerio tuo. Non enī sciebant certi. qm̄ de coquina
& de ieiunio erat cōmutat uult ei. Diu g considerantib; eū
dic̄ un ex eis. Vere dōn petr ē. surgā & tenebo eū. Valde

enim constat est de eo quod non apparuit. Foris itaque stans petrus au
divit hec. Et ponens vas quod portabat a se. non est ingressus. sed recto gres
su cucurrit ad portam. Erat itaque ei qui hic habebat ostiarius
mutus et surdus a nativitate qui per nutum aperiebat et claudebat
Festinans ergo petrus servus dei exire dixit surdo et muto. Tibi dico
in nomine christi. Ille vero audivit statim et dixit. Etiam domine. Iterum vero petrus
ait. Aperi. Respondit mutus secundo. Ego domine. Surrexit ergo statim
et aperuit ei. Et exeunte illo subito ostiarius exclamavit coram
omnibus gaudens. quia audivit et locutus est domine domine. Omnibus quoque
admirantibus qui non audiebant eum loquentem. Dixit ille quondam mutus.
Ille qui coquinabat exiit currens. sed videte ne forte fugiat. Magnus
est enim servus dei. Quando enim discedebat dixit mihi. Tibi dico in
nomine domini. Et mox vidi ex ore eius exire flammam ac tangen
tem aures meas et statim audivi et locutus sum. Et persequentes eum
cuncti ultra non viderunt eum. Tunc penitentiam agebant omnes qui in domo
illa erant quod eum conviciis et iocis. et ictibus sepe exhonora
bant. Ecce audistis fratres et sorores quam cari sunt deo qui elemosi
nas faciunt pauperibus quoniam centuplum recipient in futuro
et vitam eternam possidebunt cum isto servo dei petro. De s[...]
IN diebus traiani imperatoris demonum [...] et uxore eius et duobus filiis CXVI
prevalente fallacia erat quidam magister militum nomine placidus. ge
nere secundum carnem insignis. opibus pollens et cunctos in honore
precellens. Operibus vero et iusticia. et cunctis virtutum erat preditus me
ritis. Subveniebat oppressis. patrocinabatur gravatis in iu
dicio. Plures et a iudicibus iniuste dampnatos ope sua relevia
bat. nudos vestiebat. Et ut vere dicam. cunctis indigentibus
iuxta sua studuit ministrare. sicut in actibus apostolorum legitur.
ita ut et in his temporibus cornelius secundus videretur. habebat vero et con
iugem sub eadem cultura demonum existentem. sed similem morum
mariti sententie. Procreaverunt eis filii duo. quos educabant
strenue. et pari voluntate. Erat vero nobilis in iusticia.
et potens in bello. ita ut et ipsi barbari subiugarentur ab

eo. Nā & uenatione erat industri' omib; dieb;. S; misericor' ds̄ & benign' q̄ semp̄ ū eq; ad se s̄ dignos uocat. bona hui' n̄ despexit opa nec uoluit benignā & dō dignā uitē sine mercede deseri idolatrię contectā tenebris. s; sedm̄ qđ sc̄ptum ē. qđ in omī gente qui opat̄ iusticiā accept' ē ei. puenit ad istū benigna mīa. & eū tali m̄ saluari uoluit. Exeunte illo una die sedm̄ consuetudinē ad montes uenari cū omī exercitu & glā magna. apparuit ei grex ceruoꝝ depascens. & disponens solito more exercitū. eos conat̄ inseq̄. Cunctis ū militib; circa captionē ceruoꝝ occupatis. apparuit un' ceruoꝝ. uastans ult̄ mēsurā toci' ggis. & specios' Qui resiliens a gge. impetū fec̄ i silua in spissiorib' locis. Quē uidens placid' & desiderans eū cape. relinquens omīs cū paucis militib; eū inseqt̄. Omib' ū lassatis q̄ cū illo fuert. sol' pseuerau ad inseqūndū. Prudentia ū dī nec eq̄ lassante. nec ipso ppt̄ difficultate loci. dissistente. s; diu insistens longi' remot' ē a suo exercitu. Ceru' aū ille rupis occupat altitudinē. stetitq; desup. Placid' ū magister militū ueniens sine comite stetit circūspiciens undiq; & considans queadmodū posset cape ceruū. S; toci' sapientię & mię ds̄ q̄ cuncta uias ad salutē hominū puidet. uenantē uenat' ē. Nō sic cornelīū p petrū. s; sic paulū insequentē p suā ostensionē. Diu eni stantē placidū & aspicientē ceruū. & ammirantē uastitatē ei'. ac deficientē circa captione.

cxi ne. demonstrat illi ds̄ indicio tale n̄ time. neq; sup suę uirtutis magnitudine. s; sic balaam tribuens uerbū asinę. arguit insipientiā ei'. sic & huic demonstrauit int̄ cornua ceruī. formā sacrę crucis sup claritatē solis splendidiorē. & in medio cornuum imaginē dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Q̄ & humanā uocē imponens ceruo. aduocat placidū dicens ei. O placide qđ me insequeris. Ecce tui gr̄a ueni in animali isto ut apparerē t̄. Ego enī sū xp̄c quē tu ignorans colis. Elemosinę q̄s facis indigentib; corā me steterūt. Et ueni me osten

dem tibi per istum ceruum. et pro illo te uenari. et capere retibus misericordie meę. Non
enim iustum est dilectum meum propter bona opera seruire demoniis in
mundis et simulachris uita carentibus et uacuis et insensatis.
Ob hoc ergo ueni in terram in hac specie qua me uides. saluare genus
humanum. Hęc audiens magister militum timore repletus est magno
et cecidit in terram. hora uero transacta ad se rediens assurrexit. Et
cautius uolens uidere quod apparuerat ei spectaculum ait intra se: Que
est ista uisio que apparuit mihi. Reuela mihi qui loqueris. ut sic
credam in te. Et dixit ei dominus. Intende placide. Ego sum ihesus christus qui
celum et terram ex nichilo feci. qui indiscretam materiam distinxi. qui
lucem oriri feci. et tenebras diuisi. Ego sum qui tempora. et dies et annos
constitui. ego sum qui hominem formaui de limo terrę. qui propter salutem
generis humani in terris apparui in carne. Qui crucifixus et sepul
tus sum. et tercia die resurrexi. Hec audiens magister militum cecidit
iterum in terram dicens. Credo domine quia tu es qui fecisti omnia. qui conuertis
errantes. et uiuificas mortuos. Dixit ad eum dominus. Si credis. perge
ad ciuitatem et quere pontificem christianorum et accipe ab eo baptis
mum gratie. Respondit placidus. Domine si iubes me ut referam ista
coniugi meę et filiis meis. ut et ipsi credant in te. Dixit ad
eum dominus. Renuntia illis et accipientes signum baptismi mun
demini a pollutione idolorum. et ueni hic. et rursus tibi appare
bo. et demonstrabo tibi futura. et patefaciam tibi salutaris mysteria.
Descendens ergo de monte: nocte facta. cepit exponere coniugi suę
omnia que uidit. Postquam uero compleuit omnia exponens uisionem. et
que ei dicta sunt. tunc exclamauit uxor eius dicens. Domine mi. cruci
fixum dominum uidisti. quem christiani colunt. Ille enim est solus deus. et
uerus deus qui tali signo uocat ad se credentes. Te dicente in
to suo. Transacta nocte et ego uidi eum dicentem mihi. Crastin
tu et uir tuus et filii tui uenietis ad me. Et nunc cognoui quod
ipse est ihesus christus. Voluit ergo sub tali figura mirandi specta
culi per ceruum tibi apparere ut ei possis mirari potentiam credens
in eum. Veniamus ergo hac nocte et eamus. et impetremus sanctum baptismum

xpianorum. per hoc enim eius xpi sunt qui in illum credunt. Dicit ad illam placi
dus: hoc et mihi dixit ille qui uisus est mihi. Altero uero incipientibus fa
mulis suis. abierunt ad sacerdotem xpianorum. et nuntiauerunt ei omnia que
facta fuerant uel dicta ad eos. et confestim credere se in dominum
ihm xpm professi sunt. Supplicauerunt quoque ab eo ut daret eis signa
culum baptismatis. Qui alacri gaudio repletus et glorificans dominum deum
qui uult omnes saluos fieri. et ad agnitionem ueritatis uenire.
accipiens catezizauit eos. Et exponens eis mysterium fidei bap
tizauit eos in nomine sancte trinitatis. Et placidum quidem uocauit eusta
chium. uxorem uero eius theopisten. et filios eorum primogenitum uocauit
agapitum. et alterum theopistum. Et contulit sanctum sacramentum domini
nostri ihu xpi. et dimisit eos dicens. Dominus ihc xpc filius dei sit
uobiscum. et donet uobis eterna regna. Cognoui namque quod manus domini
uobiscum sit. uos autem consequimini paradiso. memento anime
mee. iohannes ego postulo uos. Mane uero facto accipiens eusta
chius paucos milites secum perrexit ad montem. Et prope locum ueniens
ubi uisionem uiderat. misit milites suos quasi sub obtentu inuesti
gande uenationis. Et solus remanens appropiauit ad locum. et
uidit formam sibi ostense uisionis prioris. et cadens in terram clama
uit dicens. Supplico domine: cognoui quia tu es xpe filius dei ui
ui. et credo in patrem et filium. et spiritum sanctum. Et nunc ueni suppli
cans intemeratam diuinitatem. ut manifestes que promiseras
mihi. Et dicit ad eum ihc. Beatus es quia accepisti lauacrum gratie mee.
cxi et quia induisti te inmortalitate. Modo superasti diabolum.
modo conculcasti eum qui te deceperat. modo spoliasti te corruptibilem
hominem. et indutus es incorruptibilem permanentem in secula se
culorum. Modo fidei tue demonstrabuntur opera. quoniam inuidia co
motus festinabat omnem adinuentionem circa te mouere.
quia enim exaltatus es usque modo negotiis huius seculi et temporalibus
opibus. oportet quoque te humiliari de alta tua uanitate.
et iterum exaltari in spiritalibus diuitiis. Non ergo tua fides de
ficiat. nec respicias ad gloriam que tibi fuerat prius. sed quemad

modum repugnans hominibus cupiebas victor ostendi. morta
li imperatori festinas placere. sic te contra diabolum strenue agere
festina. et michi imperatori fidem servare. Oportet enim et nunc sicut
prius altissimum iob demonstrare per temptationem victorem diaboli
ostendere et per tolerantiam. Vide ergo ne forte in corde tuo cogita
tio blasphemie ascendat. Cum enim humiliatus fueris veniam
ad te. et rursus restituam te in propriam gloriam. Et post hec ascen
dit in celos dicens eustachio. Modo vis accipere imminentem tibi
temptationem an in extremis. Dicit ei eustachius. Supplico domine si
non est possibile evitare que a te nobis sunt secreta. nunc nobis age
accipere temptationem. sed da nobis virtutem sustinere que promissa sunt
ne aliquod malignum verbum adveniens adversarii commoveat sen
sum nostrum de tua fide. Et ait dominus. Concertare eustachi. gratia enim mea
vobiscum est. custodiens animas vestras. Descendens ergo de monte.
et ingressus in domum renuntiavit uxori sue omnia que ei fue
rant dicta a domino. Et simul flectentes genua supplicabant
dominum dicentes. Domine ihesu christe fiat voluntas tua. Paucis vero diebus
non transactis contigit egritudine pestifera affligi domum eius.
et mori omnes servos eius et ancillas. hoc facto sciens eustachius
predictam sibi temptationem fuisse. et gratifice suscipiens poscebat
uxorem suam ut non deficeret tribulans. Et post aliquod tempus occupavit
os eius et alia pecora pestis quedam. et mortua sunt omnia que fu
erant illi. Excipiens namque et istam temptationem discessit occul
te de domo sua una cum uxore et filiis. Videntes autem quidam de
malignis depredacionem eorum aggressi per noctem diripuerunt omnia que
possidebant. aurum et argentum. et vestem ita ut nichil dereli
querent de substantia eorum preter quibus amicti fuerant. Cum esset ergo
in huiusmodi tristicia. reliqua eorum possessio et substantia ad nichi
lum pervenit per fraudes inimici. In illis diebus omni populo celebran
te festivitatem cum imperatore pro victoria que in persidis facta fue
rat. oportebat et et placidum festivitate sua facere presentia.
Quippe cum fuisset magister militum et princeps senatus querebatur et

inueniri non poterat. dubitantibus cunctis quod sic uno momen
to nullum de suis reliquisset. nec ipsum posse repiri merore
perculsus est imperator et omnis senatus de eo. et omnes stupebant
de his que acciderant ei. Tunc dicit ei uxor sua. Quousque expec
tamus hic. ueni et accipiamus duos infantes nostros. ipsi enim
tantum relicti sunt nobis. et recedamus hinc. in obprobrium enim facti
sumus omnibus cognoscentibus nos. Et nocte superueniente acci
pientes duos infantes suos pergebant ad egiptum. Postquam uero du
orum annorum facerent iter dierum. appropinquantes mari. et
uenientes ad placitam uolebant ingredi nauim et nauigare.
Contigit autem ut dominus nauis illius barbarus esset et immitis. Et ingres
si cum eo nauigabant. Et uidens dominus nauis uxorem eius quod esset
decora facie concupiuit eam. Et cum transfretassent mare exi
gebat ab eis naulum. Non habentibus illis unde redderent. reti
nuit uxorem eius pro naulo. quasi uolens illam habere secum. Ut autem
uidit eustachius. nolebat eam dare. Diu uero contradicente eo et
supplicante. innuit dominus nautis suis. ut in medium mare illum
proicerent. At ubi sensit eustachius insidias eorum reliquit uxorem
suam. et accipiens duos filios suos ibat ingemiscens et dicens.
Ve mihi et uobis quia mater uestra tradita est alienigene marito. Per
gens uero cum gemitu et lacrimis peruenit ad quendam fluuium. et propter
habundantiam aquarum non est ausus ingredi cum duobus filiis in aquam.
Portans unum super humeros suos. reliquit alterum circa ripam. et
cx transposuit infantem quem portauerat super terram. et ibat ut transis
portare alterum. Cum uenisset autem in medium fluminis. nimis flu
uius dilatatus erat. intendens uidit. et ecce leo rapuit filium eius. et
abiit in siluas. Et desperans de eo reuersus in pacientia. spem ha
bens alterius. et cum abiret uidit. et ecce similiter lupus rapuit alte
rum filium eius. et abiit. et non potuit eum consequi. Et cum esset in me
dio fluminis cepit euellere capillos capitis sui. plangens et u
lulans. uoluitque se proicere in aquam. Sed iterum constantem reddi
dit eum prudentia dei que futura prouidebat. Leo uero rapiens pu

erũ conseruauit illesũ ꝑ puidentiã dĩ. Videntes aũ pastores
puerũ portari a leone uiuũ insecuti s̃t eũ cũ canib; ꝑ dispen
satione ũ dĩ. rugiens leo piecit infantẽ incolumem & re
cessit. Alteru ũ infantẽ q̃ rapt̃ fuerat a lupo. uidentes q̃dã ara
tores insequẽtes lupũ liberauer̃t puerũ illesum. Vtq; q̃ siue
pastores. siue aratores de uno fuer̃t uico. & accipientes pu
eros educauer̃t apud se. Hec ũ eustachi⁹ nesciebat. s; ꝑgebat
plangens pariter & hec dicens. Heu m̃ q̃ndã pollenti ut arbo
ri. m̃o ũ nudat⁹ sum. Heu m̃ q̃ in habundantia nimia fuerã
m̃o captiuitatis memore desolat⁹ sũ. Heu m̃ q̃ magist̃ militum
& multitudine exercituũ circũdat⁹ fuerã. m̃o sol⁹ relict⁹ sũ. nec
filios concessus sũ habẽ. S; tu dñe ne in finẽ derelinq̃s me. nec
despicias lacrimas meas. memini dñe dicentẽ te qđ oportet
teptari sicut iob. s; ecce pl⁹ aliqđ fieri in me uideo. Ille eni & si
possessionib; caruit. tam̃ stercu habuit sup̃ qđ sedẽ concessum
est illi. Ego ũ ꝑegre eadem patior tormẽta. Ille amicos habuit.
copatientes sibi. ego ũ in deserto inmites feras habeo. in con
solatione qui filios meos rapuer̃t. Ille & ramis caruit. s; radicẽ
uxoris respiciens. s; ego undiq; sine radice fact⁹ sũ. Ho͂ cintillã
generis mei respicio. s; sũ similis ramis uacuis in deserto. qui
undiq; procellis conquassant̃. Ne execreris dñe tui serui elo
quia. Doleo eni dũ dico que ñ oportet. Pone dñe custodiã ori
meo. & ñ declinet cor meũ in u̇ba mala. ut eiciar a facie tua.
Da ũ iam dñe requiẽ de multis tribulationib; meis. Et hec dicens
cũ lacrimis & gemitu animi. abiit ad q̃ndã uicũ q̃ dicebatur
dadissus. & ingrediens meũ opabat̃. & acquirebat sibi uictum.
Cõmorans ũ in eo plurimũ temp⁹ postulauit eidem uici habi
tatores & posuer̃t eum custodire agros suos. Et mercedẽ
accipiens. degebat ibi annis xv. Filii aũ ei⁹ educati sunt sic
sup̃ diximus in alio uico ñ cognoscentes qđ erant fr̃s. Dn̄s
aũ nauis ille alienigena accipiens uxorẽ eustachii ꝑduxit
ad suã patriam. Dei ũ gr̃a obumbrauit mulierẽ. ut ñ se ei co

misceret alienigena in omni illo tempore. Hoc enim postulabat a deo ut
custodiretur ab alienigene communione. Contigit uero illum mori. et ipsam
sue esse potestatis. Post hos autem dies factus est incursus hostium in illam
terram. Qui exeuntes plurimas inuaserunt terras romanorum. In ni
mio igitur tumultu consistebat imperator de inuasione hostium et
commemoratus est de placido eo quod plerumque strenue egisset contra ip
sos hostes. Et contristabatur de subita eius mutatione. Colligens autem exer
citum et inspiciens omnes milites de placido quid cognouissent ex
quirebat uiuere an mori. Et dedit mandatum unicuique mili
tum ut inquirerent eum. Et misit per unamquamque ciuitatem et terram que
erat sub imperio suo ut requirerent eum dicens. Si quis eum inuenerit
et indicauerit mihi. ampliores addam illi honores. Duo uero milites no
mine antiochus et achacius qui aliquando ministrauerunt placido. perex
erunt ad inquirendum eum. Et peragrantes omnem terram que sub roma
norum erat imperio. uenerunt in uicum ubi degebat. Eustachius uero a longe
considerans ex consuetudine incessus eorum recognouit eos. Et ue
niens in memoriam prioris sue conuersationis cepit perturbari. et
orans dixit. Domine deus noster qui de omni tribulatione eruis sperantes in
te. quemadmodum istos preter spem uidi qui aliquando fuerunt mecum. iube
ut uideam ancillam tuam coniugem meam. Nam infantes meos scio propter
prauitatem meam a feris comestos. Da ergo domine ut uel in die resur
rectionis uideam filios meos. Et hec dicente eo. audiuit uocem de
celo dicentem sibi. Confide eustachi. in presenti enim tempore re
cx meabis ad priorem statum tuum. et accipies uxorem tuam et filios. In re
surrectione enim maiora horum uidebis. et eternorum bonorum de
lectatione repleris. et nomen tuum magnificabitur in generati
one et generatione. Hec audiens eustachius timore perculsus sede
bat. Uidens uero milites sibi uenientes per uiam contra ipsum. ue
nientibus uero propius amplius eos cognouit. illi autem non cognouerunt. Qui
dixerunt ad eum. Aue frater. At ille ait. Pax uobiscum fratres. Illi autem
dixerunt. Dic nobis si nosti hic peregrinum aliquem nomine placidum
cum uxore et duobus filiis. Et si demonstraueris nobis eum dabimus

tibi pecunias. Quibus ille dixit. Quam propter eum queritis? Qui dixerunt ei.
Amicus noster fuerat et volumus eum videre post multos annos. Dixit ad eos.
Talem hic virum non cognovi. Nam et ego peregrinus sum. Et assumens eos
duxit in hospicium suum. Et abiit emere vinum. ut potaret eos propter
estum. Et dixit ad dominum domus in qua hospitabatur. Noti mihi isti sunt homi
nes. et propterea hoc huc venerunt. Prebe ergo cibos mihi et vinum ut fru
antur et reddam tibi in tempore de mercede mea. Ille vero alacriter prebuit
ei que necessaria erant. Respiciens eos eustachius non poterat
sustinere recolens priorem vitam suam et perfundebatur lacrimis. Plorabat
autem foras egrediens et lavans faciem suam. rursusque ingrediebatur et
ministrabat eis. Illi vero considerantes eum ceperunt paulatim ad ag
nitionem visionis eius venire. et ad alterutrum dicebant. Quam
similis est iste homo illi quem querimus. Unus autem socio suo ait. Val
de similis est illi. Scio autem ego quod habebat signum aliquod cicatricis
in cervice sua ex ictu belli. Consideremus ergo si habet signum in cer
vice sua. et ipse est qui queritur a nobis. Considerantes ergo caute vide
runt cicatricem in cervice eius. Et confestim exilientes osculabantur
eum. et cum lacrimis interrogabant si ipse esset qui aliquando magister mi
litum fuerat. Ille vero prorsus lacrimis non cessans. dicebat. Non sum ego.
Demonstrantes vero illi signum in cervice eius et iurantes quod ipse
esset magister militum placidus. et de uxore eius et filiis interrogabant
eum. et alia multa commemorantes. Tunc confessus est quod ipse esset. et de
uxore et filiis quod mortui essent. Et dum hec dicerentur omnes illi vici
homines quasi ad signum et spectaculum veniebant. Tunc ergo milites
exponebant eis de virtute viri. et de priori eius gloria. Audientes
autem flebant dicentes. Quanta exaltatio vir nobis pro mercede
servivit. Tunc milites insinuaverunt ei preceptum imperatoris. et
induentes eum vestibus optimis accipientes illum pergebant
in via sua. Omnes vero de vico illo procedebant cum eo. Ille vero oscu
lans eos dimisit illos. Ambulantibus vero illis exposuit
eis quemadmodum vidit Christum. et quomodo denominatus est eusta
chius. et omnia que contigerunt ei exposuit eis. Transacto vero

quindecim dierum itinere uenerunt ad imperatorem. Et ingressi milites
nuntiauerunt ei quemadmodum inuenerunt. Et egressus imperator
in occursum eius osculatus est eum. Et interrogauit sue discessionis causam
qui per singula exposuit imperatori et cuncto senatui. et de uxore
sua quomodo in mari relicta esset. et quomodo filii a feris capti sunt. et
totum merorem suum exposuit. Facta est uero magna leticia in in
uentione eius. Petierunt uero eum ut cingeretur ut prius fuerat
magister militum. Qui discutiens militem. et cognoscens non sufficere
ad conpescendum hostium incursus. iussit tyrones colligere per
omnes ciuitates et uicos. Contigit autem ut illam terram in qua
educati sunt filii eius describi. ut darent duos iuuenes quippe
ut peregrinos decernentes. tradunt expeditionem facientibus.
Erant autem grandi statura et decora facie ualde. Congregatis uero
cunctis tyronibus et adductis coram magistro militum omnes con
siderans taxauit in numeros. Videns autem illos duos adolescen
tes quod essent super omnes decori specie et statura. constituit eos pri
mos in ministerio suo. Et uidens in eis generositatem morum. na
turali affectu impulsus in amorem eorum. iussit inter conuiuas
eos mense annumerari. Et post disposita militia ut solitus
est profectus est ad bellum. Et terram quidem quam abstulerant barba
ri liberauit. ipsis uero subiectis transiit fluuium qui dicitur hys
daspis. et ulterius procedens in interiorem terram barbarorum et illos de
uincens depopulatus est terram eorum. Adhuc autem inter desidans
cx ingrediens prouidentia dei uocante uenit ubi erat uxor sua. Que
ut predictum est custodita fuerat ab alienigene pollutione
[illegible] enim sola [illegible] commanebat in ortulo cuidam et
fecerat sibi tabernaculum. Egressus igitur in illum uicum magister mi
litum expectat ibi tribus diebus repausans exercitum suum. Oportu
na enim erat possessio ad omnem delectationem. Contigit autem ut
tentoria figerentur ipsius iuxta ortum illum quem custodiebat mulier
illiusque duo adolescentes hospitauerunt in tabernaculum matris sue
nescientes quod ipsa esset genitrix eorum. Et facto meridie se

dentes exponebant sibi inuicem de infantia sua. Habebant
in memoria que contigerant eis. Mater uero sedens e contra
intentius audiebat que illi exponebant. Dicebat ergo frater ma
ior iuniori. Ego dum infans essem nichil aliud in memoriam
habeo nisi hoc quod pater meus magister militum fuerat. mater uero
speciosa facie ualde; duos filios habebant me et alterum mi
norem speciosus et ipse nimis. Accipientes uero nos utrosque;
egressi sunt de domo noctu. et ingressi sunt in nauem nobis
cum nescio quo uolentes ire. Cum autem egrederemur de naui. mater
nostra nobiscum non erat nescio quemadmodum in mari relicta est.
Pater uero noster portans nos duos flens pergebat. Fuientes autem ad
quendam fluuium transmeauit cum fratre meo iuniore. et me
dereliquit super ripam fluminis. Cum reuerteretur ut me acci
peret lupus ueniens rapuit illum minorem infantem. Et ante
quam ad me appropinquaret. subito de silua exiens leo ra
puit et me et duxit in siluam. Pastores uero eruerunt me de ore le
onis. et nutritus sum in possessione in qua et ipse scis. et non
potui scire de patre meo quod sit factum ei neque infanti. Hec
audiens iunior: minore fratre dicente exiliens cepit flere
et dicere. Per deum christianorum ut audio frater tuus sum ego. Quoniam et
qui me educauerunt hoc dicebant. quoniam de lupo te erui.
Et amplexi osculabantur se inuicem. Hec autem audiens mater
eorum et considerans que exposuerunt usque ad nauigium. perturba
batur in uisceribus suis. Amplius etiam uidens adolescentes am
plexantes se inuicem et osculantes et flentes. Et dum consi
deraret si forte ipsi essent filii sui. propterea quod de patre dixerunt
quod magister militum fuerat. et quia in mare mater relicta
est. Altera die interpellauit magistrum militum dicens. De
precor te domine. ego de terra romanorum sum. et captiua adduc
ta huc. perduc me ad patriam meam. Et hec dicens conside
rauit uidit signa que erant in marito suo. et cognoscens
formidabat eum. Cum uero diu se continere non posset. procidens ante

eum dicebat. Precor te domine ne indigneris contra ancillam tuam.
sed precipito expone mihi prius uitam tuam. ego enim puto te esse
magistrum militum placidum. qui cognominatur eustachius. Quem
etiam dictus est saluator ipse per semet ipsum ad se uocauit ut crederet
in eum. & incidens in temptationes. & accipiens uxorem suam quae
sum ego. & duos filios agapitum & theopistum perrexit ad egyp
tum. Et cum nauigarem. perdidit me propter quod dominus nauis bar
barus esset qui me tenuit in ista patria. Et testis est mihi christus
quod nec ille me polluit nec alter. sed usque hodie seruauit
dominus castitatem meam. Et ecce ego dixi signa tibi. & tu cognos
cens indica mihi per uirtutem christi saluatoris. Audiens autem haec
eustachius. & ipse similiter considerans speciem eius recognouit
eam & incontinenti leticia lacrimas effundens. osculaba
tur eam dicens. & gloriam dabant saluatori qui in omni parte
prodest suis seruis & reuocat & consolatur de multis tribu
lationibus. Tunc dicit ei uxor sua. Domine mi ubi sunt filii nostri. Qui dixit
A feris capti sunt. Et exposuit ei quemadmodum perdidit eos.
Et dixit ad eum. Gratias agamus christo. puto enim quemadmodum nobis
deus donauit ut inuenirem nos inuicem. donauit & recog
noscere filios nostros. Dicit ad eam eustachius. Dixi tibi quod a feris cap
ti sunt. Dicit ad eum uxor sua. Hesterna die sedens in orto
audiui duos iuuenes ad inuicem loquentes de infantia sua
& scio quod filii nostri sunt. Sed nec ipsi sciebant quod fratres sunt.
nisi per expositionem maioris fratris. Hec ergo cognosce quanta sit
pietas christi. quae usque donauit agnitionem. Disce ergo ab eis
& dicent tibi. Conuocans ergo magister militum adolescentes
sciscitatus est ab eis qui essent. Tunc exposuerunt ei omnia quae
facta fuerant. sicut supra exposuimus. & recognouit eos quod ip
si essent filii sui. & amplexus eustachius osculatus est eos.
Similiter & mater amplexa osculata est. & incumbentes se su
per filios. gratias agebant christo ab hora secunda. ad horam sextam.
pro inuentione eorum. discurrit ergo fama per omnem exer
citum

citu. Et omnis congregati mirabant(ur) & exultabant in inuen
tione eor(um) amplius etiam p(ro)pt(er) barbaror(um) expugnatione(m). Alt(er)a
au(tem) die maxima(m) celebritate(m) facientes d(e)o gr(ati)as eger(un)t. p(ro)p(ter)
magna(m) ei(us) pietate(m). Postq(ua)m u(ero) subiecer(un)t uniu(er)sa(m) t(er)ram bar
baror(um). reuersi sunt cu(m) uictoria magna. & spolia multa por
tantes. & captiuos plurimos ducentes. Contig(it) au(tem) ante
qua(m) reuerteretur eustachi(us) de bello. obisse traianu(m) imp(er)a
tore(m). & resurg(er)e alteru(m) p(ro) eo nomine adrianu(m) gentile(m)
& ipso peiore(m) impietatib(us). Reuerso (er)g(o) eustachio. occurrit
ei imp(er)ator ut mos est romanis. & p(ro) uictoria festiuitate(m)
celebrant. Et interrogans q(uo)m(odo) in p(re)lio uirilit(er) gesserit. & de
agnitione uxoris & filior(um) ei(us) p(ro)lixi(us) extendit conuiuiu(m).
Alt(er)a die p(er)rex(it) in te(m)plu(m) ydolor(um) p(ro) uictoria sac(ri)ficiu(m) ydolis
oblatur(us). Intrante u(ero) imp(er)atore in te(m)plu(m) apollinis. n(on) cu(m)
illo ingressus est eustachi(us). s(ed) retrocedens foris stetit. Imp(er)a
tor u(ero) conuocans eu(m) interrogabat q(ua)re n(on) sacrificauit diis
p(ro) uictoria(m) & uictimas obtulerit eis maxime p(ro) uxoris
inuentione. & filior(um). Q(ui) dix(it) ad imp(er)atore(m). Ego supplico
xp(istu)m d(omi)n(u)m meu(m). & offero incessant(er) ei p(re)ces. Qui misert(us)
est humilitati mee. & restituit m(ihi) uxore(m) & filios. Aliu(m)
u(ero) d(eu)m neq(ue) scio neq(ue) colo. n(isi) d(eu)m celeste(m) q(ui) fec(it) mirabilia. Tu(n)c
ira repplet(us) imp(er)ator iussit ei solui cingl(u)m & uelut tra(n)sgres
sore(m) astare parit(er) cu(m) uxore & filiis. & sic faciebat cont(ra) q(uae)s
tione(m). Considerans (er)g(o) imp(er)ator immutabile(m) ei(us) in xp(ist)o fide(m)
iussit eu(m) cu(m) uxore & filiis introduce(re) in harena(m). & dimitt(i)
c(on)t(r)a eos leone(m). Accurrens au(tem) leo & stat(im) p(ro)pe beatos summittens
caput. & q(ua)si adorans recessit. & cep(it) egredi de harena. Tu(n)c
u(ero) imp(er)ator uidens mirabile spectacl(u)m q(uo)d n(on) tetigisse(t)
eos fera. p(re)cepit incendi boue(m) ereu(m). & ibi introduci s(an)c(t)os.
Conuenit u(ero) uniu(er)sa plebs fideliu(m). & paganor(um) ex
pectare s(an)c(t)os q(uo)m(odo) introducebant(ur) in ereu(m) boue(m). In
troducti u(ero) in machina(m). supplicauer(un)t a carnificib(us)

ut darent eis orandi spacium. Et extendentes manus suas ora
uerunt dicentes. Domine deus uirtutum qui omnibus inuisibilis. in nobis
uisibilis esse uoluisti. exaudi nos deprecantes te. Ecce enim uo
tum nostrum pactum est. et recipientes nos inuicem; meruimus et
sortem sanctorum tuorum recipere. Sicut tres pueri qui per ignem probati
sunt. non te denegauerunt. sic et nos finire iube per ignem istum.
Da uero domine reliquiis nostris gratiam. ut omnes qui memores nostri fue
rint. partem nostri habeant in regno celorum. et super terram ha
bundantiam. uel si in mari periclitati fuerint. et inuocaue
rint te per nomen nostrum. liberentur de periculo. Et si in peccatis
deciderint per humilitatem nostram supplicantibus ueniam presta pec
catorum. Et omnibus memoriam nostri habentibus et glorificantibus
te auxilium presta. et subueni. Da uero domine et comminationem
ignis in rorem transferri. et in hoc finiri nos iube. Et
hec illis dicentibus uox ad eos uenit de celo dicens. Ita erit
uobis sicut supplicastis. et amplius ab his fiet. quia certatores pro bo
na uita facti estis plures et magnas sustinentes temptati
ones. et non uicti estis. Et hec audientes beatissimi alacriter
semet ipsos tradiderunt igni. et statim comminatio ignis compres
sa est. et laudantes intemeratam et laudabilem trinitatem. et cantan
tes ymnum reddiderunt cum pace animas suas. et non tetigit eos
ignis. neque capillus capitis eorum sensit odorem ignis. Post
tres autem dies aduenit impiissimus imperator in locum. et precepit
aperiri eream machinam ut uideret quid factum esset de reliquiis sanctorum.
Et uidentes corpora eorum putauerunt eos adhuc uiuere. et eicientes
posuerunt eos super terram. Ammiratio autem cunctos habuit cir
cumstantes. quia neque usque ad capillum in eis dominatus fuerat ig
nis. Sed erant corpora splendida super niuem. et formidans impera
tor abiit in palacium suum. multitudo uero que circumstabat ex
clamauerunt dicentes. Magnus est deus christianorum. unus et
solus deus uerus ihesus christus et non alius. quia nec in capillis eorum
dominatus est ignis. Occulte uero christiani tollentes corpora

scoꝝ deposuerūt in celeberrimo loco. Et pq̃ sedata ē pse
cutio. ibidē oratoriū construxerūt. & deposuerūt eos celebrā
tes memoriā religiosoꝝ scoꝝ. kl' nouēb. Ista ē uita beatoꝝ
& hic finis gloriosi certaminis eoꝝ. Omis ġ q̄ meret celebra
re memoriā eoꝝ & inuocare eos in psidio. impetrat que
pmissa st scis p gratiā dni nri qui u. & r. p. o. s. s. am. cxvii

Incip uita sce pelagie in xpo carissim[illegible]

Magnas semp dno referre debem gratias q̄ n̄ uult pire peccatores in mortē. s; omis p peni
tentiā conuti cupit ad uitā. Audite ġ miraclm qd gestū
in dieb; nris. Uisū est m̄ peccatori iacobo scribe uob frib;
meis scis. ut audiendo ul legendo credatis. & animab; uris
maximū consolationis auxiliū acqratis. Misericors eni ds
q̄ nullū uult hominē in hac mortali uita pire. statuit in
hoc sclo ut p satisfactionē delicta donentur. q in futuro
iustū iudiciū erit. in q̄ recipiet unqsq; sedm opa sua. Hunc
ġ silentiū m̄ pbete. & intendite mecū omi diligentia
cordis. q relatio cōpunctione satis uberrima plena est.
Uenerabilis antiocene ciuitatis epc. p qdam causa aduoca
uit qsdam iuxta se cōmanentes epos. & conuenerūt octo
numero. Int qs fuit & scs di nonn noie epc nrs. uir uene
rabilis eq. rectiq; tenax q̄ pp incōpabilē uitā & castissimā
conusationē ex monacho in tabennensiotaꝝ monastio cō
morans ordinat est pontifex. Conuenientib; ġ epis. iussit
ciuitatis antistes ut hospitiū acciperent in basilica beati
martyris iuliani. Una u sabbi descendentes epi. de me
ocib; suis ante fores eidē basilice consederūt. cū sup me
morato uenerabili nonno. Que adtenti obsecrabant. ut
ab eo ubum edificationis audirent. Qui mox apiens
labia cepit p sp̄m scm̄ ea ploqui que ad salutē audienti
ū ptinebant. Et ecce cunctis nob ammirantib; & stupen
tib; de pdicatione senis. & impulso trāsibat qdā meretrix
pma antiocene ciuitatis. quā uulgo orgistam uocarē

sedens super asinam cum ingenti fantasia ornamentorum ut nichil
aliud super eam nisi aurum videretur et margarita et lapides pretiosi.
Quam et multitudo puerorum et puellarum precedebant et sub
sequebantur. quorum erat habitus valde compositus. erant enim ve
stibus perlaris induti et torques ex auro cervices eorum circumde
derant. Ex contemplatione eius nulla satietate amatores sui
omnino capiebantur. Nam quacumque transibat. universum aerem odore
musci ceterorumque redolebant aromatum. Quam videntes episcopi
tanta pompa et impudentia preterire. nec in honorem dei et pon
tificum asello descendere. quasi a peccato gravissimo suam faciem aver
terunt. Sanctus vero nonnus episcopus cum eam diutius et studiose inspiceret post eam
quam preterivit declinavit faciem suam posuit super genua et lacrimis
tam manuale quod tenebat in manibus quam sinum omnem imple
vit. atque ex intimo cordis trahens suspiria dixit ad coepiscopos.
Interrogo vos. nonne estis delectati tantam pulcritudinem istius
mulieris. Ipsi vero tacuerunt. Ille autem faciem suam iterum super genua
declinans validissime suspiravit. pectusque suum percutiens
cilicium quo erat indutus lacrimis irrigavit. ac deinde secundo ait
coepiscopis. Vere non estis decore istius mulieris delectati. Illis ni
chil respondentibus ait ipse. Vere delectatus sum. et mihi pla
cuit pulchritudo. In veritate namque dico vobis. quoniam hanc
est placaturus nobis deus et constituturus ante tremendum sedis sue
conspectum ut nos et nostrum iudicet sacerdotium. Nam quantas
cx putatis per illum moras habere in mansione sua exegisse cubiculum. ablu
ens et stringens se. unguentisque diversis liniens. et ad spectaculum
diligenter exornans ut presenti seculo placeat. et omnibus desiderabi
lis videatur. ne cuiquam suorum amatorum turpis appareat. qui
hodie videntur esse. et cras plerumque non comparent. Nos vero ha
bentes in celis eternum patrem in secula iugiter permanentem. et spon
sum immortalem donantem bene servientibus perhennes divi
tias que estimari nullatenus possunt. quas nec oculus vidit
nec auris audivit. nec in cor hominis ascendit que pre

parauit ds diligentib; se. Et qd plura. Habentes pmissionē
certam ut celestis sponsi faciē uideamꝰ. quē cherubin &
seraphym ñ audent omnino respicē. ñ nos ornamꝰ nec de
trahimꝰ immundicias nrīs animab; insertas. s; immun
dicie nos sordentes iacemꝰ elisi. q̄ p cetōꝝ exemplo ī utraq̄
uita uite semp debuimꝰ stare. His ita dictis incubuit exmo
te sup manū meā. atq; in hospitiū confestī intrauimꝰ. Sta
timq; pronus sup pauimtū faciē suā feriebat t̄ram. &
solū lacrimis omne rigauit dicens. Altissime ds ignosce
m̄ peccatori. qr unius diei meretricis ornatꝰ toti uite mee
supauit industrie ornamtū. Quo uultu te conspiciā dn̄e.
uel qb; ūbis me coram tuis conspectib; excusabo. Hec enī
potero abscondere corā te. q̄ secreta conspicias. Ve m̄ peccatori
qr sc̄o altari tuo indignꝰ assistens nullos iuxta uoluntatē
tuā mtis ornatꝰ exhibui. s; tu dn̄e miserator & misericors
q̄ creasti cuncta ex nichilo. q̄ me q; immeritū formasti
& statuisti digne t̄ seruire. ne repellas me a celesti tuo
sacrario ne me confundat uniꝰ meretricis ornatꝰ ante con
spectum tremende maiestatis tue. qr p terrenis & caducis se
studio sūmo decorauit. ego u° t̄ immortali dn̄o placē pposui.
& p mea negligentiā ñ impleui. Ego q̄tā uirtutis quā in
celo destituaui. & nudū me eē uideo. qr mandatoꝝ tuoꝝ
ñ custodiui pcepta. illa u° quecūq; pmisit hominib; cū
omni alacritate pfecit. Hoc est q̄ m̄ spes salutis in opibus
meis. s; anima mea in sola pietate tua & immensitate sus
pensa est. & in multitudine mīe tue confidit. ut eā sal
uā facias. Hec aūt illo crebriꝰ dicente. & fortit̄ eiu lan
te. dies illucescebat dn̄icus

Post nocturnas q̄q; orationes. ait ad me. Fr̄ iacobe somni
um uidi & ualde conturbor. qd ñ queo qd sibi uelit oī
no discernē. Et ait. Videbā me ad cornu altaris assistē
& columba tetro colore plena sordib; circumuolitans

m. cuius fetorem sordidum non poteram sustinere. Illa vero persistebat cir-
cumuolitans me. donec oratio pontificis dimitteret. et catecumi-
nos discedere precepit. nusquam omnino intra ecclesiam comparuit.
Post expletas vero missas fidelium. subito ecce illa columba sor-
dibus plena peruenit. et mihi sic paulo ante aduolabat. Ego
vero extendens manum apprehendi eam. et ieci in cantarum quod ante
atrium stabat ecclesie. Que continuo in aqua omnes sordes squa-
loris exposuit. atque exinde uelut nix munda confestim as-
cendit. tantaque altitudinem uolatu aeris petiit. quatinus
oculi mei conspicere non poterant. Hec ergo cum mihi sanctus nonnus episcopus
retulisset. tenuit manum meam et ad ecclesiam cum aliis episcopis ue-
nit. Cumque salutassent episcopum ciuitatis ad celebrandam mis-
sas simul cum eodem processerunt. Et post sancti euangelii lectionem
precepit episcopus ciuitatis sancto nonno ut uerbum exhortationis populo
predicaret. Qui confringens se cepit per christi gratiam que in eo erat ad
edificationem ecclesie copiosius predicare. nichil in eo rethoricum.
nichil litterarum. nichil humane uentositatis doctrine. neque re-
sonabat. sed repletus spiritu sancto corrigebat errantes. et laben-
tes animos spe benigna confortans. Cuius monitis ita fe-
ruerunt corda conpuncta. ut pauimentum ecclesie lacrimis inun-
daret. Prudentia itaque diuina contigit. ut illa meretrix
de qua nobis hic sermo est. tunc ibi esset. Erat namque catecumi-
na et numquam ad ecclesiam ueniebat. peccatorum multitudine
pergrauata. Sed tunc uoluntate dei affuit. et ita diuino timore
conpuncta est. ut miro modo ex oculis eius fluerent flumina
lacrimarum. Que et duobus pueris suis precepit ut sustinerent
et agnoscerent ubi hospitaretur episcopus noster. Quod ita factum est.
Subsecuti enim sunt nos et uiderunt ubi maneremus. nuntiauerunt
itaque domine sue. Que confestim scripsit per eosdem dipticia
hec continentia. Sancto episcopo nonno discipulo christi. pelagia
peccatrix discipula diaboli. Auditu cepi de deo tuo quem
colis quod inclinauit celos et descendit ad terras non propter iustos

sed ut peccatores penitentie medicina sanaret. et tantis ac talis publicanis et impiis appropinquavit. atque hic quem cherubim et seraphym non audent respicere. cum peccatoribus non dedignatus est commorari sicut et tu pater venerabilis predicas. Si ergo vere huius domini probaris esse discipulus. ne me despicias. sed suscipe me salvari cupientem. Tunc sanctus episcopus taliter ad ista respondit. Quecumque es deo nostro manifesta es. attamen moneo ut humilitatem meam omnino non temptes. quia sum homo peccator. Si autem in veritate salvari desideras et me videre deposcis. inter alios episcopos me videbis. nam solum me videre non poteris. Que cum hec legisset. exurgens cursu concito venit ad basilicam ubi hospicium habebamus. et premittens de suo nuntiavit adventu. Sanctus vero nonnus hoc audiens. rogavit omnes ad se episcopos convenire. sub quorum presentia iussit eam ingredi. Que cum intrasset. prostravit se super pavimentum. et apprehendens pedes sancti nonni vehementer eiulabat capitique suo pulverem iaciens fletu pedes rigabat. et crine tergebat clamans et dicens.

Miserere mihi domine peccatrici. imitare dominum et doctorem tuum christum. et effunde super me viscera misericordie. fac me per te christianam. Ego enim sum pelagia. pelagus iniquitatis. exundans fluctibus peccatorum. ego sum perditionis abyssus. ego sum vorago et laqueus animarum. ego delectatione mortifera voluptatibus multos decepta decepi. Que nunc cuncta perhorrui. et de tantis malis penitens obsecro baptizari. ut peccata mea dimittantur. et omnes anime mee sordes atque immunditie deleantur. Credo namque quod baptismo sanctificationis renata deceptoris mei diaboli manus effugiam. Episcopi vero qui aderant. nosque omnes clerici circumstantes cepimus admirari. videntes tantam subito conversionem meretricis et fidem. tantasque lacrimas quantas nemo nostrum umquam aliquem vidisse meminerat. Cui tamen episcopus nonnus vix a suis pedibus surgere persuasit. dicens canones continere. non debere meretricem ante

baptizari. nisi fideiussores ante dederit. se deinceps prauis
actibus non inuolui. Que cum accepisset tale responsum. iterum se
proiecit in terram. & flens atque eiulans clamabat dicens. Ra
tionem reddas deo de anima mea. & tibi reputetur factorum
meorum iniquitas. si me baptizare distuleris. Timeo namque
ne per hanc moram hostis ille quem uolo fugere. sursum me mitta
tur iterum laqueis irretire. Ego enim sum iniquitatis. & turpis hu
ius uite muscipula. Rogo ergo te si inuenias cum sanctis apud
dominum portionem. ne differas anime mee salutem. ne forte ille
singularis spacium reperiat. quo me malis actibus iam perdere quos
euasi inuoluat. Idcirco queso ut me hodie lauacro re
generationis mundam efficias. & oblationem christo pro me of
feras. Hec audientes qui aderamus. cuncti glorificauimus
dominum. uidentes mulierem meretricem tanto desiderio salutis
accensam. Confestim ergo sanctus episcopus nonnus me peccatorem & primi
cerium diaconum suum direxit ad episcopum ciuitatis. ut ei cuncta que
gesta fuerant intimarem. & unum de suis diaconibus in
presentia eius mitteret. Quo cum uenissem insinuaui episcopo que fue
rant acta. Qui magno repletus gaudio statim mandauit
nonno uenerali dei episcopo. Bene pater sanctissime tibi manebat opus
hoc. te decebat ecclesie sancte tales fructus acquirere. Secundum quod ser
mo domini sic est monentis. Si feceris inquit gloriosum ex indigno. quasi
os meum eris. Iussitque uenire mecum uenerabilem romanam ab
batissam. Cumque uenisset. repperit pelagiam adhuc iacentem ad
pedes sancti nonni episcopi. & amare deflentem. Quam cum leuasset
dixit ei. Surge filia & omnia circa te per exorcismum & sa
crum baptismum diuina mysteria compleantur. Que cum surrex
isset. dixit ei episcopus. Confitere cuncta peccata tua. Cui illa re
spondit. Si diligenter inspiciam conscientiam meam. nec
uestigium quidem in me ullius operis boni reperio. Peccata namque
mea & numerum harene maris excedunt. & pondere gra
uiora sunt. Confido tamen in domino quod miserationes eius me ab

iniquitatum mearum oneribus abluant et cunctorum criminum indul
gentiam prestent. Et episcopus ad eam. Dic inquit quod est nomen tuum.
Et illa. A nativitate quidem pelagia nomine sum. universa vero
civitas antiocena margaritam me vocitabant. propter pompam
ornamentorum quibus ad scelera diabolus me exornabat. ut per
me conventicula sua efficeret. Episcopus vero pelagia inquit voca
ris. Et illa. Etiam domine. Tunc episcopus exorcizans baptizavit eam in
nomine patris et filii et spiritus sancti. tradensque ei communionem cor
poris et sanguinis domini nostri ihesu christi in vitam eternam. Facta est
autem mater ei in baptismo romana abbatissa. Tunc vero ait ad me
sanctus episcopus. Frater iacobe letemur hodie cum angelis dei. et oleum percipi
amus et vinum spirituali gaudio propter huius puelle salutem. Recipien
tibus ergo nobis cibum. ecce apparuit diabolus quasi nudus. manus ha
bens super caput intextas. et ita vociferabatur dicens. O violen
tia. o quid patior ab hoc sene decrepito. Non tibi sufficiebant tri
ginta milia sarracenorum quos mihi violenter surripiens deo tuo per
baptismum tradidisti. Non tibi sufficiebat elyopolis civitas que
quondam mea fuerat. Nam cuncti commanentes in ea me adora
bant. Quos a me abstrahens et baptizans tuo domino consecrasti.
Non tibi sufficiebant tante nationes quas mihi abstulisti. et di
vino cultui mancipasti. insuper nunc et spem meam maximam
penitus abscidisti. O violentia. o senectus mea. iam ultra non
fero machinationes tuas. Maledictus dies ille in quo mihi
contrarius natus es. Nam flumina lacrimarum tuarum velut torrens
impegit domicilium meum. infirmum et spem meam funditus
subruit. Hec omnia dicebat diabolus et vehementer vociferans
et plurimis lacrimis exaggerans. ita ut cuncti episcopi clamorem
eius audirent. et ipsa venerabilis romana abbatissa eiusque
filia quam nuper de fonte suscepit pelagia. Ad quam con
vertens se diabolus aiebat. Quid est hoc quod mihi fecisti domina mea pe
lagia. Et tu mecum iudam imitata es. et ille quidem gloria et ho
nore coro natus. et in apostolico constitutus fastigio domini

xpm tradidit. tu autem cum eo existens similia mihi fecisti. Te
mater eius romana dixit. Signa te filia signo crucis. & ab
renuntia diabolo. Que cum hoc fecisset. & inuocasset nomen
domini nostri Ihesu Xpisti. nusquam diabolus comparuit. Post duos uero dies cum
dormiret memorata pelagia cum matre sua romana
iterum uenit diabolus. & excitans eam dixit. Domina mi margari
ta quid tibi umquam mali feci. Numquid ex lapidibus pretiosis & mar
garitis ornaui. Numquid auro & argento & cunctis di
uitiis repleui. Queso dic quid est in quo te contristauerim. & ego
protinus satisfaciam. tantum ne me deseras ne derelinquas ut ob
probrium xpistianis efficiar. Hanc uocem illa pelagia audiens
signabat se. & exsufflans diabolum dixit ad eum. Abrenuntio
tibi & abrenuntio satane. Deus meus Ihesus Xpistus qui me liberauit
de medio faucium tuarum & induxit in thalamum suum cele
stem ipse debellat te. Et excitans matrem suam dixit ei. Venerabilis
mater rogate pro me dominum. quia sicut leo ita apparuit mihi diabolus.
Que respondens ne quid timeas cum filia. nam amodo umbram
quoque tuam reformidat & refugit. Die autem tertio euocauit seruum
suum prefata pelagia qui preerat omnibus suis & dixit ei. Vade in
domum & sub diligenti noticia describe uniuersa que tam
in uestibus quam in auro & argento uel in ornamentis sunt & de
fer mihi. Abiit seruus & fecit cuncta que sibi fuerant
imperata. detulitque omnia ad dominam suam. Que mox per
matrem suam supplicauit sancto nonno dicens. Hec omnia tuis
sanctis ueneran disque manibus trado. He sunt diuitie quibus me
diabolus ob scelera mercedis loco decepit. Has quidem domine tue
committo sanctitatis arbitrio. Michi namque sufficiunt diuitie
sponsi & domini mei Ihesu Xpisti. Conuocans autem uniuersos ser
uos suos uel ancillas suas manu misit eos donans sin
gulis certam pecuniarum quantitatem. & commonens ut curarent
sollicite etiam a peccatis huius seculi semper ueram exhibere liber
tatem. Sanctus uero nonnus episcopus conuocans [lacuna] oeconomum

hoc ē dispensatorē ęcclię corā ipsa tradidit ei uniuͤsā sub
stantiā eiꝰ dicens. Adiuro te ꝑ dnm̄. ut nichil de hac sub
stantia subtͣhatͬ. nec quicquā ex ea inferatͬ. n̄ in domo eccłe
n̄ in domo epi. n̄ in ma. ſ; cuncta uiduis & pupillis. &
paupib; distribuantͬ. qᷓ hoc congruit ut que mal̄ ē col
lecta sunt. bene & salubritͬ erogentͬ. & diuitię pecca
toꝝ usib; pficiant paupum. Qd̄ sine mora factū est.
Ancilla uͦ dī pelagia a die baptismatis de suis reb; nichil
penitꝰ degustauit. ſ; pascebat eā matͬ sua romana. in
tantū ut nichil de facinoꝝ suoꝝ facultatib; reserua
ret. Illucescente aū die dn̄ico qn̄ͦ mos est baptizatis al
bas uestes exponē. surgens pelagia nocte exuit se tu
nicā & birrum cilicinū ignorantib; nobis & ex illa die
n̄ ē amplīꝰ ibidē uisa. Matͬ uͦ eiꝰ spūalis ualde plange
bat. metuens ne forte diabolꝰ eā itm̄ suis laqueis irre
tisset. Quā scs̄ nonnꝰ epc̄ consolabatͬ dicens. Noli flere
filia. ſ; potīꝰ letare cū angłis scīs. qᷓ pelagia sic maria
meliorē partē elegit. que n̄ auferetͬ ab ea. Hęc autē
uniuͤsa ciuitas antiocena cognouit. & dō grās retulit
Post paucoͦs uͦ dies eidē ciuitatis pontifex cunctoͦs epos
qui fuerant euocati ad ꝓpa redire pcepit. Igitͬ post
tres anno[...] uotū uoui ut ierłm petere. & scā
loca dn̄i [...]ce resurrectionis adorarē. Cūq; me
moratū pa[...]re & epm̄ meū nonnū peterē. ut me
illuc ire pmittetͬ. ut erat clemens sine mora concessit. Et
ait m̄. Fr̄ iacobe cū dō pstante ierłm ueneris pͦ scōꝝ lo
coꝝ uenerationē diligentͬ inquire quendā monachū pe
lagiū noīe. q plurimo tp̄e solitariā agit uitā reclu
sus. Visita eū qᷓ seruus dī ē & integer monachꝰ. Epc
aū dix de pelagia ancilla dī. sic rei ex̄itꝰ docuit. nec
m̄ eam aliqd manifestīꝰ patefec. Venimꝰ itaq; ad loca
scā. & adorauimꝰ beatā resurrectionē & glosū lignū cru

eis. Sequenti uero die requisiui sanctum pelagium. & perueniens in monte
oliueti ubi dominus noster orauit. qui ibi memoratum monachum habi
tare asserebant. uidi cellulam eius undique circumclusam. paruam
uero fenestram tantum habebat. Quam cum pulsarem aperuit mihi. &
cum uidisset me confestim cognouit. neque tamen se mihi mani
festauit. ego uero non cognoui eam. Erant enim oculi eius pre nimia
abstinentia concaui & iuncture ossium eius dinumeraban
tur. facies quoque emarcuerat & uelut rugis exarata uideba
tur. Cumque poposcissem ab ea benedictionem. benedixit mihi
& interrogauit dicens. Habes episcopum. Cui ego respondi. Etiam
a domine pater. Que ait. Oret pro me. quia uere episcopus christi est. Sed &
tu frater diacone ora pro me. Ego uero hec audiens uehementer
mirabar tam de episcopo quam etiam de me. quod etiam diaconum me
uocasset. Facta autem hora tertia cepit domino psallere sollempniter.
Ego quoque iuxta cellulam eius stans. & orans discessi multum de
uisione eius angelica letus effectus. Singula etiam monasteria cir
cuibam. ut uiderem patres & fratres. & ut ab eis benedictionem
perciperem. & ubique quod diaconum me uocasset. magna domini pe
lagii fama in monasteriis ferebatur. Cum tamen ad eius cellulam
peruenissem. & iuxta consuetudinem nichil audirem. intermisi
unum & alterum diem metuens ne mortuus esset. & nemo cog
nosceret. Tercio die ueni. & aperiens fenestram
eum mortuum uidi. Festinansque ueni ierosolimam
glorificans dominum. & nuntians quod abbas pelagius mi
grasset ad dominum. Tunc uniuersa monasteria sibi inuicem nuntiaue
runt. Conuenerunt & tam de iericho quam de uniuersa regio
ne iordanis & congregata est multitudo monachorum in
monte oliueti. Cumque sanctum corpus eiecissent de cellula. & po
suissent super scannum. accessit ierosolimorum episcopus cum sanctis fratribus
ut ex more corpus lauarent. & repererunt quod mulier fuis
set. Et clamauerunt uoce magna dicentes. Gloria tibi deus qui
multos habes sanctos reconditos super terram. non solum uiros. sed

-se mulieres. Et q̄a tante rei miraclm̄ celari n̄ potuit, con
gregata ē multitudo copiosa; nec n̄ & plurima uirginū
monasteria. & ita cū psalmis & ymnis scm̄ cadauer por
tatū est a beatissimis patrib; & in [loco] mundissimo collocatū.
ad laudē & gl̄am patris & filii & sp̄c sci. Ego ū uniusa
hec nuntiaui antiochie scissime mat ei romane. nec n̄
& dn̄o nonno ep̄o meo. Tc̄ enī recordat sū ipsā ee de qua
m̄ memorat pat dixerat. ut cū uenisse ad loca scā inq̄
rere de pelagio monacho. Omīs enī q̄ audiert p̄ gaudio
lacrimauert. dicentes. Gl̄a in excelsis dō. & in tra pax ho
minib; bone uoluntatis. Hec fuit uita q̄ndā meretricis
ista conuersatio. cū q̄ nos faciat ds̄ inuenire miām in
illa die. q̄m ipsi ē honor & gl̄a in scl̄a scloꝝ amen.

Fuit uir in alexandria pafnuti noie — de scā eufrosina
honorabilis omib; & custodiens mandata dī. Hic acce
pit coniugē dignā generis sui. & ipsā honestorū morib ple
nā. s; sterilis n̄ pariebat. Illa aū nimis fluctuans eo qd n̄
habet cui omīs facultates suas dimittet. ut p obitū suū
bene & congruent substantiā suā gubnaret. indigen
tib; n̄ cessabat ministrare. nocte ac die ecclīis adherens. ie
iuniis & obsecrationib; orans & petens a dō dari sibi fili
ū. maxime uidens uirū suū fluctuantē. & multā etiā
pecuniā erogans paupib;. & oratoriis. poscens adimpleri
desiderium suū. Similit aū & uir ei circūspiciens quere
bat inuenire aliquē hominē dignū dō q possit pcib;
suis effectū desiderii sui pficere. & ita ambulauit in [quodda] mona
steriū cuius eidē [monasterii] magnū patrē aput dm̄ ee dicebant. illic
q; ingressus. & multā pecuniā offerens. multā & fiduciā
ab abbate ul a frīb; consecut est. Post multū ū tēpis in
dicauit abbi causam desiderii sui. qui cōpatiens ei postu
lauit a dō dari fructū uentris. & amboꝝ orationes exau
diens ds̄ largit unā filiā. Videns aū pafnuti abbati con

ũsationē. nūquā a monastrio discedebat. Vnde & coniugē
suam introduxit ut benediceretur ab abbe & a fr̄ib;. Tollẽ
aũ infantulū a lacte & facta annoꝝ septē baptizata est
imposuerūt q; illi nomē eufrosina. Gaudebant aũ sup illa
parentes ei9. q̄a erat accepta dō & pulcra facie. Facta ẽ
annoꝝ duodecī mat̄ illius migrauit de hoc sclō. Remansit
aũ ei9 pat̄ erudiens eā litt͛is & lectionib; ceteriq; hui9 mundi
sapientia. Puella u͛o tantā erat excipiens disciplinā ut mirare
tur pat̄ illi9 prudentiā. Opinio aũ illi9 p͛agrauit totam
ciuitatē. seu & de sapientia atq; doctrina. siue & q̄ erat pul
chra nimis. & cōposita uultu & animo. multosq; excitau
ad accipiendā eā filiis suis. & multis decertantib; cū patre ei9
p͛uenire ad finē n̄ potuerūt. s; ipse tantū dicebat. uolu
tas dn̄i fiat. Vn9 aũ excupans om̄s in honore & diuitiis a
cersiuit patrē ei9 & postulabat ab eo dari filiā ei9 filio
suo in matrimonio. & concedens. fiunt consuete despons
lium arre. Post multū u͛o tēpis accipiens eā pafnuti9 cū esset
annoꝝ decē & octo abiit in monastiū cū ea. in q͛o consue
uerat ambulare. multāq; ibi pecuniā largit9 ad necessa
ria fr̄um. dix͛ abbati. fructū orationū tuarū adduxi tibi
ut ores p ea. q̄a iam ad nuptias eam t͛dere uolo. Iussit aut͛
introduci abbas eam in synodochio monast͛ii. locut9q; ē cū
ea. & benedicens exortat9 ē eam de castitate & patientia ti
moris dī. commorantes facientes aũ ibi tres dies. aure ponebat puella cotidie
ad psalmos. & uidens singloꝝ conũsationē. & sp̄uale p͛po
situ. mirabat͛ eoꝝ uitam dicens. Beati sunt uiri isti qui
in hoc sclō similes angl̄is sūt & p͛pt͛ hoc uitā ęt͛nam con
sequent͛. Et cepit cor ei9 sollicitans ee in zelo timoris
dn̄i. Post tres aũ dies dix͛ pafnuti9 ad abbatē. Veni pater
ut salutet te ancilla tua. & ora p ea. q̄ ambulare uo
lum9 in ciuitatē. Cū aũ uenisset abbas. p̄iecit se puella ad pedes
ei9 dicens. Obsecro te ora p me pat̄. ut lucret͛ ds̄ animā

meam. Extendit que manum suam et benedixit eam dicens. Deus cognoscens
hominem antequam nascatur, tu huic ancille tue curam habe digne-
ris, ut mereatur portionem et consortium [bre] in regno celorum. Et commen-
dantes se senem abierunt in civitatem. Pater vero eius si aliquem inveniebat
monachum, adducebat eum ad domum suam petens ut oraret pro ea.
Una autem die anniversaria quo ordinatus est abbas monasterii de quo sup-
dictum est, misit unum ex fratribus ad pafnutium, ut invitaret eum ad sol-
lempnitatem abbatis. Qui abiit in domum eius et requisivit eum. Fu-
erat autem, dixerunt, processit. Audiens eufrosina advocavit illum
fratrem, et cepit interrogare eum. Dic mihi per caritatem domini frater quanti
fratres estis in monasterio. At ille. trecenti quinquaginta duo. Di-
cit ei puella. Qui voluerit venire illuc ad conversionem, suscipiet
Respondens frater dixit. Si est devotior [illegible] venientes [illegible] benigne suscipit.
eum abbas, maxime propter vocem domini dicentis. Qui venit ad me
non eiciam foras. Dicit ei eufrosina. Omnes in unam ecclesiam psal-
litis et equaliter ieiunatis. At ille dixit. Communiter quidem psallimus.
ieiunat vero unusquisque quomodo vult aut quantum valet, ut non fiat contu-
max [aliene] voluntatis conversatio, sed proprii arbitrii [iudicio] et spontanea volun-
tate. Omnem ergo perscrutans conversationem monachorum dixit ad
monachum. Volebam abire et pervenire ad huiusmodi inenar-
rabilem vitam, sed timeo inobediens esse patri meo, qui propter vana et
caduca huius seculi substantia cupit me tradere viro. Dicit ei mo-
nachus. Soror non permittas ut polluat homo corpus tuum et tradas
talem pulchritudinem pati obprobrium, sed desponsa te Christo qui tibi
potest pro istis omnibus transeuntibus dare regnum celorum et cum an-
gelis consortium. Occulte autem exiens, vade ad monasterium muta-
to habitu seculari, induta veste monachili, ut possis evadere.
Que cum audisset placuit ei, et dixit illi. Quis me habet tondere.
Nolebat autem se a laico tondi qui non habet fidem. Dicit ei mona-
chus. Ecce pater tuus veniet mecum in monasterio et faciet ibi
tres dies vel quatuor, tu autem adduc tecum unum de monachis
et quomodo voles occurret tibi cum magno gaudio. Hec et his simi-
lia eo dicente ad eufrosinam, venit pafnutius, et videns mona-

chri interrogauit eum dicens. Quid ad nos fatigatus aduenisti. Et dixit
ad eum. Anniuersarius dies est monasterii. misitque abbas ut uenias
et accipias benedictionem. Gauisus est autem pafnutius. ingressusque cum
eo in nauicula abierunt ad monasterium. Cum autem essent ibi, misit eu
frosina unum fidelissimum famulum dicens. Vade in monasterium
theodosii et ingressus in ecclesiam, monachum quem ibi inueneris
adduc tecum. Illa autem die ecce monachus quidam uenit de monasterio
uendens que secum habebat. Et uidens puer eum rogauit
eum ut ueniret ad eufrosinam. Qui cum uenisset, uidens eum puel
la surrexit et salutauit eum dicens. Ora pro me pater. Et orans bene
dixit eam et sedit. Dixit autem ei eufrosina. Domine mi habeo patrem
christianum et seruum dei possessorem substantiae nimiae. habuit
que uxorem que me genuit. que transiit de hac uita. Vult
autem pater meus pro omnibus rebus suis tradere me seculo huic iniquo. et ego
nolo inquinari in eo. sed timeo inobediens esse patri meo. et quid fa
ciam nescio. Tota enim nocte absque somno pertransiui. postulans
dominum ut ostenderet misere animae meae uiam suam. Et facto
mane placuit mihi mittere in ecclesiam. et adducere unum fratrem
ut audirem ab eo uerbum dei et quid facere debeam. Postulo autem te pa
ter pro mercede animae tuae. quia scio quod a deo missus es. doce me
que dei sunt. Dixit ei ille senior. Dominus dicit. Si quis non abrenuntiaue
rit patrem aut matrem et fratres et filios. insuper et ipsam animam.
non potest meus esse discipulus. Ego quoque tibi dicere plus his nescio. Si
potes tamen ferre temptamenta carnis relinque omnia et fuge.
Facultates enim patris tui. multos inueniunt heredes. Ecce
tophya. hierochemia. xenodochia. Monasteria. uidue. pu
pilli. peregrini. infirmi. captiui si uoluerit pater tuus illis re
linquet. tu solum ne perdas animam tuam. Dixit ei puella. Confido
in domino et in orationibus tuis quia laborare habeo pro anima mea.
deo auxiliante. Dicit ei senex. Talia desideria a firmitate
non decidant. ut ualeas sic tempus penitentiae peragere. Dixit ei eufro
sina. Et ideo te fatigaui. ut impleas desiderium meum. et facta

oratione benedicas me. & abscidas comam capitis mei. P
exurgens facta oratione senex abscidit comam capitis eius
& induit eam tunica. & orans pro ea dixit. Deus qui liberauit sanctos
suos. ipse te custodiat ab omni malo. Et hec dicens senex
discessit ab ea. & ita ambulauit in uiam suam gaudens & glori
ficans dominum. Eufrosina autem in semet ipsa cogitans dixit. Si am
bulauero in monasterium puellarum. pater meus requirens inueniet
me. & uiolenter trahet me inde propter sponsum meum. sed inde
pergam ad monasterium uirorum ubi nullus suspicatur me esse. Et hec
dicens proiecit uestem muliebrem. induitque uirilem. Et cum se
ro esset exiit de domo sua accipiens quingentos solidos. &
abscondit se in quodam loco per totam noctem. Mane autem facto
uenit pater eius in ciuitatem. & uolente deo statim ambulauit
in ecclesiam. Eufrosina uero uenit in monasterium illud. ubi & pa
ter eius notus fuerat & nuntiauit per ostiarium abbati dicens. Eunu
chus quidam de palacio ueniens ante ostium stat. cupiens lo
qui tecum. Egressus autem abbas proiecit se in terram. & facta oratione
sederunt. Dicit ei senex. Quid est quod uenisti fili. Dicit eufrosina.
Ego quidem uenio de palacio & sum eunuchus. & semper desideraui con
uersationem monachorum. sed ciuitas nostra non habet hoc studium con
uersationis. Notum autem factum est mihi de bona conuersatione uestra. & cupio
habitare uobiscum. si placuerit uobis. Habeo enim possessiones
multas. & si dederit mihi dominus regem in hoc loco adduco eas
huc. Dixit ei senex. Bene uenisti fili. ecce monasterium. si tibi pla
cet habita nobiscum. Dixitque ei senex. Iuuenis es. non potes solus
sedere. est oportet habere magistrum. ut discas regulam & conuersati
onem monachorum. Tunc dicit abbati. Ut iubes domine mi pater sic
facio. Et protulit quingentos solidos in manum abbatis dicens. Ac
cipe pater interim istos. & si uideo si possum sufferre huc ueniunt
& illa reliqua. Vocauit quoque abbas unum fratrem nomine agapitum
uirum sanctum & irreprehensibilem & tradidit in manu eius smarag
dum. & dicit ei. A modo hic filius tuus erit & discipulus. talemque eum con

signa. ut excuperet magistrū. Et flexis genib; factaq; ora
tione consignauit. Et respondentib; omib; am̄. suscep eum
agapit in cellam suā. Et q̄a habebat uultū decorū smarag
dus. cū uenit in ecclām ad p̄dicandū dnī; multos diabol
excitabat aduersus decore uult illi p malas cogitationes. ita
ut omis molesti eent abbi qui tale pulchritudine introduxi
isset in monastiū. Audiens au hec abbas uocauit smarag
dū. & dic ei. Et pulcher es & facies tua fit ruina infirmis
frib;. Volo au ut sol sedeas in cella tua. & ibi te psallere uolo & ibi
manducare. n̄ tam egressurū te inde alicubi. Et p̄cep agapi
to ut pparauet cellam solitariā. ut in ea degeret smaragdus.
Fec agapit omiā que sibi a patre fuerant impata. & intro
duxit smaragdū in cellam solitariā. & erat ibi uacans ora
tionib; ieiuniisq; & uigiliis nocte & die opam agebat ser
uiens dn̄o in simplicitate cordis. ita ut miraret p̄dict fr
qui eū susceperat. & omib; frib; retulit constantiā. & omis col
laudabant dnm q in infirmitate talia opabat. Pafnuti au
pat ei cū reus eet domū. festin ingrediebat cubiculū in quo
filia sua mane consueuerat. Et n̄ inuenta filia tristis meret
q; effect. cep p̄q̄re a pci seruos & ancillas. qd de custodia
factū eet. Pueris au dicentib; quia nocte uidebant eā. ma
ne au facto n̄ comparuit. Et m̄ putam qd illi pat q eā de
sponsauerat uenisset & tulisset eā. Et misit seruos suos
ad domū illi & n̄ inuenerit eā. Audiens au sponsus hec
& pat ei contristati sunt ualde. Et uenientes ad pafnutiū
inuenert eū uehemt afflictū iacentē in tra. & dixert ei.
Forsitan aliquis seduxit eam & fugit cū ea. Et statim serui ei
cū equis p totā alexandriā & egyptū missi st̄. Erant au
ibi & naues intrantesq; in eas requirebant eā p nauim.
Tc̄ scrutantes monastia puellar. heremū & speluncas p
domos amicor & uicinor & nusq inuenientes tanq mortu
ā lugebant eā. soror nurū. sponsus sponsā flebant. & pa

ē filiā lugens dicebat. Heu heu filia dulcissima. heu lumē oculorum
meorum. consolatio uite mee. quis meā possessionē sparsit. quis me
ā uineā siccauit. Quis meā lucernā extinxit. Quis meā spē fraudauit.
Quis pulcritudinē filie mee uiolauit. Quis putas meā agnā dis
sipauit. Qualis pelagus diuxit illā captiuā impietatē faciē. Illa ge
nerositatis constitutio. illa malorum consolatrix. illa bonorum re
quies. gemmarū portus erat. Terra terra nō celes sanguinē meū donec
uideā quod eufrosine filie mee contigerit. Hec et his similia
pafnutio prosequente eleuauerunt omnes qui aderant uocē et flebant
ita ut omnis ciuitas lamentaret eā. Hec nō sufferens pafnutius
nō inuenit consolationē. sed perrexit ad memoratū senē de quo superius diximus. et procidens ad pedes eius rogabat eū dicens. Peto te pater ora
ut filia mea inueniatur labore orationū tuarum. nescio enim
quod accidit filie mee. Audiens autē uenerabilis senex contristatus
ualde. et iussit adesse omnes fratres et dixit eis. Ostendite caritatē uestram
et postulemus a domino. ut dignetur nobis ostendere quod factū sit de filia
amici nostri pafnutii. Et ieiunantes omnes et orantes per totam
ebdomadā. nichil reuelatū est de eufrosina sicut solebat quando
do aliunde rogabant dominum. Oratio enī eufrosine erat apud dominum
die noctuque ut manifestā eā nō faceret in uita sua. Cū autē
nec seni nec alicui fratrum reuelatū esset. cepit abbas conso
lari pafnutiū dicens. Fili. noli deficere a disciplina domini. quia
quē diligit dominus corripit. Et hoc scias quia sine uoluntate
dei nec passer unus cadit in terram. quanto magis filie tue absque
illius nutu nichil peruenit. Scio enī quod bonā partē elegit.
propterea de ea nichil nobis reuelatū est. Si enī quod absit in
malis operibus incidisset. nunquam despexisset deus tantū laborē
fratrum. habeo enī fiduciā in domino. quod in hac uita ostendet
tibi deus eā. Audiens hec pafnutius recepit consolationē gratias
agens deo. et orans cotidie. et bonis operibus et elemosinis in
tentus erat. Post aliquos uero dies uisitabat monasteriū commen
dans se orationibus fratrum. Vna autē die ueniens ad abbatē pre

ẽ se ad pedes ei⁹ dicens. Ora p me pat. qꝛ n̄ possū sufferre do
lorē filie mee. sꝫ magis ac magis de die in diē renouat̃. & eres
cit uult⁹ meū & tbulat̃ aīa mea. Videns aū senex nimis af
flictū. dix ad eū. Vis aū colloquiū habē cū uno frē spūali. qui
uenit de palacio theodosii. Ignorabat eni qđ ipsa eēt filia
ei⁹. Dic ei pafnuti⁹. Volo. Tc̃ uocauit abbas agapitū & dixit
ei. Tolle pafnutiū & induc eū in cellā smaragdi. Et m̃
dux eū in cellā ei⁹. nichil ei antea innotescens. Cū aū uidis
set patrē suū agnoscens eū subito. lacrimis tota repleta est. Paf
nuti aū sꝑabat eē cōpunctionē. Nō eni cognou eā. qꝛ speci
es uult⁹ ei⁹ emarcuit ꝑ nimiā abstinentiā & uigilias & la
crimas. De cuculla aū opuit faciē suā ne aliq̃ m̄ agnosce
ret eā. Facta aū oratiōe sederūt. Cepit aū loq̄ ei de futuri regni
beatitudine. & glā sempitna. qm̄ ꝑ elemosinā & castā conuersa
tionē. ꝑ humilitatē & castitatē & caritatē ad eā qs possit
ꝑtingere. & de contemptu sc̄li. nec diligendos eē filios suos plus
quā dn̄m. nec patrē sup eū. q̃ omniū extitisset factor. aplica
qs sempitnā incipiens. qm̄ tbulatio patienciā opatur. patien
tia aū pbationē. Videns aū patrē suū in graui merore cōpa
tiebat̃ ei. Sꝫ timens ne agnosceret eā & impedimentū ei faceret. uo
lens aū consolari eū dix ei. Crede m̄ qꝛ n̄ despiciet ds te. &
si in ꝑditione anime sue eēt filia tua. manifestaret eā t̃
ut nec illa retenta a diabolo inferret sibi & t̃ luctū ꝑpe
tuū. sꝫ credo in dn̄o qꝛ bonū consiliū elegit sibi. iā dixi scđm
uocē euangelii. qđ dic. Qui diligit patrē aut matrē sup me
n̄ est me dign⁹. Et siqs n̄ abrenuntiauit oib; que possidet
n̄ potest m̄s eē discipls. Potens est aū ds eā in hoc sc̄lo ma
nifestare t̃. Sine iā sine. qui temet ipsū interficis contristan
do. sꝫ age grās dō nichil despans. Nā agapit⁹ magist m̄s
multociens nimis fr̄ib; dicebat m̄. qꝛ uenit qđā pafnuti⁹
noīe opib; bonis intent⁹. q filiā suā tanq̃ mortuā lugens. nes
ciens qđ ei contigit. & nimia lamentatione affligit̃. maxi

me quia unica erat ei. & cum lacrimis proiecit se ad pedes abbatis, ut
per orationes fratrum possit inuenire. & conpatiens dicebat ei. Quomodo
omnes fratres, ita & tu roga dominum pro ea. & ego quamuis indignus & meorum
conscius malorum. semper dominum deprecatus sum pro te. ut dignetur tribuere
sufferentiam & longanimitatem & quod expedit expleat tam de
te quam de filia tua. propter hoc & frequenter uidere te uolui & colloqui tecum
ut aliquam consolationem per me humilem forsitan inuenires. Ut
autem non agnosceretur per multa colloquia. dixit ad pafnutium. Vade domine
mi. Et cum recedere uellet pafnutius. anima illius conpatiebatur illi
pallebat facies & replebatur lacrimis. Ex nimia autem & diuturna
inedia. sanguinem euomebat. Multum quoque confortatus pafnutius
in amonitione eius. discessit ab ea. Et dixit ad abbatem. Edificata
est anima mea ab illo fratre. & ita sum letus effectus in gratia dei. & con
solatione eius quasi inuenissem filiam meam. Commendans que se orationibus
abbatis & omnium fratrum. reuersus est in domum suam magnificans dominum.
Conplens autem smaragdus in cella solitaria triginta & octo annos.
incidit in infirmitatem qua & mortuus est. Quadam autem die
secundum consuetudinem uenit pafnutius causa uisendi monasterium. &
post orationem & salutationem fratrum. dixit seni. Si iubes pater permit
te me smaragdum uidere. quia eum ualde desiderat anima mea. Voca
toque agapito precepit ei deduci pafnutium ad uisitandum sma
ragdum. Ingressus autem pafnutius in cellam ubi eger iacebat. cepit eum os
culari lacrimans & dicens. Heu heu me ubi sunt promissiones tue.
Ubi sunt uerba tua dulcia. quibus mihi uidendam oculis meis promittebas
filiam meam. Ecce non solum illam non uideo. sed & tuum tempus quo conso
lationem tuam modicam habebam derelinquet me. Heu me. quis
consolabitur senectutem meam. ad quem ibo. & quis mihi erit adiutor.
Duplex malum mihi quod lugeo. Triginta & octo anni sunt quod per
didi filiam meam. & nichil mihi actum est quod die noctuque orabam
pro ea. & non simile illi inueni. Detinet me inconparabilis dolor.
Quid sperabo amodo. Ubi consolationem inueniam. Iam descen
do lugens in infernum. Videns autem smaragdus uehementer plo

iantem. & nullatenus consolationem recipientem. ait ei. Quid turba
ris & temet ipsum interficis. Nunquid est inualida manus domini. aut
ei quicquam difficile est. Iam depone finem tristicie. Recordare quomodo
patriarche iacob manifestauit deus ioseph quem quasi mortuum luge
bat. Sed obsecro ut per tres dies non me deseras. neque derelinquas.
Hesitans autem pater meus semet ipsum pro tectum. dixit. Forsitan aliquid
ei deus reuelauit de me. Tercio die dicit ad smaragdum. Expec
taui sicut me rogasti frater. & non discessi alicubi. Post tres dies
cognoscens eufrosina quia instabat dies dormitionis eius uoca
uit pafnutium & dixit ad eum. Quia deus bene disposuit miseriam
meam. & adimpleuit desiderium meum. quod usque in finem uiriliter
certando perduxi non mea uirtute. sed eius adiutorio qui me custodi
uit ab insidiis inimici. peracto quoque cursu. superest mihi corona iusti
cie. noli iam esse sollicitus pro filia tua. Ego enim sum illa miseria. &
tu es pater meus. Ecce uidisti me & satisfactum est tibi. sed ne permit
tas ab alio corpus meum nudari. & lauari. per temet ipsum hoc faci
as. Et quia promisi abbati habere me possessiones multas. & si
potuissem sustinere & perdurare in loco isto adducerem eas huc
imple que promisi. quia uenerabilis est locus iste. & ora pro me
Hec dicens tradidit spiritum. Cum audisset pafnutius talia uerba
& uidisset quia obdormiuit. commota sunt omnia uiscera eius. ce
cidit que in terram. & factus est uelut mortuus. Accurrens autem
agapitus uidens quoque quia defunctus esset smaragdus & pafnutium ia
centem seminiuum. iactauit aquam super faciem eius & eleuauit eum dicens.
Quid habes mi domine pafnuti. Et ait ad eum. Dimitte me ut
hic moriar. uidi enim mirabilia hodie. Surgens autem irruit
in faciem eius & multitudine lacrimarum effundens clamauit
dicens. Heu me filia dulcissima. quare antea non manifesta
sti mihi ut & ego quoque commorerer tecum spontanea uoluntate.
Aut quomodo mihi latuisti. & quomodo pertransisti insidias aduersariorum. &
nequitias spiritales tenebrarum uite huius & intrauisti in uitam
eternam. Hec agapitus audiens & cognoscens tam mirabile rem

sam stupefactus est. et accurrens nuntiauit abbati omnia. Veniens
autem abbas cecidit super eam. et eiulans dicebat. Eufrosina sponsa
christi. et filia sanctorum. ne obliuiscaris conseruorum et fratrum tuorum qui
huius monasterii sunt. sed ora pro nobis ad dominum ihesum christum ut faciat
nos uiriliter certando peruenire ad portum salutis. et portionem
habere tecum et cum sanctis suis. Et iussit ut congregarentur omnes fratres
et cum honore debito sanctum corpus illius sepulture traderet. Dum autem
omnis congregatio adessent et uidissent tam stupendum miraculum
glorificauerunt dominum qui et in femineo sexu et fragili tanta mi
racula operatur. Quidam autem frater unum habens oculum osculatus est uultum eius
cum lacrimis. statimque ut eam tetigit oculus ei restitutus est. Et uiden
tes omnes fratres qui aderant quod factum est. benedixerunt dominum gratias
agentes ei cuius sunt omnia que bona sunt. multumque confortati et edi
ficati sepelierunt eam in monumento patrum. Pater uero eius quecumque ha
buit in ecclesia in xenodochia in illud monasterium offerens. con
uersus est in eodem monasterio et plurimam partem substantie sue illuc
fratribus offerens in eadem cella mortuus est et in eadem basilica dor
miuit. in qua eufrosina. Vixit autem in seculo proposito annos decem. et
migrauit ad christum. ac iuxta filiam suam sepultus est. Abbas autem glori
ficauit dominum cum omni congregatione. et diem migrationis eius celebrant
ibi in eodem monasterio usque in presentem diem glorificantes dominum pa
trem qui uiuit et regnat in secula seculorum amen. De sancta maria egyptiaca. cxix

In monasterio palestinorum fuit uir uite moribus et uerbis ornatus
qui ab ipsis cunabulis monachicis est actibus diligenter instructus.
et conuersationibus ueris educatus nomine zosimas. Et cum in eodem
monasterio in summa abstinentia et maximis laboribus quinquagin
ta et tres annos se affligeret. et cunctis ibi commanentibus ar
tissime uite regulam in semetipso ostenderet ad altiora et forti
ora se mutare contendit et pulsatus est quibusdam cogitationibus
quasi iam moribus esset perfectus. alteri non indigens in monachica disci
plina. Et dicebat. Numquid est in terris monachus qui possit nouum
aliquid tradere mihi. aut adiuuare in aliquo quod ignorem aut quod ego in

monachico non expleueris opere. Numquid inuenitur aliquis eorum qui in solitudine laborant qui prior me in actibus sit. Hec et his similia eo cogitante, astitit ei quidam et dixit. O zosima magnum te quidem facis et magnifice de te statuisti. Bene cursum monachi cum consummasti. tamen nullus est in humanis qui se perfectum affirmare debeat. Maior enim labor tibi futurus erit quam ille qui preterit. licet tu nescias. Ut cognoscas autem quante sint et alie uie salutis. exi de monasterio isto. et sequere me ducem salutis eterne.

Nichil autem dubitans. et fidem firmam habens in domino. statim exiit de monasterio in quo ab infantia usque in illum diem laudabiliter conuersatus est et secutus est eum. Uenientes autem ad iordanem ostendit ei dux suus quoddam monasterium in ripa eiusdem fluminis positum. et dixit. Abba zosima ingredere monasterium illud. et canonem istorum fratrum usque ad obitum tuum diligenter obserua. Et benedictione data discessit ab eo. Zosimas autem festinato cursu uenit ad monasterium predictum. Et uidens abbatem eiusdem loci. prostrauit se adorans eum et dixit. Domine benedic. Et accepta oratione. his uerbis alloquitur eum dicens. Unde frater aduenisti et quam ob rem apud humiles te monachos contulisti. Zosimas respondit. Unde quidem ueneri. non puto necessarium dicere. Edificationis quoque gratia pater adueni. audiui de uobis magnalia et laude digna. et hic posse superare terrena. Dixit autem ei abbas. Deus frater qui solus sanat anime infirmitatem. ipse te et nos doceat diuina mandata et dirigat ad ea facienda que nobis necessaria sunt. Homo enim hominem edificare non ualet. nisi unusquisque prouideat semet ipsum frequenter et cogitet que dei sunt. et quod bonum est operetur. deum habens cooperatorem. Tamen ut dixisti quoniam caritas te christi uidere nos humiles monachos perduxit. mane nobiscum si ob hoc uenisti. et omnes nos nutriet pastor pius sancti spiritus sui gratia qui semet ipsum tradidit pro nobis. et proprias oues uocat ex nomine. Hec dicente abbate. precepit ei ut canonem monasterii diligenter addiscere. Et commendauit fratribus eum et mansit in eodem monasterio. Ui

dit aū ibi seniores actib; & uisione splen
dentes. spu feruentes & dno seruientes. psallentes etiam ibi
incessabilit & toti noctis habentes stabilitatē. & in manib sep
opatio. & in ore psalmi diuini sine cessatioē. Sermo ibi ociosus
n̄ pficiebat cogitatio auri argentiq; aut rerū aliq̄rū apud il
los n̄ erat. expensio toti anni aut mēsura ul tēpalis uite medi
tationes dolorib; congrue nec nom̄ ap eos cognoscebat. s; unū
erat p̄mū solūm qd festinabat ab omib; ut unqsq; mortuus
eēt corpe. sic semel sclō. & eis qui in sclō st mortificatis etiam
n̄ uiuens. Cibū aū habebant indeficientē & diuinitatis elo
quia. Nutriebant enim corp necessarius pane & aq̄. ut multo
magis ap diuinā caritatē apparerent efficaces. Hec zosimas
ut [uidebat] ~~dicebat~~ pficiens edificabat ualde. ptendens se ad pfectionē
& cursū faciens pp̄u cursū coopatores inueniens optime diui
nū innouantes paradysū. Transiens [actis aū] aliqt dieb; appropinquit
temp qndo sacra ieiunia xpianis tēdita sunt celebrare & pu
rificare seipsos ob diuine passionis resurrectionisq; dni salu a
tionē. Janua aū monastii nūq̄ apiebat. s; semp erat clausa. &
absq; ulla pturbatioē monachi cursū suū explebant. Hec
enī apiebat aliqn nisi fortassis monach ppt aliqd op necessa
rium adueniret aut exiret. Solitari enī erat loc ille & plu
rimis uicioꝝ n̄ solū inusitat. s; & incognit. Canon aū talis a
priscis seruabat tēpib; ppt qd ut considō. dš zosimā in idē
pduxit monastiū. Dnica que p̄ma ieiunioꝝ ebdomada
nominari mos ē agebant diuina consuete sacmta. & un
qsq; particeps efficiebat intemerati & uiuifici corpis & san
guinis dnī nr̄i ihu xpi. & solito modicū cibi sumtes. con
gregabant omis in oratoriū & curuatis genib; factaq; si
mul oratione salutabant se inuicē monachi. & unqsq;
genu flexo amplectabat abbatē. postulantes ei orationē
ut eū habent ad inchoatū certam[inis] coopatorē. His ita se ha
bentib; fores monastii patefiebant. & psallentes consona

uoce. Dominus illuminatio mea. et salus mea quem timebo. Dominus defensor uite mee. a quo trepidabo. exibant omnes unum multociens aut duos monasterii relinquentes ut non custodirent ea que intus erant reposita. non enim erant apud illos aliqua furandum congrua. sed ne oratorium absque diuinis relinquerent sollempniis. unusquisque autem se amonebat prout poterat aut uolebat. Nam unus portabat corpori ad mensuram sufficientes. alius caricas. alius palmarum fructus dactilos. alius uero legumina aquis infusa. alius nichil preter corpus proprium et uestimentum quo utebatur. Nutriebantur autem quando necessitas exigebat herbis que pascebantur per solitudinem. Canon enim erat unusquisque sibi et lex absque preuaricatione. ut cognosceret alius quis socium qualiter abstinebat. aut quomodo agebat. Iordanem enim mox transmeantes. longe ab inuicem se sequestrabant. et nullus se iungebat ad socium. ciuitatem estimabant solitudinem. Sed si unum a longe ex ipsis uenientem ad se uidebat. mox declinabat de itinere et ad aliam partem pergebat. Viuebat autem sibi et deo psallens frequenter et constituto tempore gustans cibum. ita omnia ieiunia celebrantes reuertebantur ad monasterium ante diem uiuificum resurrectionis domini et saluatoris nostri ihesu christi. quam festam dominicam cum ramis palmarum celebrare sancta accepit ecclesia. conscientia cognoscente qualiter operatus est. et qualia laborum seminauit semina. et nullus alium interrogabat quomodo aut qualiter laboris certamina consummasset. Hic est itaque huius monasterii canon. et ita perfecte et optime custodiebatur. Unusquisque enim ut dictum est per solitudinem deo iungebatur et insemet ipso decertabat. ne hominibus placeret sed soli deo. Illa autem que propter homines fiunt et ut hominibus placeant aguntur. non solum non proderunt facientibus sed et multi dampni hec agentibus efficiuntur obnoxia. Tunc itaque zosimas consueta monasterii lege transmeauit iordanem. modicum quid pro corporis necessitate deportans congrua. et ueste qua utebatur. Et canonem quidem celebrabat solitudinem pertransiens. et [illegible] necessitatem faciebat nature. Sedebat autem intra noctem modi

cum quiescens et somnum ad modicum gustans. quocumque eum vespertinum
reperiebat tempus. Diluculo autem properare incipiebat semper inces
sabile habens eundi propositum. Desiderium enim habens ut dice
bat interius in solitudinem. et sperans invenire aliquem patrem in
ea habitantem qui eum posset aliquid edificare sicut desiderabat.
et sic necessitate iter agebat. ac si sciens ad aliquem certum festi
naret. Viginti autem dierum iter faciens cum sextae horae tempus advenisset.
stetit in eodem loco. et conversus ad orientem agebat solitam ora
tionem. Consueverat enim diei certum figere itineris cursum et stans
psallere et genu flexo orare. Dum autem psalleret et intentis in celum
inspiceret obtutibus. vidit a parte dextera ubi stans sextam canta
bat umbram quasi humani corporis apparentem. et primo quidem conturbatus est.
fantasiam alicuius spiritus existimans se vidisse. et contremuit. Sig
no enim crucis se muniens et a se timorem proiciens. iam enim et
orationis eius finis instabat. convertens oculos vidit in veritate prope
rantem ad partem occidentis. Mulier autem erat quod videbatur nigger
rimo corpore prae solis ardore denigrata. et capillos capitis habens
ut lana. albos modicos. et ipsos non amplius quam usque ad cervicem de
pendentes. Hoc itaque zosimas videns. et desiderate dulcedinis
gavisus effectus. coepit festinanter currere in eam partem ubi et illud quod
apparuit festinabat. Gaudebat enim gaudio magno. non enim
viderat in spacio dierum illorum speciem hominum aut animalium
vel volucrum. bestiarumque formam. Desiderabat igitur cognoscere quae vel
qualis bestia esset quae videbatur. sperans quoniam maiorum alicuius efficeretur
prospectus. Illa autem ut vidit e contra zosimam venientem. coepit fugi
ens currere ad interiorem solitudinem. Zosimas autem etatis senectam
obliviscens. et laborem non reputans itineris. tetendit rapido cur
su desiderans se coniungere fugienti. Erat autem zosimae cursus ve
locior et paululum efficiebatur propinquior. Postquam autem sic appropin
quavit ut iam ei vox posset audiri. coepit has voces emittere cum la
crimis. Cur me fugis decrepitum peccatorem serve dei. Obsecro
sustine me quicumque es. per illum te deprecor pro cuius nomine hanc inhabi

ta . s. solitudinē. expecta me infirmū & indignū. sustine me
p spem quā habes p tanti laboris remuneratioē. sta & tribue
orationē & benedictionē seni. Hec cū lacrimis zosima postu
lante. uenerūt sic currentes in quendā locū in quo quasi arid
torrentis designabat. Ut uenerūt itaq; in pdictū locū illud
qd fugiebat ascendit p. & iterum ascendit in aliā partē. Zo
simas autē clamans. & nusquā pgdi ualens stetit in alterā
partē loci q speciē uidebat habere torrentis. & addidit lac
mas lacrimis. & suspiria suspiriis ampliauit. Tc illud corpus qd
fugiebat uocē talē emisit. Abba zosima ignosce mihi ppt
dnm. qm manifestare me tibi ɔūsa n possū. Mulier enī sū
& omnino corporeo tegmine nuda ut ipse uides. & corporis tur
pitudinē habens nudā & intectā. Sz si uis mulieri peccatrici
orationē tribuere. proice mihi palliū quo circūdatus es. ut possim mu
lieris infirmitatē opire. & conuti ad te. & tuas accipe ora
tionē. Tc tremor nimiuq; metus & mentis excessus accepit zosimā
audiens scilicet qd ex noīe uocauit. Strenuus enī erat uir il
le ualde. & diuinitatis dono prudentissimus. & cognouit qd n
ex noīe uocasset eū quē nūquā uidat de quo nūquā audierat
n manifestissime prudentie gratia fuisset illustrata. Fec autē citi
festinatioē qd iussū ē ei. Et exuens se pallio quo erat indutus. terga
us pice ei. Illa autē accipiens in quantū potuit tegens corporis par
cx tē quā oportet plus tegere cetis. pcinxit se. & conuersa ad zosimā
ait ei. Quid tibi uisū fuit abba zosima peccatricē uidere mulierculā.
Quid queris a me uidere ul discere. Tantū n pigrasti laborē ptole
rare. Ille autē in terram pstratus. poscebat benedictionē scdm mo
rē accipe. Pstrauit autē se & ipsa & utq; iacebant in tra. unus
ex alio benedictionē poscens. & n aliud ab alterutro audiebatur.
n tantū benedic. Post multarū u horarū spaciū. dixit mulier
ad zosimā. Abba zosima te conuenit benedicere & orare. tu enī
pbri honore suffultus es. & plurimis iā annis sco assistis alta
ri. & donis diuinitatis xpi secreta rimaris. Hec uba zosima

in magnu amore. & etamen magis inducebant. Et tremens
senex sudoris guttis infundebat. Dic aut ei defect9 & qsi ha
bitu oclusus. Tu manifesta es qde ex ipsa uisione mea spualit
mat. qm tu cu xpo tota es & fortiori parte sclo mortua es. tu
ipsa benedic & oratione tribue. Stabilitate senis deuicta
dix. Benedict9 ds q salute desidat animar. & zosima respon
dente amen. surrexerunt utriq; de tra. & ait mulier seni. Dic
m abba. quaobre ad me peccatrice uenisti. Tam qmqde spc
sci gra te duxit. ut aliqd ministriu exhibeas mee exiguitatis
corpi. congruu dicito m qm xpiana hodie regit tb;. qm
impatores. qm sce eccle greges. Zosimas aut respondit. Ma
ter: tuis orationib; scis pace stabile ds largit est. s; suscipe
indigni monachi osolatione & ppt dnm ora p oi pplo xpi
ano. & p me peccatore. ut n huj cursus itinis labore effici
at m sine fructu tante solitudinis uia. Et illa respondit
ad eu. Te qde oportet ut dixi sacdotiu habentem honore p me
& p omib; orare. in hoc eni & uocat9 es. s; qr obedientie p
ceptu habem9 qd m a te iussu e bona facia uoluntate. Et
hec dicens ad oriente conuisa. & oclis eleuatis in excelsu. ma
nib; q; extensis cepit orare. motu tantu labior cu silentio.
& penit9 uox n audiebat ut intelligi possit. Unde & zosi
mas nulla potuit ex ipsa oratione agnoscere. Stabat eni ut
dicebat tremens. tra conspiciens. & nichil ullom9 loquens. Ut
aut uidit ea pseuerante in orationis constancia. paululu ab
aspectu tre eleuatis oclis uidit ea eleuata qsi cubitu unu
a tra. & in aere pendente orare. hoc aut ut uidit nimio ter
rore correpti9 pstrauit se in tra. sudore q; suffusus. & minime
pauebat nichil dicere psumebat. In seipso aut dicebat. Dne
miserere. Intea aut pstrat9 iacens scandalizabat in mente. putans
ne sps ecet q se fingere orare. Conuisa aut mulier. erexit mona
chu ita dicens. Qd te abba cogitationes tue conturbant. &
scandalizas animu tuu in me. qd sps sim. & ficta facia orati

one. Satis facit esto homo peccatricem me esse mulierculam. nec non
sacrosancto circumdatam baptismate. et spiritus non sum. sed favilla et cinis.
caro. et nichil spiritualis fantasie dei gratia aliquando ad mentem venerat.
Hec dicens signo crucis signat frontem suam. oculosque et la-
bia. simulque pectori vexillum crucis infigens. ita dixit. Deus ab-
ba de adversario et immissionibus eius liberet nos. quoniam multa super
nos est invidia eius. Hec audiens senex prosternit se et apprehendit
pedes eius cum lacrimis dicens. Obsecro te per dominum ihesum christum ve-
rum dominum qui de virgine nasci dignatus est. propter quem hanc passa es
nuditatem. et propter quem has carnes ita expendisti. ut nichil ab-
scondas a servo tuo que sis. et unde vel quando et ob quam occasionem
solitudinem hanc inhabitasti. sed omnia que circa te sunt edicito mi-
ut dei magnalia facias manifesta. Sapientia enim abscondi-
ta et thesaurus occultus que utilitas in utrisque. Dic mihi omnia propter dominum
nec pro glorificatione aliquid dicas aut ostensione. sed ut mihi satisfaci-
as peccatori et indigno. Credo enim in deum cui vivis et cum quo
conversaris. quoniam ob huiusmodi rem directus sum in hanc solitudinem
ut ea que circa te sunt deus faciat manifesta. Non enim me in-
tuitus est iudiciis dei resistere. Nisi fuisset acceptabile deo nostro ma-
nifestare te. et qualiter decertasti. nec te permisisset videri ab ali-
quo. nec me confortaret tantam properare viam. nusquam valentem prius
egredi. aut potentem de cellula mea procedere. Hec eo dicente
et multa alia. elevans eum mulier dixit. Vere erubesco abba
mi dicere tibi turpitudinem actuum meorum. Tamen quia nudum corpus
meum vidisti. denudabo tibi et opera operum meorum. ut cognoscas quan-
ta turpitudine et luxuria et confusione et obprobrio repleta
est anima mea. Non enim ut tu ipse dixisti propter aliquam gloriam
meam hec tibi indicare desidero. Quid enim potero inde gloriari que
diaboli vas fui. Scio autem quia si cepero narrare ea que sunt facta
de me. fugies de me. quemadmodum quis fugiat a facie serpen-
tis. auribus non sustinens inenarrabilia que sunt operata. Dicam
tamen nichil mutans. sed vera referam. supplicans te prius ut non desi-

cias orare pro me ut misericordiam merear a Deo et inveniam illam in die iu
dicii. Et senex suffusus lacrimis flebat. Tunc coepit mulier narra
re ea que de se erant. ita dicens. RESPONSIO MARIE.
Ego frater patriam egyptum habui. parentibus autem meis viventibus et
duodecimum gerens etatis annum. affectum eorum spernens alexandri
am veni. et quomodo virginitatem meam in primis violaverim et polluerim
rim. et qualiter indesinenter et insaciabiliter vicio libidinis iacu
erim subiugata erubesco recordari. Illud autem citius dicam ut
cognoscere possis insaciabilem vicii mei ardorem. quem in amore
stupri habui. Decem et septem annis publice me ipsam consegui ia
cens in incendio luxurie. Non propter alicuius donum perdidi virgini
tatem meam. neque ab aliquibus dare volentibus aliquid requirebam. Hoc
enim libidinis furore succensa considerabam. ut magis concur
rerent ad me gratis facere implentes mei sceleris desiderium. Neque enim
hoc spes pro divitiis me aliquid accepisse. mendicans enim vivebam
et multociens stuppam filando. Desiderium enim ut dixi habui in
saciabile. ita ut indesinenter me in sterquilinio luxurie volu
tarem. Et hoc mihi erat placabile. et hoc estimabam vitam. si inde
sinenter nature iniuriam peregisse. Hoc modo mihi viventi. vidi
in quodam estivo tempore lybiorum et egyptiorum multitudinem ad ma
re currentem. et ex illis unum vocavi et dixi ei. Dic mihi quo festinant
isti qui tanta celeritate ad mare concurrunt. Respondit mihi.
Hierosolimam omnes ascendunt ob sancte crucis exaltationem. que post
aliquot dies solito ibi celebratur. Dixi autem ei. Putasne suscipient
me si voluero cum ipsis abire. Et ille dixit. Si habueris naulum.
nullus te prohibebit. Dixi ei. Vere frater naulum vel sumptum non habeo.
vadam autem et ascendam in unam navium quam conduxerunt. et licet nolu
erint enutrient me. meum et ipsam eis tradam. Corpus enim meum in po
testate habentes pro naulo accipiant. Ideo cum eis volebam ire
abla. quia multos cooperatores haberem in mee libidinis passio
ne. Dixi tibi domine mi senex. ignosce mihi. nec compellas me meam
dicere confusionem. Contremisco enim novit dominus. maculant enim

et te et ipsum aerem isti sermones mei. Zosimas autem cum lacrimis infim
dens respondit ad eam. Dic per christum dominum o mater mea. dic et ne pretermittas sequentia tante salutifere narrationis. Illa autem adiun
gens priori narrationi addidit hec. Ille autem adolescens sermonum
meorum audiens scurrilitatem. ridens discessit. Ego autem quem manu
tenebam fusum proiciens cucurri ad mare ubi illos conspexi cur
rentes. et iuuenes aliquos stantes in litore numero quasi decem
satis corpore motuque acerrimos. et ad id quod mihi erat placabile
optimos uisu. Erant enim et alii plures qui iam in naues ascen
derant. Inprudenter autem ut mihi consuetudo erat in medio eorum me
irreuerenter dedi dicens. Accipite et me uobiscum quo pergitis. non enim
ero uobis implacabilis. Sed et alios sordidiores proferens sermones
omnes ad ridendum commoui. Illi autem inerudicionem motum meum uidentes
accipientes in nauiculam portauerunt. Exinde autem nauigare ce
perunt. Que autem post hec acta sunt. quomodo tibi enarrare potero homo dei.
Que lingua dicere potest. aut auris ualeat audire ea que in
nauigio uel in itinere facta sunt. quomodo eos ad peccandum miseros ego
compellerem et nolentes. Nequissima ego peccatrix cuius non sum infeli
cibus magistra sceleris effecta. Ego nunc rogo ut a parte sis. quia
nunc miseria stupesco quomodo meas mare illud sustinuit nequi
cias luxurias. et quomodo non aperuit os suum. et infernum uiuentem de
mersit me. que tantas in laqueum deduxi animas. Sed ut arbi
tror mea deus qui neminem uult perire. sed omnes saluos fieri. requirebat
penitenciam. Non enim uult mortem peccatoris sed longanimiter ex
pectat sustinens conuersionem. Sic namque cum magna festinacione
ascendimus hierosolimam. Per quantos quidem dies ante festiuitatem
in ciuitate commorata sum. similibus nequissimis uacaui operibus
magisque peioribus. Non enim sufficiens fui iuuenibus mecum in ma
ri luxuriantibus et in itinere. sed et alios multos peregrinos et ciues
in mei sceleris actus congregans coinquinaui seducens. Quando autem
uenit sancte exaltacionis festiuitas preciose crucis. ego quidem sic
et prius iuuenum illaqueans et capiens animas. Primo autem

undi diluculo omnes ad ecclesiam unanimiter concurrentes. Abii et
ego currens cum currentibus et veni cum illis in atrium templi. Et cum
advenisset divine crucis exaltatio, impingebar et repelle
bar quodammodo festinans ingredi cum populo conantem usque ad ianuam templi
cum his qui ingrediebantur cum magna laboris tribulatione appropin
quabam ego infelix. Quando autem ianuam ingredi volebam, illi quidem omnes
sine impedimento ingrediebantur, me autem divina aliqua virtus prohibe
bat, nec indulgebat introitum. Moxque iterum repulsa eiciebar foras
et sola reiecta inveniebar in atrio stans. Sperans autem per muliebrem
impotentiam mihi hoc evenire, iterum me aliis immiscebam in quodammodo
faciens introeundi, sed laborabam in vacuum. Ut enim limina vesti
gio contingebam, omnes intus recipiebantur nullum impedimentum
habentes, ego autem sola non recipiebar, sed quasi multitudo milita
ris mihi ingredienti aditum claudere, ita me repentina aliqua
prohibebat virtus, et iterum veniebam in atrium. Hoc ter et quater pas
sa, et facere conatus, et nichil proficiens, desperans de cetero et ampli
us nequaquam progredi valens, factum fuerat quippe corpus meum a vi compri
mentium valde confractum. Recedens itaque inde steti in quodam an
gulo atrii, et ob quam causam prohiberer videre vivificum lignum
cogitare cepi. Tetigit enim mentem et cordis mei oculos intellectus
salutis, recogitans quia squalida actuum meorum scelera mihi intro
eundi aditum denegarent. Cepi namque flere nimium, conturbari
et pectus tundere, atque suspiria de profundo cordis proferre. Ge
mens et eiulans prospexi in loco in quo stabam sursum imaginem sancte
Dei genitricis depictam, et aio ad eam, indeclinanter ad eandem in
tendens: Domina virgo que verum Deum secundum carnem genuisti,
scio enim et vere scio quia non est tale condecens peccatricem adorare
imaginem tuam vel contemplari eam tantis pollutam sordibus; iustum
enim est luxuriosam me a tua purissima castitatis mundicia
abhominari et respici. Tamen quoniam ut audivi, ob hoc factus est Deus
homo quem ipsa digna genuisti ut peccatores vocaret
ad penitentiam, adiuva me solitariam et nullum habentem ad

intuitum. Precipe mihi licentiamque tribue. ut hanc ecclesiam ingredi merear. et non efficiar aliena a uisione preciosissimi ligni. in quo affixus deus homo est. quem uirgo concipiens. ipsa uirgo peperit. et proprium sanguinem dedit pro mea liberatione. Iube o domina et mihi indigne obuiamne crucis salutationem ianuam patefieri. et te faciam dignissimam deo fideiussorem. quia numquam ultra meam carnem coinquinabo per horrida inmixtionum ludibria. sed mox ut filii tui uirgo sancta uidero lignum. seculo et omnibus actibus eius cum omnibus que in eo sunt statim renuntio. et continuo egrediar ubicumque ipsa ut fideiussor me duxeris. Hec dicens. et quasi aliquam satisfactionem recipiens fidei succensa calore et de pietatis uisceribus dei genitricis presumens moui me de eodem loco in quo stans feci orationem. Et ueniens iterum ingredientibus me miscui. et ultra non erat qui me expelleret. neque qui me prohiberet appropinquare ianue templi. Accepit ergo tremor me ualidus. et extasis. et tota tremebunda turbabar. Inde secus iterum ueniens ad ianuam cui mihi prius aditus claudebatur. quasi omnis uirtus que mihi prius ingressum prohibebat. post ingredienti uiam preparabat. ita absque impedimenti dolore introiui. et sic intra sancta sanctorum recepta sum et preciosi. ac uiuifici ligni crucis adorare misterium digna habita sum. et tunc uidi dei sacramenta. et qualiter deus est paratus suscipere penitentiam intellexi. Proiciens me pronam in terram. et sanctum illud exosculans pauimentum exiui. Reuersa sum iterum in locum illum ubi fide dictioni conscriptum est cyrographum. et genua curuans. coram imagine sancte uirginis et dei genitricis. eam his deprecata sum uerbis.

Tu quidem semper o benignissima domina. tuam mihi ostendisti pietatis misericordiam. tu mei indigne non proiecisti supplicationem. uidi gloriam quam nos peccatores merito non uidemus. Gloria omnipotenti deo qui per te suscipit peccatorum penitentiam. Quid amplius peccatrix et misera ualeo dicere. aut enarrare. Tempus est iam implere quod promisi. nunc ubi tibi complacet dirige me. Esto mihi salutis ductrix et ueritatis magistra. precedens me in uia.

que ducit ad penitentiam. Et hec dicens audiui uocem alicuius a lon
ge clamantis. Iordanem si transieris. bonam inuenies requiem. Ego au
diens hanc uocem et pro me hanc factam fuisse credens lacrimans
clamaui. et ad dei genitricis imaginem respiciens sic locuta sum.
Domina domina toti orbis regina. per quam humano generi salus adue
nit. noli me derelinquere. Et hec dicens de atrio sum egressa templi
et festinanter ambulaui. Exeunte autem me uocauit quidam. et dedit
mihi tres numos dicens. Accipe hos numos. Ego autem tres ex eis
comparaui panes. et hos accepi benedictionis mee itineris congru
os. Interrogaui autem eum qui panes uendebat. qualis uia esset que ad iorda
nem duceret. Et cognoscens ab eo portam ciuitatis per quam ad ior
danem iter erat. currens et festinanter ibam plorans et eiulans.
Erat autem iam hora diei tertia. quando preciosam merui et sanctam uidere
crucem. Et sole iam ad occasum declinante ecclesiam uidi beati io
hannis baptiste, positam iuxta iordanem. Et inde templum ingres
sa. sancta adoraui. et continuo in iordanem descendi. et ex illa sancta
aqua manus et faciem laui. et tunc unius panis medietatem comedi et
ex aqua iordanis bibi. in terra nocte quiescens. Lucescente autem
die communicaui uiuifica et intemerata christi domini sacramenta. in
eadem sancti precursoris et baptiste iohannis basilica. et sic transiui ior
danem. et iterum petiui ductricem meam, ut me dirigeret ubi ei placitum
esset. Deueni autem in hanc solitudinem, et nunc usque hodie fugiens
elongaui expectans dominum meum qui saluos facit a pusillo animo
et procella eos qui conuertuntur ad ipsum. Zosimas autem dixit ad eam.
Quot anni sunt o domina mea, ex quo hanc inhabitas solitudinem.
Respondit mulier. Quadraginta septem anni sunt. ex quo de ci
uitate sancta egressa sum. Dixit autem zosimas. Et quid inuenire ad esum
potuisti, aut o mi domina inuenis. Respondit mulier. Cum duobus
panibus et dimidio transiui iordanem. Qui post modicum arefacti
quasi lapides obduruerunt. et modicum quod usque ad aliquos annos
comedens transegi. Dixit autem zosimas. Et sic absque dolore tan
ti temporis transisti longitudinem. nichil repentine immutationis
habens

conturbantis te. Et illa dixit. Crede mihi ne me interrogas quam di
cens valde intremisco. si ad commemorationem venero tantorum que
sustinui periculorum et cogitationes que iniquae conturbaverunt me. Ti
meo enim ne et iterum ab eis capta aliquam tribulationem patiar. Dicit Zo
simas. Nichil relinquas o domina quod non indices. Semel enim in hoc
manifestum cognovimus ordine, omnia te indiminute oportet nos
edocere. Illa autem dixit ei. Crede mihi abba decem et septem annis feris
inmansuetis et irrationabilibus reluctans desideriis. dum cibum su
mere inciabam. desiderio mihi carnes erant. Concupiscebam pisces quos
egyptus habebat. desiderabam vinum delectabile mihi. Multum enim
delectabar in vino. et inmoderate illud sumebam. dum essem in
seculo. Hic aquam dum non haberem. vehementissime urebar. Fiebat mihi
autem et de luxuriosis canticis nimium desiderium perturbans et redu
cens ad memoriam demoniorum cantica decantare que in seculo
didiceram. Mox autem lacrimans et pectus meum percutiens. me ipsam
ad memoriam reducebam de convenienti fide dictionis quam
feceram egrediens contra hanc solitudinem. Veniebam autem per cogitati
onem ante imaginem sancte dei genitricis que me in sua fide suscepit.
et ante illam plorabam. ut effugaret a me cogitationes que meam mi
serrimam animam affligebant. Quando non autem superflue deberem lacrima-
bam et viriliter pectus meum tundebam. tunc videbam lumen undique cir
cumfulgens me. et serenitas mihi quedam stabilis mox fiebat. Cogi
tationes autem que ad fornicationem iterum compellebant me: quomodo
tibi enarrare possum abba. Ignosce. ignis sa [illegible] infelix corpus
meum nimis succendebat. et totam me penitus exurebat. et ad
desideria commixtionis trahebat. Dum mihi quando talis ascendebat cogitati
o prosternebam me in terra. et lacrimis terram infundens. ipsam veraci
ter mihi astare sperans cuius fiducia huc veneram. minaci me compel
latione exagitare furentem quasi prevaricantem. et penas prevari
cationis mihi imminentis ira mucronis contra me agentem. Non
antea enim surgebam de terra nisi post illa dulcissima lux illumi
naret me subito. et cogitationes perturbantes me effuga

ur. Semper itaque cordis mei oculos ad illam fideiussorem meam sine cessa
tione erigebam. deprecans auxiliari mihi in hanc solitudinem et pe
nitentiam. Habui adiutricem et cooperatricem ipsam que genuit castita
tis auctorem. et sic decem et septem annorum curriculum periculis
multis ut dixi eluctata. et tunc et usque hodie adiutorium dei et eius
genitricis mihi assistit in omnibus dirigens me. Dixit autem zosimas. Unde
habuisti cibum aut uestimentum? Et illa dixit. Panes quidem illos
sicut iam dixi expendens per decem et septem annos. deinde nutri
ebar herbis que inueniebantur per solitudinem. Indumentum quod ha
bui transmeato iordane. nimia uetustate scissum consumptum est.
Multa ergo glaciali frigore et incendio estus sustinui. concrema
ta estus incendio. et nimio frigoris corpus gelu rigescens et tre
mens multociens in terram decidi. et diu misera iacui inmobilis
etiam multis et diuersis necessitatibus et temptationibus inmensis eluc
tata sum. A tunc ergo usque in hanc diem uirtus dei et fideiussor mea mul
tis modis miseram animam meam et corpus custodiunt. Recordans uis
enim de qualibus malis liberauit dominus me. esca enutrior inconsumma
bili. et satietatis possideo epulas spem salutis mee. Nutrior atque
cooperior tegmine uerbi dei qui continet omnia. Non enim in solo pane ui
uit homo. et non habentes operimentum. petra circumdati sunt tegmine
hi qui se peccati expoliauerunt tunica. Audiens autem zosimas quoniam
scripturarum testimonia proferebat ex moysi libris et beatissi
mi iob. seu psalmorum. dixit ad eam. Psalmos o mater didicisti. uel
alios libros sancte scripture legisti? Illa autem hoc audiens [illegible] ridens
dixit ad eum. Crede mihi non uidi hominem ex quo iordanem transiui. nisi te
hodie. Sed neque feram aut aliud quodcumque animal ex quo deueni
in hanc solitudinem. Litteras autem numquam alicubi didici. Sed neque
psallentem aut legentem aliquem auscultaui. Sermo autem dei ui
uus et efficax intellectum manifeste docet humanum. Huc usque
finis eorum que mea sunt. Nunc autem obsecro te per incarnationem uerbi
dei ut pro me ores luxuriosa. Et cum hec dixisset. cucurrit se
nex ut genu flexo se in terram prosterneret. et uociferans cum lac

mis exclamavit. Benedictus deus qui facit mirabilia magna solus.
gloriosa et stupenda quibus non est numerus. Benedictus es domine deus qui
ostendisti mihi quanta largiaris timentibus te. Vere enim non derelinquis
querentes te. Illa autem apprehendens senem non permisit ut in terra se
prosterneret. sed dixit ei. Hec que audisti a me obtestor te per dominum
salvatorem nostrum ihesum christum verum deum nostrum ut nemini dicas.
quadusque deus a vinculo carnis absolvat me. His omnibus acceptis.
vade in pace et iterum hisdem kalendis et anno revolvente
apparebo tibi et videbis me deo nos gubernante gratia. sed fac quod
te nunc rogo. In sacris ieiuniis recurrentibus anni venturi
non transeas iordanem ut consuetudinem habetis in monasterio.
Stupebat autem zosimas audiens quoniam et canonem monasterii scie-
bat. et expansis manibus dedit gloriam deo qui maiora quam petitur
diligentibus se largitur. Illa autem dixit. Sustine ut dixi abba in
monasterio. neque enim si exire volueris valebis. Vespere autem sacratis-
sime dominice cene accipe divini corporis et vivifici sanguinis por-
tionem in vase dignoque tanti mysterii. et affer tecum. et sustine
me in illa parte iordanis que coniungitur seculo. et ego veniens
sacra accipiam dona. Ex quo enim in ecclesia beatissimi precursoris
priusquam transirem iordanem communicavi. postea non communicavi. Et ideo
deprecor ut meam petitionem non renuas. sed affer mihi divina ac vi-
vifica mysteria. ea hora qua dominus discipulos cene divine participes
fecit. Iohanni abbati monasterii in quo habitas edicito ut adtendat sibi
ipsi et gregi suo. aliqua enim sunt ibi emendatione digna. sed hoc tem-
pore nolo ut dicas ei. sed quando tibi preceperit deus. Hec dicens. orationem
a se postulans ad interiorem solitudinem veloci festinavit.
Zosimas autem prosternens se osculabatur terram et ei vestigia dans gloriam
deo. Iterum autem eiusdem solitudinis iter remeans quo venerat coniunxit
se monasterio. eo videlicet tempore quo consueverant hi qui in eodem
morabantur redire. et totum quidem annum illum tacuit. minime au-
dens alicui dicere ex his que viderat et audierat. Apud se autem
deprecabatur deum ut iterum ostenderet ei desiderabilem vultum. Suspira-

bat sepi⁹ considans tarditatē anni cur sus. Qn aū aduenerat sa
crati ieiunioꝝ pma dn̄ica. mox p solitā orationē om̄s qđe de
monastio exiert. ipse aū modica febris infirmitate detent⁹.
mansit int⁹ in monastio. Recordat⁹ ē aū zosimas scē illi⁹ sibi
pdicti. qꝛ uolens exire n̄ ualebis. Aliqn̄tis aū elapsis dieb;
ab infirmitate subleuat⁹ in monastio ūsabat⁹. Qn aū mona
chi st reusi & comunecti uespe sacre cene dn̄ice. fec qđ ei iuss
sum ē. Et mittens in modicū calicē intemerati corpis por
tionē & pciosi sanguinis dn̄i nr̄i ihu xpi. posuit in canistro
caricas modicas & palmarꝫ fruct⁹ id ē dactilos. & parū de
lenticulis aq̄ infusis. & uenit tarde hora iam uespa ad ripam
iordanis aduentū prestolans scē. Beatissima aū illa tardante
muliere. zosimas n̄ dormiuit. s; sollicite inspex solitudinē. ex
optans quā uidē desidabat. Cogitabat aū senex hec apud se
ipsum. Nuqđ ueniens & n̄ me inueniens reuſa est. Hec dicens
lacmas effudit. & oclos eleuans i celū suppliciť dn̄m depcaba
tur sic dicens. Nō me alienes dn̄e uidē itm quā uidē conces
sisti. & n̄ hinc recedā uacuus peccata hec mecū portans.
Hec orans cū lacmis. alia in eū incidit cogitatio. Qđ itaq; &
si uenit faciet. Qm̄ n̄ transiet iordanē. qa nauicla n̄ ē. Q ualiter
ad me pueniet indignū. Heu me infelicē. heu me peccata
mea tanta te me alienū fecert. Hec sene cogitante. ecce
illa scā aduenit & in parte alia stetit fluminis unde uene
rat. Zosimas aū uidens eā surrex gaudens & exultans nimis
& glificans dn̄m. Lucta aū certaminis int⁹ fluctuabat cogita
tionis intentione. qđ ad se transire n̄ posset. Et respiciens se
nex uidit eam uexillo crucis aqua iordanis signante. Totius
tē noctis tenebras splendor illuminabat lune. qa tēp⁹ recur
sus illi erat. Statim aū ut signū crucis inpressit. ascendit
sup aq̄s. & ambulans sup liqdum fluminis. pfluctū ad se ue
niebat qsi p solidā tram. Zosimas aū stupens & genua flectē
cupiens. scā illa clamans phibuit dicens. Qđ facis abba. Sa

edos dies et diuina portans mysteria. Qui statim obediuit dicenti.
Illa autem descendens de flumine: dixit seni. Benedic pater benedic.
Ille autem cum magna festinatione respondit. Stupor enim nimius in
uasit eum in tam mirabili aduentu et dixit. Vere non est mentitus deus qui
pollicitus est similes eos sibi esse qui semetipsos purificant. Gloria tibi christe
deus noster: qui ostendisti mihi per hanc tuam ancillam quantum inferior sum
mensure tue perfectionis. Hec eo dicente: postulauit mulier
seni symbolum et ut dominicam inchoaret orationem. Et expleta
dominica oratione sicut moris erat. pacis osculum obtulit seniori.
Et sic sacrosancta mysteria suscipiens dona. et in celo extendens
manus: grauiter ingemuit cum lacrimis et sic clamauit. Nunc di
mittis domine ancillam tuam secundum uerbum tuum in pace: quia uiderunt oculi
mei salutare tuum. Et seni dixit. Indulge abba. et aliud peti
tionis imple mandatum. Vade nunc ad monasterium dei pace guber
natus. In recursu autem anni ueniens iterum uenies in illum torrentem
in quo tecum sum primo locuta: et uidebis me iterum qualiter deus uoluerit.
Ille autem respondit. Utinam esset possibile nunc tua sequi uestigia: et
tui preciosissimi uultus uisione perfrui. Oro mater ut unam seni
petitiunculam facias: et modicum cibi ex eo quod attuli digne
ris accipere. Et hec dicens ostendit ei quod secum detulerat cani
strum. Illa autem extremis digitis lenticulam contigit. et tria tollens
grana intulit ori: sufficere dicens gratiam spiritus ut custodiret anime
substantiam immaculatam. Tunc seni dicit. Ora pro me pater domine et
mee infelicitatis semper memor esto. At ille pedes sancte eius
humefecit lacrimis. et deprecabatur eam ut oraret pro ecclesia sancta et
imperio et pro se. Dimisitque eam flens abire et eiulans. Non
enim audebat eam diutius retinere: que nec si uellet. poterat dete
neri. Illa autem iterum crucis impressione iordanem signans. ascen
dit ambulans super liquidum iordanis elementum. et transiuit sicut
antea ueniens fecerat. Senex autem reuersus est gaudio et ti
more nimio repletus. Semetipsum reprehendebat penitus quod no
men sancte non requisiuit. Sed in hoc consolabatur ut in futuro anno

nom̄ scē ad discere. Trāsacto aū eodem anni cursu. uenit tām
in uasti deserti solitudinē. Expletis omnib; sedm̄ consuetudinē
& festinans ad illam glosam uisionē intuendā. & pambulans
solitudinis ıt. & inueniens aliq cupiti loci indicantia signa.
dextra leuaq; aspiciens intuitū oculor deducens. illustrans
ūq; sic citissim uenator: sicubi felicissimā posset ꝯphende
ferā. & ut nichil ullom uidit. nusq se mouens cep se ipsum
infunde lacmis. Te ad celū eleuans oculos dicebat. Ostende
m dn̄e absconditū thesaurū. quē m peccatori manifestare
dignat es. Ostende m dn̄e in corpe angtm. cui tot ꝯpari in
digni ē mund. Hec orando ꝑuenit ad locū q ī similitudine
fuerat designat torrentis. & in extrema ei stans uidit in par
te supiore splendentē solem. Et diligent aspiciens. uidit scē
mortuū iacens corp. & man sic cōpositas ut oportuit & ad ori
entē ūsu corp iacens. Currens aū lacmis lauit pedes beatis
sime. Nō enī corpis ei aliud mbrū audebat tange. lacmans
aū aliqdiu. & psalmos dicens tēpi & rei congruentes. fecit
sepulture orationē. & dicebat. Sibi ipsi forsitan n̄ cōplacet
hoc fieri. Hec eo cogitante. designata scptura erat in tra ū
hec legebantur. Sepeli abba zosima misere marie corpus
culum. redde tre qd suū ē. & pulueri adice puluerē. Ora ta
m̄ p me transeunte mse farmochy sedm egiptios. qē sedm
romanos aplis. die nona ad nocte. id est qnto. aplis saluta
fere passionis p dnine ac sacre cene cōmunione. Has
littas senex cū legisset. cogitabat qd ē q̄sna eet qui scribe
illa enim ut ipsa dixerat littas ignorabat. In hoc tām ual
de exultans gaudebat. q scin ei didicit nom. Cognouit
aū qa mox ut diuinis mysteriis in iordane participata
est. eadē hora ū in locū illū uenit. statim hominē exuit.
& ide ıt qd zosimas p uiginti dies ambulans & uix con
summauit. laborans uni hore cursu maria cōsummauit. &
stati migrauit ad dnm. Glorificans aū dnm zosimas. &

lacrimis corpus eius infundens. Opus inquit miser zosima quod iussus es oportet
te perficere. Sed quid faciam infelix, quia unde fodere ualeo non habeo.
Sarculum deest. rastrum non est mihi. nichil que per manibus habens ex omnibus.
Hec eo in corde suo cogitante: uidit paruum lignum et pro modicum iacens. Quod assumens cepit fodere. Valde enim durior erat
terra et ualde fortis. et nequaquam ualebat senex fodere eam. quia et ie
iunio confectus erat. et itineris pene fatigatione consumptus.
Laborabat enim et suspiriis nimiis urgebatur. et sudoribus ma
defactus; uidit ingentis forme leonem iuxta corpus sancte marie
stantem. et eius plantas lambentem. Videns autem contremuit pre pa
uore grandissime fere illius. Precipue quia audierat sanctam illam
dicentem quod numquam feram aliquam in illo deserto uidere. Signo
autem crucis se confirmans armauit se undique: credens quod ille
sit eum custodire ualere uirtus iacentis. Leo autem cepit an
nuere seni: blandis eum motibus salutans. Zosimas autem dixit
leoni. Quomodo adeo missus uenisti o maxime ferarum ut huius dei
famule corpus terre commendetur: exple opus officii. Ego enim senectute
confectus non ualeo fodere. Sed nec congruum quod habeo ad hoc
opus exercendum. et iterum itineris tanta longitudine properare non
ualeo ut afferam. tu diuino iussu opus hoc cum ungulis faci
to. ut commendem terre hoc sancte corpus. Continuo autem iuxta senis
sermonem leo fecit foueam: quantum ad sepeliendum sancte corpus suf
ficiebat. Senex uero lacrimis pedes eius abluens. et multipliciter
effusa prece exorans pro omnibus eam tunc et amplius pro se exorare cepit. opu
it terra corpusculum astante leone. et nichil aliud habens su
pra corpus nisi illud scissum uestimentum quod iam antea proiecerat:
ex quo aliquantum corporis sui texerat maria membra. Tunc recedunt pari
ter. leo quidem in interiora solitudinis quasi ouis mansueta. zosi
mas autem reuersus est in sua benedicens et glorificans dominum. et ymnum
laudis decantans christo deo nostro. Veniens autem in cenobium suum
zosimas omnia fratribus ex ordine retulit: nichil que abscondit
ab his omnibus que uidit et audiuit. Illi autem audientes mag

nalia dei magno stupore animati sunt et cum timore et amore et mag
na fide celebrabant beatissime transitus diem. Johannes autem abbas eiusdem
monasterii invenit quaedam apud fratres suos correptioni digna iuxta
secundum illius sermonem et haec miserante deo emendavit. Zosimas vero in
eodem laborans monasterio implevit annos centum et tunc migravit
ad dominum in pace. Gratia domino nostro Ihesu Christo cum quo patri gloria et honor
per infinita secula seculorum AMEN. De sancta abbatissa [illegible] cxx.
Narraverunt de abbatissa Sara quia manserit tredecim annos
fortiter a fornicationibus demonum impugnata, et numquam ora
vit ut recederet ab ea huiusmodi pugna, sed solum hoc dicebat. Da
mihi domine fortitudinem. Dixerunt item de ea, quia infestior ei fuerit ali
quando imminens fortius idem fornicationis demon, mittens in
cogitatione eius seculi vanitates. Illa autem non relaxans animum a
timore dei et a proposito abstinentiae, ascendit semel super tectum
suum orare et apparuit ei corporaliter spiritus fornicationis et dixit
ei. Tu me vicisti Sara. Illa autem respondit. Ego te non vici, sed dominus
meus Ihesus Christus. [illegible] Narravit sanctus Basilius episcopus dicens. cxxi.
Fuit in quodam monasterio feminarum quaedam virgo quae stultam se esse
et a demone se habere simulabat. quae usque adeo ab omnibus aliis per
errorem habebatur. ita ut nec cibum quidem cum ea caperent. Talem
sibi quidem elegerat vitam, ut a coquina numquam recedens. totius illic
ministerii impleret officium. Et erat secundum vulgare proverbium
universae domus vas spongia impletum, a se rebus probans quod in sanctis
libris legimus scriptum. Si quis inquit ex vobis putat se esse sapi
entem in hoc mundo, sit stultus. ut sapiens fiat. Hec igitur in
volutum pannis caput. ita quoque in omnibus serviebat. Ceterae
autem virgines tonsae: cucullis cooperiebantur. Nulla aliquando
hanc potuit de quadringentis virginibus inde mandu
cantem, numquam per evum suum sedit ad mensam. Ac nulla vel
modica parte panis accepit, sed micas tantum detergens de
vasa et abluens ollas. his solis alimoniis contenta vive
bat. Nulli umquam fecit iniuriam. nulla ipsi murmur audivit.

nulli aut parū aut satis locuta ē unq̄. Et certe cū ab omnib;
cederet̄. cū omniū uiuens odio. maledicta oīum sustinēr
rio cui hoc uocabulū erat p̄batissimo uiro. sēp q; in deser
uiuenti. astitit angls dn̄i q̄dā die sedenti in loco porfirite
affat⁹ q; ē eū his uerbis. Cur inq̄t grandē aliqđ ēē te credis aut
scs. & in huiusmodi degens loco. Uis uidē mulierē te sanctio
rē. Vade ad tabennensiotaꝝ monastiū feminaꝝ. & unā ex
ipsis illic inuenies in capite habentē coronā, ipsāq; cog
nosce ēē meliorē. Que dū cont̄ tantū p̄plm sola diebus
ac noctib; pugnat, cor ipsi⁹ a dō nunq̄. recessit. Tu aū uno i
loco resideus. neq; q̄quā aliquo p̄gdiens p os urbes animo
& cogitatione uagaris. Statimq; ad sup̄dictū monastium
uenit, & magistros frm̄ rogauit ut introducerent eū ad ha
bitaclm feminaꝝ. Que mox illi ut uite gloriose uerū & & p
uectioris etatis uiderēt. cū fiducia grandi introduci fecerīt.
Ingressus aū. oms sorores desidauit inspicē, int qs solā ipt
quā uenerat n̄ uidebat. Ait aū ad postremū. Omīs mihi inq̄t
adducite: deēē mihi uidet̄ aliq. Dicunt ad eū. Unā habem⁹ stul
tam intrinsec⁹ in coquina. Sic eni eas que a demone uexant̄
appellant. At ille. exhibete inq̄t ad me ipsā q; ut uideam
eā. Quo audito. sup̄ memorata uocare ceperunt. Que cū nol
let audire: sentiens ut credo aliqđ. aut fortassis hoc ipsū
diuina tam̄ reuelatione cognoscens. dicunt ei. Scs piteri⁹
te uidē desidat. Erat aū uir fame ac nominis grandis.
Cūq; ad eum fuisset exhibita. uidisset q; panno fronte eī⁹ in
uolutam, piecit se ad pedes ei⁹ dicens. Benedic me inq̄t.
Q̄d rursus ad pedes illi⁹ & ipsa te fec. & dix. Tu me inq̄t
benedic dn̄e. Oms sorores obstupuer̄t. simul dicentes.
Noli abba talē iniuriam sustinē: fatua eni est ista quā
cernis. Te scs piteri⁹ hoc ipsis omnib; ait. Vos inq̄t estis
fatue. nā hec & uiā, & mea est anima. hoc eni mea uo
cant illi feminas spūales. Et deprecor dn̄m ait. ut dign⁹

ipsa in die iudicii mereatur inueniri. Quo audito. omnes simul
ad pedes ipsius procidere. singule uaria peccata ei propria confiten
tes. Alia enim abluens sordes catini super eam se fudisse dicebat,
alia uero colaphis eam a se uerberatam sepe memorabat. alia nares ipsius
sinape impletas a se esse deflebat. Cetere quoque diuersas referebant
se ei iniurias irrogasse. pro quibus omnibus sanctus ille fusis deo precibus,
egressus est. Post paucos autem dies non ferens illa tantam sui gloriam
tantoque se nolens sororum honore cumulari. grauiterque se onerans.
excusationibus singularum egressa de monasterio illo occulte. quo ierit
in quem se miserit locum. uel quo fine defecerit. ad nullius illorum firm
et sororum potuit noticiam deuenire. De quadam meretrice cxxii

Quedam pulcherrima meretrix fuit in quadam ciuitate que habuit
multos amatores. Quidam uero de ducibus ueniens ad eam dixit. Promitte
michi castitatem tuam. et ego te accipiam in uxorem. Illa quidem promittente
accipiens eam introduxit in domum suam. Cumque a suis amatoribus que
reretur. agnito quod ille tam magnus uir sortitus eam fuisset uxorem, dixerunt.
Si accesserimus ad ianuam hominis tam potentis. cognoueritque de
sidia requirentium. procul dubio puniemur. Sed uenite post dorsum domus
itamus solito sibilo. Cumque illa sibilantium sonum audierit descendet
ad nos. et inueniemus innoxii. Que cum audisset. signauit aures
suas et exiliens in interiora domus ingressa est. atque clausit. Hec
itaque locutus senior. dicebat meretricem esse animam. amatores autem eius ui
cia. ducem uero uel principem dicebat esse christum. domumque eius celorum per
petuam mansionem. sibilatores autem demones sunt maligni. Hec
quoque si casta fuerit et fidelis. semper currit ad dominum. Sed quidem cuidam
episcopo nunciatum est a quibusdam. matronas seculares esse duas mulie
res fideles que quasi impudice uiuerent. Episcopus autem ex his commo
tus est et suspicatus est ne forte et alie huiusmodi essent. Ad deprecan
dum dominum se conuertit. inde certus rogans effici quod et meruit.
Post diuinam enim atque terribilem consecrationem dum singuli ac
cedent ad participanda sancta mysteria. per uultus eorum cernebat
animas. quibus unaqueque anima subiacet peccatis. Pecca

toꝝ nāq; hominū uidebat facies nigras. q̄sdam ipsoꝝ tāq̄ ab es
tu exustas facies habentes. oculos aū rubeos ac sanguineos. Alios
u̇o claros facie. candidos amictu. Et alii q̄dem dū acciperent
corp⁹ dn̄i. exurebat eos. Aliis aū sic lum̄ efficiebat̄ inse. & ꝑ os
ingressum. om̄e eoꝝ corp⁹ illustrabat. Deinde conuertit se & cep
etiam mulierib; distribuere. ut cognosceret quales & ipsaꝝ u
eent anime. Et uidit simili m̄ eas fieri nigras. atq; rube
as. eaꝝ facies sanguineas q̄q; & albas. Int ipsas aū aduene
rt ille mulieres que accusate erant illi ep̄o. ꝓpt q̄s maxi
me ad hac p̄ce & p̄uidentiā uenerat. Cernit & ipsas dū ac
cedunt ad scm̄ mysterium x̄. facte st̄ sic a lumine illustrate.
Rurs⁹ ep̄c ad solita p̄ce conuertebat̄ supplicans d̄o. discere cupiens
modū reuelationū que ei demonstrate fuerant. Cui angl̄s
dn̄i astitit. & de singl̄is interrogare cep. Scs aū ep̄c de illis du
ab; sciscitabat̄ mulierib;. si uera eet illa p̄ma accusatio an
falsa. Angl̄s dn̄i affirmabat uera ee oīa que dicta de eis
fuerant. Angl̄s dn̄i sic locut⁹ ē. Ep̄c q̄q; ad anglm ait. Et q̄m
in pceptione corpis dn̄i splendide erant facies eaꝝ. albam
u̇o stolam habebant. lumine enī fulgebant. n̄ paruo. Ait aū
angl̄s. Eo qd resipuerint de actib; suis. & discedentes ab his la
crimis & gemitib; & elemosinis paupum. ꝓfessione diui
nū meruerint numerū. de ceto nequaquam in eisdē malis ambu
lare pmittentes se. siquidē de pōrib; delictis ueniā mereban
t. & ꝓpt hoc diuinā meruerint inmutationē. & a criminib;
absolute st̄. & uiuent deinceps sobrie. & iuste. & pie. Ait
aū ep̄c ad anglm. Obsecro te dic m̄ & uultuū differentias
inqb; peccatis unusqsq; subiaceat. ut & de his cognoscens
ab omi liberer ignorantia. Angl̄s aū dixit ad eū. Hi quidē
q̇ splendidi atq; uultu hilari st̄. in sobrietate & castita
te & iusticia uiuunt. modesti q̄q; & condolentes & mise
ricordes st̄. Hi u̇o q̇ nigras habent facies. fornicationis
libidinis. ceteroꝝ q; scelerū & delictoꝝ opatii sunt. Hi u̇o

qui sanguinei atque rubei apparuerint. in malignitate & iniusticia
conuenientes sunt. blasphemi. dolosi. homicide. amantes detractiones.
Tu itaque serue dei adiuua eos. si salutem ipsorum desideras. propterea etiam
meruisti orationum tuarum effectum. Quantacumque igitur tibi uirtus & studium
est circa dominum tuum ihesum christum. omnem eorum rege prudentia. ut
conuertantur a propriis delictis ad dominum. suadens eis & manifestans. qui
delictis subiacebant. ne propriam desperent salutem. Penitentibus quidem
illis & conuertentibus animabus eorum erit salus & exultatio futurorum
bonorum. Tibi ergo plurima merces erit imitando dominum qui secundum
magnam misericordiam suam in terris conuersatus est propter salutem hominum ihesus cxxvi.
christus dominus noster qui cum patre & spiritu sancto uiuit. & regnat. De iohanne episcopo [illegible]

Gloriosus iohannes episcopus adhuc uiuens in carne cepit miraculum. sed postquam
migrauit ad dominum compleuit. Mulier quedam peccatum grauissimum
in se recognoscens ad sanctum iohannem peruenit. & pedes eius comprehen
dens cum multis lacrimis clamabat dicens sancto. Peccatum o pater
beate, habeo misera quod ad aures hominum uenire non potest.
& scio quia si uis potes id mihi indulgere. Dixit enim uobis dominus. quia
quecumque solueritis super terram. erunt soluta in celis. & quecumque
ligaueritis super terram. erunt ligata & in celis. & quorum remiseri
tis peccata. remittuntur eis. & quorum retinueritis retenta sunt.
Hec uerba audiens a muliere sanctus. & timens si petitionem eius re
futaret. noxii ei etiam tormenti fieret. dum ipsa posset liberari a
proprio peccato per fidem quam habebat in eum. dixit ad eam humiliter.
Si itaque o mulier deo credis quod per felicitatem meam ignoscatur
tibi crimen quod dicis. confitere hoc mihi. Que dixit. Non possum domine di
cere id. neque enim potest auditus hominis portare illud. Dicit ergo ad
eam sanctus. Et si erubescis uade & scribe illud si nosti litteras. & fer
mihi. Illa uero respondit. Vere domine non possum. Dixitque ei episcopus. Non potes
scribere & bullare & afferre mihi. Et dixit ei. Possum domine. hoc fa
ciam. Rogo ergo honorabilem & euangelicam animam tuam ne solua
tur. neque ullo modo inueniatur aliquibus pictatium aliquando. Tunc
ergo accipiens mulier a uiro dei quod nullus homo soluens. &

legat̃ ei⁹ pictatiū. abiens scripsit ꝓpⁱa manu peccatū. & bul
lans detulit beato. Suscipiens g° scs̃ pictatiū. pᵒqⁱnq; dies de
hac carne ad dn̄m ꝓfect̃ ē. nemini aliqͥd de huiuᵒi picta
tio aut disponens aut indicans. Mulier itaq; fortuitu im̄o
dispensante dō n̄ existens inciuitate die q̄ epc̄ trāslat⁹
est incelū. uolente & inhoc demonstrare deo q̄ntā apud
eū ut potē ꝓp⁹ famul⁹ fiduciam possidebat. s; pᵒ unā die
reconditionis p̃ciosi ei⁹ corpis ipsā adueniens. cū audisse
dormitionē ei⁹ amens & desipiens ꝓpemodū facta ē. existi
mans pictatiū qđ dedat̃ in episcopio relictū. om̄ib; fa
ctā culpā ei⁹ manifestā. Cito g° resiliens & pᵒrē fidē suā
indubitabilē sup animā resumens. arcā uiri dī app
hendit. & sic̃ uiuenti ei ueracit̃ ita turbata ꝓhibebat.
Homo dī ⁱt̃ hoc n̄ potui peccatū enarrare. eo qđ supᵉ mo
dū n̄ tⁱrē meā manifestare. heu mⁱ. putans confusionis
absolutionē inuenire. confusio omib; facta sū. ꝓ medela
blasphemiā recepi. Qđ mⁱ opᵉ erat secretū aīe meę patefa
cē. Tam̄ n̄ deficiā. neq; diffidā. neq; remouebo a tumulo
lacⁱmas meas. usq; dū satisfactionē de peticione meā ac
cepo. Neq; enī mortuus es serue dī. s; uiuis. Scⁱptū ē enī ⁱqa
iusti in ꝑpetuum uiuent. Iteruq; eadē ūba assūmens dicebat.
Nichil o homo dī petoᵃte. nⁱ ut certū facias cor meū, qđ
nā datū ⁱt̃ pictatiū factū sit. Ds̄ g° q̄ dixⁱt aliqⁿ ad chana
neā. fides tua te saluā fecit. ipse & hanc certā fec̃. Trib;
enī dieb; ꝑseuerans ad sepulchrū scī. & cibū aut potū oī
no n̄ gustans. tcia nocte dū rurs⁹ cū lacrimis eosdē du
ros ac fideles sermones beatissimo dicēt. ecce egⁱdit̃ dī
famul⁹ de tumulo suo oculatī apparens cū duob; epis qui
cū eo iacebant. uno hinc & alīo hinc. eis aspectantib;
& dic̃ ad eā. Usq;q° hos q̄ hic s̃t cōmouēs. & n̄ dimittis
eos qⁱescē. Infuderūt enī stolas nr̄as, lacⁱme tuę. Et hec
dicens dat ei pictatiū ꝓpⁱū bullatū dicens ad eā. Suscipe

recognoscis hoc. Solue. aspice. Et inseipsā ex uisione ue
niens. uidet tātū sc̄os ingredientes in ꝓpriū locū. & soluens
inuenit litt̄as suas deletas. & subscriptione sub eis habentē
sic. Ꝑ ꝑt̄ iohēm seruū meū deletū ē peccatū tuū. Quis loquet̄
potentias dn̄i. o amici & frs. Q̄s ita misericors & amator
hominū faciens uoluntatē timētiū se. & glificans glifican
tes se. & ꝑ miraculoꝝ opationes magnificans eos. Nobis
aūt in loco in q̄ ꝑciosa ei⁹ dormitio facta ē. gr̄a quā apud CXXIIII
dm̄ habuit manifestata ē. s; ubiq; longi⁹ claruit. de uirgine [illegible]

Quedā uirgo puerili etate ualde ꝓfecerat in timore
dī. & interrogata a quodam sc̄o sene que res eā ad hanc
conuersationē adduxerit. illa ingemiscens ita dixit. Mi
chi quidē o mirabilis uir cū adhuc eēm paruula erat pa
ter modest⁹ & mansuet⁹ morib;. debilis uero & infirm⁹ corꝑe.
Qui ita uixit curā sui agens. ut uix aliquando uideret̄ ab his qui
in eodē habitabant uico. Terrā suā naq; assidue opabat̄.
& ibidē semꝑ uitā suam occupabat. Si quando fortasse sanus
fuisset. fruct⁹ culture sue domi portabat. Plurimū uero tp̄is
in lecto & languorib; detinebat̄. Tanta ei erat taciturni
tas. ut ignorantib; eū sine uoce credet̄ eē. Mat̄ uero mea erat
contraria. curiosa absq; modo. & que ult̄ omīs q̄ erant in hac
regione curiosior eēt. Sermones uero ei⁹ conmouebant̄. ut omne
corp⁹ illi⁹ putaret̄ lingua eē. Lites frequent̄ ab ipsa cōmit
tebant̄ a domis. Inebrietate aūt uini cū uiris luxuriosis
demorabat̄. Ea namq; que int⁹ domi erant dispensabat
tamq̄ meretrix. ut & substantia multa ualde n̄ potuisset
nob sufficē. Nam a patre meo illi erat delegata dispen
satio dom⁹. Corp⁹ aūt suū ita in turpitudine abutebat̄. ut
pauci de uico ipso libidinē ei⁹ potuissent effugē. Nunq̄
corpi ei⁹ morb; occurrit. neq; dolorē aliquē t aliquantu
lū sensit. s; ab ipsi⁹ natiuitate usq; ad ultimū suū diē
integrū saniuq; corp⁹ suū possedit. Int̄ hec contigit

ut pater meus longa egritudine fatigatus moreretur. Et continuo
commotus est uentus. et pluuię et choruscationes atque tonitrua
aerem conturbabant, et neque die neque nocte ymber cessan
do super lectum sine sepultura fecit eum triduo manere. ita ut ho
mines uici illius mouentes capita admirarentur dicentes. Sic
enim deo inimicus erat. ita ut nec terra eum ad sepulturam reci
piat. Sed tamen ne intra domum membra eius dissoluta ingressum
habitantibus prohibeant. imminente adhuc aere turbido
et pluuia descendente. uix aliquando sepulture eum tradidimus
At uero mater mea post hec licentia in plurima accepta. cum
improbitate maxima corporis sui libidine utebatur. et prostibulum
domum nostram faciens. in magna luxuria atque deliciis uixit.
et dum adhuc essem paruula. et deficeret nobis substancia nostra
uix aliquando cum amore sicut mihi uidetur morte illi adueniente
tantam meruit prosperitatem. ut et aer putaretur simul in exequiis
deducere funus eius. Ego autem post obitum eius puellarum egressa etatem. et de sentiens
sideria titillationesque corporis me iam permouentes, quadam die ad
uesperum ut fieri solet. cogitare cepi. atque desiderare cuius uitam
eligerem imitandam. utrum patris qui modeste et mansuete et
sobrie uixit. Sed rursum cogitabam illud quia nichil in uita sua
consecutus est boni. sed omne tempus in infirmitate et tribulatione consum
psit. ita finem uite sue accepit. ut nec sepulturam eius terra reciperet.
Si igitur bona esset huiusmodi conuersatio ad deum. quare tantorum malorum
afflictiones pater meus consecutus est. qui sic uiuere elegit. Sed sicut
mater mea cogitatus meus, bonum est uiuere. tradere uoluptati et luxu
rię ac libidini corporis. Et enim illa nullum opus turpe pretermi
sit. in ebrietate autem omne tempus incolumis ac prospere agens
ita uitam suam expleuit. Quid ergo. Sic oportet me uiuere sicut
mater. Melius est enim credere oculis propriis hisque manifeste sunt
cognita. et nichil pretermittere. Cumque placuisset mihi misere
eidem me constituere uite superuenit nox. Et continuo
mihi sopor accedit. Post hec assistit mihi quidam grandis corpore

et aspectu terribilis. Deinde minando me perterrens. iracunda uisi
one et aspera uoce interrogabat me. Dic mihi inquit quid sit cogitatus cor
dis tui. Ego autem ab aspectu et habitu eius tremefacta non aspicere
eum audebam. Ille uero maiori uoce usus. iussit iterum ut ea que
mihi placuerint ei pronuntiare. Ego autem conuicta ad pedes eius confusa
ueniam consequi supplicabam. et ei causam huiusmodi cogitatus narra
bam. Qui ait mihi. Veni inquit et uide utrosque: et patrem et matrem.
et quam uolueris uitam deinde elige tibi. Et apprehendens mihi manum
trahebat ducens me in quendam campum magnum habentem pa
radysos multos. et uarias arbores. fructusque diuersos. et pulchri
tudinem inenarrabilem. et introduxit me inter illuc. Occurrens
autem mihi pater meus amplexus est et osculabatur filiam me uocans. Ego
autem circumplexa eum rogabam. ut manerem cum ipso. Trahens
me rursum qui me ibi duxerat. ueni ait. ostendam tibi matrem
tuam que igne exuritur. ut scias ad quem horum uitam tuam decli
nare debeas. Statuens autem me in domo tenebrosa et ob
scura omni stridore ac perturbatione repleta. ostendit mihi
fornacem ignis ardentis. et pice feruentem. et quosdam illic ter
ribiles aspectu super fornacem stantes. Ego autem inspiciens de
orsum uideo matrem meam in fornacem usque ad collum demer
sam. dentibus stridentem. et igne ardentem. uermiumque fetorem mul
tum fieri. Uidens autem me illa cum ululatu clamabat. filiam me
uocans. Heu me filia. de propriis operibus hec patior. quia quasi deli
ramenta mihi uidebantur uniuersa, que de sobrietate erant. Opera
fornicationis. et adulteria non mihi credebantur tormenta. ebrietatem
uero et luxuriam non arbitrabar esse penas. Et ecce propter paruam
libidinem. quantam sustineo gehennam et sustineo penam. Et
ecce propter exiguas delicias. exsoluo tormenta. Ecce pro contemptu
dei quale recipio mercedem. Apprehendunt enim me uniuersa ma
la. Hoc tempus auxilio. filia recordare nutritorum que a me con
secuta es. Hoc retribue beneficium. si quid boni aliquando a me acce
pisti. Miserere mei que ardeo igne. miserere mei filia. et as

& porrigens manū tuā educ me de loco hoc. Me aūt recusante
hoc facē ꝓpt eos q̄ sibi astabant. rursū illa cū lacrimis clamabat
filia mea adiuua me. & noli despice fletū ꝓpe matris tue. Me
mto doloris mei indie parturientis te. & ne despicias me q̄
gehenne ignib; pereo. Ego aūt a uoce ei⁹ & lacrimis commota hu
manū aliqd & cū clamore con dolens ei. cepi ingemiscē. Exur
gentes ū hi qui in domo mea erant. & accendentes ignē.
causā mugit⁹ mei interrogabant me. Ego enī narraui eis
ea que uidam. Sic & unū hoc delibaui ut patris mei seque
rer uitā. certa p ineffabili dī miā facta. q̄ deposite st his
pene q̄ maligne uolunt uiuē. Alia siqdē illa ugo beata ex
ipsa uisione multa cognoscens a do ēē & bonoꝝ maloꝝq;
actuū retributione. & turpis uite maximas penas annun
tiabat. Ideoq; efficiamur melioris consilii nobmet ipsis. ut be
ati possim⁹ fieri. Seuer⁹ dic. Hominis officiū ē ꝑhennē
memoriā querē. n̄ scribendo. n̄ pugnando. ut philosophan
do. s; pie. scē. religioseq; uiuendo

De sca marina

Fr̄ qdā secularis erat habens unicā filiā paruulā. Ipse
ū conuti cupiens omdau eā cuidā parenti suo. & abiit
in monastium qd longe erat milia. xxx. ii. Et ingressus
pficiebat omē op⁹ qd erat monastii. ita ut abbas eū plq̄ uā
ceteros diligeē. eo qd fidelis eēt & obediens. Contig aū p ali
qd tēp⁹ ut recordaret caritatis filie sue. & cep contristari
atq; affligi int se. Et cū p multos dies hoc faceē. uidit
eū abbas ei⁹ tribulantē & dixit ei. Qd habes fr̄ qd sic tristis am
bulas. Dic m̄. & ds q̄ consolat⁹ omīs dabit t̄ auxiliū. Te ille
pcidens cū lacrimis ad pedes ei⁹ ait. Habeo unicū filium
meum in ciuitate quē reliqui paruulū. & recordat⁹ affligor
ꝓpt eū. Et noluit indicare qd eēt puella. Abbas ū ei⁹
ignorans qd eēt. & nolens eū amittē. q̄ necessari⁹ erat
monastio ait ei. Si diligis eū. uade eo & adduc eū huc.
e... & sit tecū. Et abiens adduxit eā. & dicebat⁹ marina.
m̄ sope...

Et mutauit ei nomen. & uocauit marinum. Et dedit eam ad discendas
litteras intra monasterium. & erat ibi cum fratribus. Et nullus cogitauit de
fratribus quod puella esset. sed uocabant eam omnes marinum. Et cum esset
annorum quatuordecim cepit eam docere pater suus uiam domini. & dicebat
ei. Vide filia nullus cognoscat mysterium tuum usque in diem in finem tuum.
& sollicita sis ab insidiis diaboli. & ne seducaris ab eo. & ne
istud monasterium sanctum uideatur per nos solui. & in conspectu christi.
& cum sanctis angelis eius coronam non cum impiis eternam dampnationem ac
cipiam. Et alia multa docebat eam per singulos dies de regno
dei. Dum esset annorum decem & septem. defunctus est pater. Remansit
uirgo sola in cellula patris sui. & erat omnibus obediens in monasterio
obseruans doctrinas patris sui. ut ab abbate & ab omnibus dili
geretur. Habebat enim monasterium par boum & carrum quia uici
num habebat mare ubi erat emptorium ad tria milia. Et ibant
monachi & afferebant que necessaria erant monasterio.
Vna uero die dixit abbas ei. Frater marine. quare tu non uadis cum fratribus
& adiuuas eos. Que respondit. Iussisti pater. Erat autem in ipso
emptorio pandotium. Cepit frater marinus frequenter pergere cum carro
& si fiebat tarde ad reuertendum. manebat in ipso pandotio
cum ceteris monachis. Contigit autem per insidias diaboli ut pan
dox ille habebat filiam uirginem. Ad quam ingressus miles
concubuit cum ea & concepit. Et dum cognitum fuisset a paren
tibus eius. ceperunt eam affligere dicentes. Dic nobis de quo concepisti.
Respondit. De illo monacho qui dicitur marinus. qui hic sepe cum car
ro mansit. Ipse me oppressit. & concepi. Statim autem peruenerunt
parentes eius ad monasterium. & dixerunt abbati. Ecce domne abba
quod fecit monachus tuus marinus. quomodo decepit filiam nostram. Dixit
abbas. Sinite uideamus si manifesta sunt que dicitis. Et ue
niente eo dixit ei abbas suus. Frater marine tu hoc scelus opera
tus es in filia eorum. Stans diutius & cogitans intra se. & ingemis
cens dixit. Pater peccaui. penitentiam ago huic peccato ora
pro me. Ad iracundiam commotus abbas iussit contundi & af

fugi. & ait. In ueritate dico. quia cum malum hoc operatus es. non manebis
in monasterio. Et iactauit eam foras. Ipsa uero nulli umquam confessa
est mysterium suum. Sed abiens iactauit se ante fores monasterii
& iacebat super terram. & affligens se tamquam si ipsa peccasset. Et
ab ingredientibus fratribus postulabat ut uel una bucella panis
ei daretur. Hec faciens per tres annos non recessit de ante dicto
monasterio. Pandocis uero filia peperit filium & ablactauit. & ad
duxit eum mater puelle secum. Et iactauit eum ante fores mona
sterii. & dixit ei. Ecce frater marine quem nosti nutrica filium tuum.
Et reliquit eum ibi & abiit. Sancta uero suscipiens eum tamquam proprium filium
& de ipsa bucella panis quam accipiebat ab introeuntibus mo
nasterium nutriebat filium alienum. Factum est autem hoc per alios
duos annos. Postmodum uero uidentes fratres misericordia compuncti in
gressi ad abbatem rogare ceperunt. ut eum reciperet in monasterium.
dicentes. Abba indulge. & suscipe fratrem marinum. Ecce
quinque anni sunt quod in penitentia ante ianuam monasterii iacet
& non recessit umquam hinc. Suscipe eum in penitentia sicut dominus
noster ihesus christus precepit. Uix autem coegerunt illum. Et iussit eum ingre
di. Et uocauit eam ad se & ait ei. Pater tuus uir sanctus fuit quod tu
nosti. & paruulum te introduxit in hoc sancto monasterio. Tu autem in
gressus es domum cum filio tuo. quem de adulterio habes. Video
quia oportet te penitere. Graue enim peccatum fecisti. Et hoc tibi
iubeo ut omnes mundicias monasterii tu solus cotidie facias
& aquam ad necessaria purganda tu portes. & caldarium omnibus
per singulos dies tu perficias. & omnibus seruias. In hoc enim habe
bis meam gratiam. Sancta uirgo libentissimo animo suscipiens
omne opus monasterii. & quod ei iussum fuerat perficiebat. Contigit
autem inter paucos dies dormire eam in domino. Euntes fratres nun
tiauerunt abbati dicentes. Frater marinus defunctus est. Dicit abbas.
Uidete fratres. quale peccatum fuit. nec meruit penitentiam.
Sed tamen ite lauate eum. & sepelite eum longe a monasterio. Eun
tes dum lauabant eam cognouerunt quod mulier esset. Et ceperunt

q̄s mitte uoces & tundentes se clamabant. q̄a talis 9usa
tio & penitentia sc̄a inuenta est in ea. cui mysteriu̅ nullus
cognouit. & sic abeis afflicta fuisse. & uenientes cu̅ lacrimis
dicunt abbi. Abba ueni. & uide fr̄m n̄r̄m & mirabilia dī
& q̄d de te agas. Ille territ⁹ p̄rex & uenit ad corp⁹. Et eleuan
tes pallium unde coopta fuerat. & uidit q̄ mulier fuit.
Et mox cecidit & caput suu̅ percuti... terram. & uocife
rabat dicens. Coniuro te p̄ ihm xp̄m ... ne 9dēpnes ante
conspectu dn̄i eo q̄d afflixerim te. q̄a ignorans feci. Tu dn̄a
n̄ dixisti mysteriu̅ tuu̅. ego u̅ n̄ cognoui in ueritate 9uersati
one tua. Et iussit sepeliri corp⁹ ei⁹ in monast̄io in oratorio repo
ni. Eade u̅ die femina illa arrepta ademonio uenit ad mo
nasteriu̅. & confitebat crimen q̄d admiserat. & de q̄ 9ceperat.
Et septima die repausationis ei⁹ in dn̄o ibi int̄ oratorium libe
rata est a demonio. Audientes au̅ q̄ erant in ipso emptorio
& uicina monasterii miracula que facta fuerant. accipientes
cruces & cereos cu̅ ymnis & canticis & psalmodia benedicen
tes dn̄m. uenert̄ in eodem monast̄io. & ingressi oratoriu̅ ubi corp⁹
ei⁹ requiescebat. & benedixert̄ dn̄m. Ubi usq; hodie d̄s orationi
b; sc̄e uirginis multa fac̄ miracula ad laude̅ & gl̄am nois
dn̄i q̄ cu̅ et̄no patre & sp̄u sc̄o uiuit & regnat p̄ om̄ia s̄cla. cxxvi

De thaysi meretrice

Fuit queda̅ meretrix noie s̄clor̄ am̄.
thaysis tante pulchritudinis ut multi p̄pt ea̅ uenditis
substantiis suis ad ultima̅ paupertate̅ puenert̄. S; & ama
tores ei⁹ p̄ zelo litib; int̄ se consertis frequent̄ puelle limi
na sanguineo ueneno replebant. Q̄d cu̅ audisset abbas
pafnutius. sumpto habitu s̄clari. & uno solido pfect⁹ est ad
ea̅ in q̄ndam ciuitate̅ egipti. deditq; ei solidu̅ q̄si p mer
cede peccandi. Illa accepto p̄cio ait. Ingrediamur in domu̅.
Cu̅q; ingressus eet & lectum p̄ciosis uestib; stratu̅ ut as
cenderet inuitaret. pafnutius dix̄ ad ea̅. Si int̄i⁹ ē. in illud ea
m⁹. Illa au̅ dix̄. Est q̄de̅ cubiculu̅ ubi nullus ingredit̄. sine u̅ deo.

Non est enim locus qui a divinitate eius abscondatur. Ad eum senex ausus dixit. Et scis esse deum? Cum autem illa respondisset se scire deum et regnum futuri seculi et tormenta peccatorum, senex dixit ei. Si ergo nosti cur tantas animas perdidisti? Et nunc non solum propria, sed et pro illorum salute redditura rationem dampnabis. Illa vero hec audiens provoluta pedibus abbatis pafnutii cum lacrimis exorabat dicens. Scio esse penitentiam pater, et confido remissionem te me sortiri. Tantum peto tribus horis inducias et post hoc ubi iusseris ibo, et quecumque preceperis faciam. Cumque ei locum abbas constituisset ubi venire deberet, illa collectis omnibus quecumque ex peccato lucrata erat, platisque in medium civitatis populo aspiciente igne combussit clamans. Venite omnes qui peccastis mecum et videte quomodo ea que mihi contulistis exuram. Erat autem pretium auri librarum .xl. Que cum incendisset omnia, ad locum quem ei abbas pafnutius constituerat perrexit. Quam ille repertam virginum monasterio in cellulam parvam recludens, ostium celle plumbo sigillavit, et parvam reliquit fenestram per quam ei cibus modicus inferretur. Iussit illi omnibus diebus parum panis et paululum aque a ceteris ministrari. Cum autem senex ostio signato descenderet ait ad eum thaysis. Quo iubes pater ut ex naturali meatu mea aquam effundam? Ille dixit ei. In cella, sicut digna es. Cumque iterum quomodo orans inquireret, respondit ei senex. Non es digna nominare deum, neque in labiis tuis nomen sancte trinitatis inducere, sed nec ad celum manus expande, quoniam labia tua iniquitate sunt plena, et manus tue sordibus inquinate, Sed tantummodo incumbens contra orientem respice hunc sermonem iterans. Qui plasmasti me miserere mei. Igitur tres annos inclusa, condoluit abbas pafnutius, et profectus est ad abbatem antonium ut requireret ab eo si ei remisisset deus peccata annorum. Cui cum ergo causam rei narrasset, convocatis sanctus antonius discipulis suis precepit eis ut illa nocte omnes vigilarent et in oratione persisterent singillatim, quatinus alicui

[illegible] declararet d(eu)s causam p(ro) qua abbas pafnuti(us) uenerat.
[illegible]unq(ue) singli fecissent & incessant(er) orassent. abbas paulus
maior discipul(u)s antonii uidit subito lectum in celo p(re)[illegible]
sis ad[illegible]tu uestito, que tres uirgines clari[illegible]
cie custod[i]ebant. Cumq(ue) paul(us) dicer(et) ei[illegible] ad fi
hec alt(er)i(us) nisi pat(ri)s mei antonii; Ad hec ine g(ra)tia
respondit. Non e(st) pat(ri)s [illegible] antoni(i). s(ed) thays [illegible] diuina
ret(er)is. Q(uo)d cu(m) mane facto abbas paulus redd[idisset] [illegible]
e(ius) uolu(n)t[ate] [illegible] abbas pafnuti(us) cu(m) gaudio discessit. & mox
p(ro)fectus ad monast(er)ium. in q(uo) erat inclusa. ostium q(uo)d plu(m)bo
signauerat dissipauit. Illa u(er)o rogabat ut adhuc maner(et).
Cum au(tem) pafnuti(us) ap(er)uiss(et) ostium dix(it). Ergo de q(uo)m(odo) remisit t(ibi) d(eu)s
peccata tua. Illa respondit. Testor d(omi)n(u)m q(uonia)m ex hac hic ingressa
sum. ex omnib(us) peccatis meis feci q(ua)si sarcina(m) m(ih)i. & statui an
te oc(u)los meos. Et sic n(on) defec(it) anhelit(us) de narib(us) meis. sic n(on)
defecerunt peccata mea ab oc(u)lis meis. s(ed) s(em)p(er) fleba(m) illa con
sid(er)ans. Cui abbas pafnuti(us) dix(it). Non p(ro)pt(er) tua(m) penitencia(m) remi
sit t(ibi) d(eu)s peccata tua. s(ed) q(ui)a h(abuis)ti timore(m) semp(er) in a(n)i(m)o. Et cu(m) inde
illa(m) eduxisset: q(ui)ndecim p(ost)ea dies supuix(it). & sic xp(ist)o d(e)o ani
ma(m) reddidit. Et n(on) multo p(ost) eu(m) & ipse pafnuti(us) in ip(s)is su
me abstinentie exercitiis & laborib(us) uita(m) posuit. astitit
ei ang(e)l(u)s d(omi)ni dicens ad eu(m). Veni ia(m) benedicte & ingr(ed)e ea
que t(ibi) debentur et(er)na tab(er)nacula. Ecce eni(m) mecu(m) assunt p(ro)phe
q(ue) te in su(u)m recipiunt chorum. Hoc au(tem) t(ibi) p(ri)us ideirco n(on) reue
laui. ne forte elat(us) dampnu(m) aliq(uo)d t(ibi) laboris incurreres. E[t]
una(m) post hec in corp(or)e adhuc posit(us) diem ducens. cu(m) q(ui)dam
p(res)b(yte)ri ad eum uisitandu(m) uenissent. om(n)ia eis que sibi d(omi)n(u)s
reuelauerat nota fecit dicens. adeo nullu(m) debe(re) in hoc
s(e)c(u)lo despici. etiam si latro sit aliq(ui)s. aut in ceno posit(us). & ia(m)
si negotiator dicat(ur) & mercimoniis inseruiat. Tam(en) i(n) om(n)i
ordine humane uite s(un)t anime d(e)o placentes. habentes
actus aliq(uo)s occultos quib(us) delectat(ur) d(eu)s. Vnde constat n(on)

[illegible]cantu pfessione uite aut habitu specie do ee placitu. qui
sinceritate atq; affectione mtis. & opum pbitate. [illegible]
similia de singlis quib; q; deseruisset. tetigit spm. Et uiden
[illegible] pbri qui aderant & omnis [illegible]
t a [illegible] glis suscipi ymnu canentib; & collau
ab a[illegible]bus dm.

De quadam matre familias

[illegible] LXXVIII

M[illegible] dam matrem familias que [illegible] erat in ciuitate ro
[illegible] religionis studio face. & die dnica ad
ecclam [illegible]ferre. summoq; pontifici ecclastice consuetudinis
eidem gra offerre solebat. Que cu qdam die ex more ad
communicandu de manu aplici ordine suo accedet. illiq;
pontifex offam dnici corpis porrexisset. dicens. corp dni
nri ihu xpi psit t in remissione omnu peccatorz ad ui
ta etnam. subrisit. Qd uir dni cernens. illi communione sa
cram retrax. & separatim sup altare reposuit. eaq; diacono
seruanda usq; du cuncti fideles communicarent tradidit.
Expletis u sacris mysteriis interrogauit ea beat gregori dicens.
Dic rogo qd cordi tuo euenerit. cu communicatura risisti.
At illa. Recognoui inqt particula illa ex eade oblatione
fuisse. qua ego manib; meis feci. & t optuli. Et cu ea m
tellexerim te corpus dni appellasse. subrisi. Tc scs dni pon
tifex sermone exinde fecit ad ppl'm. & hortat e eu ut sup
plicit dnm exoraret. qtin ad multorz fide corroboranda
carnis oclis ostenderet. qd infidelitas hui mulieris mti ocu
lis uideret. & fidei luminib; conspice debuisset. Qd cu finisset
oratu. ipse una cu pplo & eade muliere ab oratioe sur
rex. & altari cunctis cernentib; & sese ad cernendu ce
leste spectaclm copmentib; corpale palla reuelat. & uni
uso pplo. ipsa q; muliere contuente. parte digiti auricu
laris sanguine cruentata inuenit. ac mulieri dix. Disce
iniqua ueritati uel m crede ia contestanti. panis que
ego do caro mea e & sanguis ms uere e pot. S; pscius

70

Handschr.
681

681.